

Wat is denn Windows?

Windows is en Bedreevssystem. Dat heet, dat is dat grunnleggen Programm in'n Computer. Ahn dat kann nix lopen. Wenn Se t.B. mit Ehrn Computer bloots Breven schrieven wüllt, köönt Se nich einfach en Textverarbeitungsprogramm „nakelt“ installeern. Se brukt liekers en Bedreevssystem.

Dat deit dat Bedreevssystem:

- Dat regelt, woans sik de ünnerscheedlichen Delen vun'n Computer, t.B. de Billschirm, de Insteckkoorten in'n Computer, de Prozessor un de Tastatuur mernanner verstännigt. Ehrdat de Arbeit op'n Computer anfangen kann, prüvt dat Bedreevssystem, wat ok alle Delen funscheneert orrer wat da wat Niegs opdüükt is. Wenn dat dor Problemen giff, meldt dat en Fehler.
- Dat regelt, woans de Daten op de Loopwarken spiekert warrt. Op Anfeddern leest dat de Daten ut un präsentiert jüm den Benütter.
- Dat regelt, woans de Computer un de Benütter mernanner reedt, Informaschoon uttuuscht. Dat mehrste dorvun passeert över de Benütteröverflach (Benutzeroberfläche). – Windows hett en **grafische Benutzeroberfläche**, dat heet, Se seht stückerwat Objekte as lütte Biller op'n Billschirm un köönt dör Klicken mit de Muus Kommandos geven.

En Bedreevssystem is ok en Programm, avers veel fundamentaler as de Anwennerprogrammen as Word orr Excel. Niese Computer kaamt mehrst al mit dat Bedreevssystem vull installeert, trecht un klaar ut'n Laden, so dat Se glieks losleggen köönt. Ahn en Bedreevssystem köönt Se Ehrn Computer nich benützen.

Vergliek mit den Minschen:

- **Bedreevssystem:** Dat Stammhirn bi'n Minschen regelt de Atmung, den Hartschlag un den Stoffwessel. dat is dat Bedreevssystem. Ahn dat is de Minsch doot.
- **Anwennerprogramme:** De Rinde vun'n Grootbregen is dorför da, dat de Minsch Spraken lehrn un Mathe-Opgaven lösen kann. Ahn ehr is de Minsch dumm. Avers nich doot.

Annere Bedreevssysteme:

- DOS. Dat öllste Bedreevssystem för PCs. Dat hett keen grafische Benütteröverflach, man dat is een **kommandozeilen-orientiertes Bedreevssystem**. Dat heet, Se seht bloots een swatten Billschirm un mööt utwennig de richtigen Befehle intippen. Heel unkomodig!
- Unix. Bedreevssystem, dat geern för Mehrbenütter-Netzwerken un grötttere Computer insett warrt.
- Linux. En Unix för Tohus.

Bi'n Starten vun'n Computer start dat Bedreevssystem vun sülvst mit.

Hardware, Software & Co.

Gifft poor Begriffen, de schull een kennen – tominnst dat een sik nich mehr verjaagt, wenn anner Lü mit basige Wöör üm sik smheet. „Hardware“ un „Software“ sünd so Begriffen.

’n Computer is en Maschien. Un Maschiens sünd dumm. Computer „denkt“ nich, se wuracht. Denken mööt Se as Benütter. Se seggt den Computer, wat he to daan hett.

Dormit de Computer wat daan kann, riekt de Maschien nich ut. Dor mööt ok **Programme** ween. De Maschien is sichtboor, de Programme sünd unsichtboor. Allens Sichtbore an’n Computer warrt **Hardware** nöömt, dat Unsichtbore – de Programme – **Software**. Un denn mutt noch en Minsch dor ween, de den Computer Befehle un Opgaven giff. Also: Dree Saken bruukt dat för’n funscheneern Computer: Hardware, Software, Minsch.

- Hardware
- Software
- Minsch

Wat is denn Software?

Hardware kannst anfaten, Software nich. Wat is denn denn Software? Wat is en Programm? – Wi nehmt mal ann, Se wüllt Spaghetti kaken. Se haalt sik Spaghetti, Water, Solt, ’n Pott, ’n Seef, ’n Heerd un ’n total ahnungslosen Kook, de afsluuts nix vun Spaghetti versteiht. Dat is de Hardware. Nu geevt Se düsse Hardware den Befehl: „Spaghetti kaken!“ De Kook kiekt Se verbiester an, un nix passeert. – Hardware alleen is nutzlos. – Nu haalt Se avers ’n Kaakbook ut’t Schapp un verklaart den Kook, woans een Spaghetik kaakt. Dat is dat Programm, de Software: de Informaschoon, dat Weten. Dat Programm geiht hier also so: Water in’n Pott, Pott op’n Heerd, Water hitt maken, Solt rin, Spaghetti rin, ümröhrn, aftöven, Spaghetti dör’t Seef geten, fertig. Düsse Kenntnisse, düsse Informaschoon kannst nich anfaten orr sehen, man se sünd liekers wichtig. Nu kann de Hardware arbeiten! – Se seht: Se brukt de Hardware, de Software un en Minschen, de de Befehle giff.

De Hardware

Ingaav

Se seggt den Computer, wat he daan schall, dör twee lütte Reedschapen, de mit den Computer verbunnen sünd: de Tastatur un de Muus. Dat sünd de wichtigsten Ingaav-Reedschapen.

Mit de Tastatur tippt Se Texte orr Befehle in. De Muus is Ehr „Wiesfinger“ an’n Computer. Dormit köönt Se op’n Billschirm rümmerwiesen un klicken.

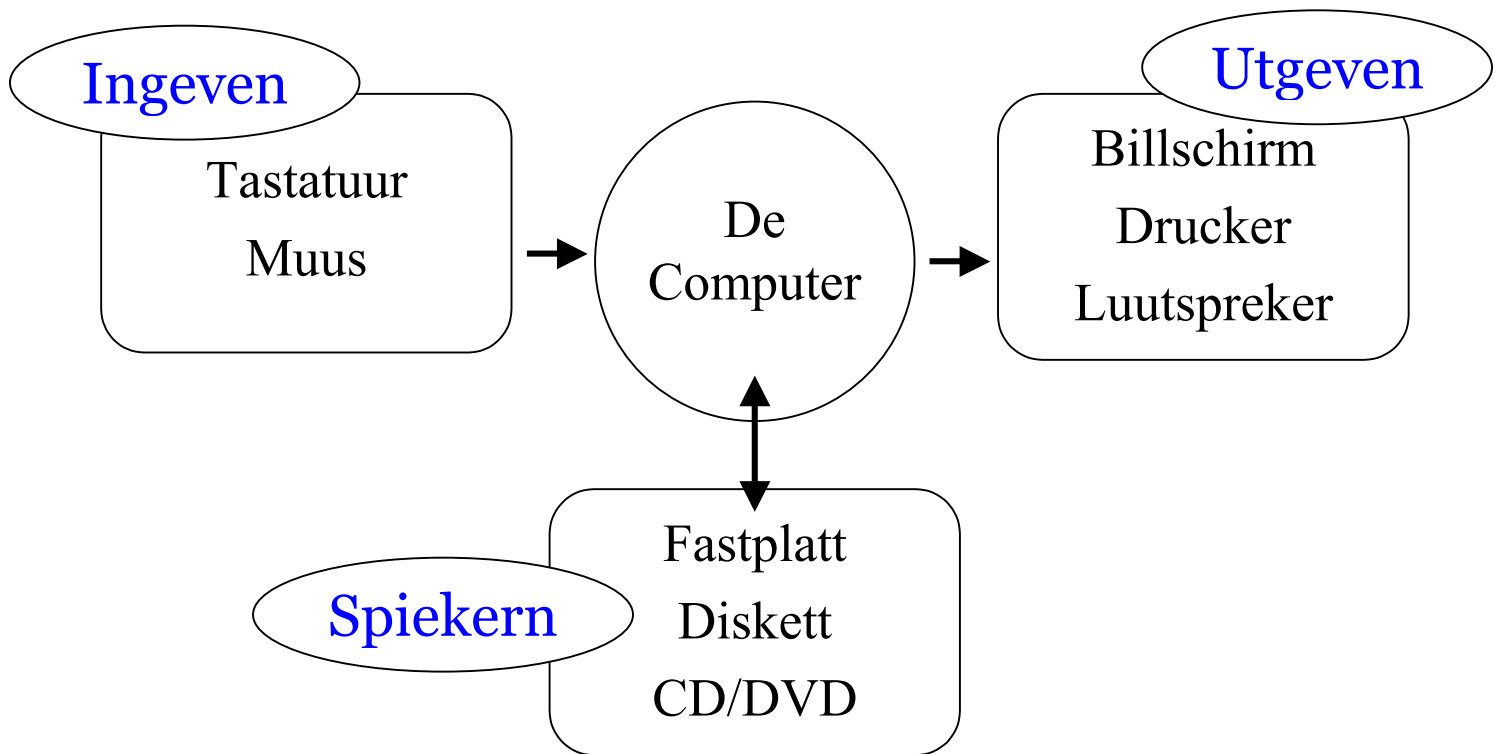
Utgaav

Dormit sünd wi wedder bi’n Billschirm. Dorop präsentiert Se de Computer dat Ergeevnis vun sin un SeEhr gemeinsame Arbeit. De Billschirm is also en Utgaav-Reedschap.

„Schein und Sein“

Wat Se op’n Billschirm seht, is nich in’n Billschirm, dat’s in’n Computer. Op den Billschirm warrt dat bloots wiest. Wenn de Billschirm utknipst warrt orr kaputt geiht, sünd de Programme, Daten un Bilder trotzdem noch da! Dat’s allens in den griesen Kassen, de de wohre Computer is. Vun dor kümmt dat dör’n Kabel to’n Billschirm, bloots dat Se dat ankieken köönt.

Natüürlich giff noch annere Reedschapen to Ut- un Ingaav, t.B. de Luutspreker, de binah jedeen Computer nu hett, un den Drucker, de ok dorthöört.

Woans dat löppt

De Afloop vun de Arbeit op'n Computer funkscheneert so:

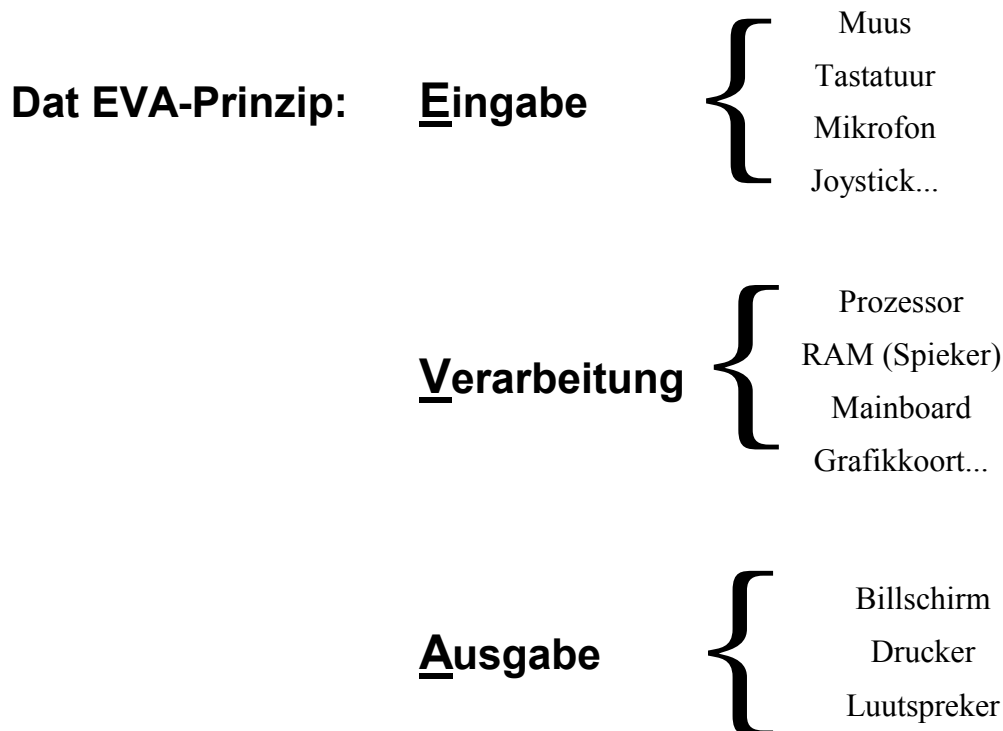
- Se geevt de Befehlen un Daten in – dorto verwennt Se de Ingaav-Reedschappen as Muus un Tastatur;
- de lopt dör de Kabel na'n Computer, he befolgt de Befehlen, verarbeit de Daten un
- giff dat ut, wat he dorumt maakt hett – op de Utgaav-Reedschappen, mehrst op'n Billschirm.

En Befehl kann en Muusklick ween, mit den Se den Computer befiehlt, dat Textverarbeitungsprogramm apen to maken. Daten ingeven heet in't Prinzip nix anners: Se tippt en Bookstaav op de Tastatuur, un de Computer kriggt dormit den Befehl, nu in dat Textdokment düssen Bookstaav intofögen. Dat deit he denn.

- Wenn Se mit de Arbeit duurhaftig tofreden sünd, denn warrt dat spiekert. Dorto deent de Datendreger. Op de köönt Se en Datei duurhaftig aflegen un ok wedder apenmaken.

Dat giff natürlich noch mehr In- un Utgaav-Reedschappen.

De Weg Ingaav → Verarbeiten → Utgaav lett sik mit de Anfangsbookstaven IVU afkört. Dat maakt in Platt avers nix her. Eerst op Hooch kriggt dat Schick: Dor heet dat nämli EVA na Eingabe → Verarbeiten → Ausgabe. Süh Schema neegste Siet.

Software

Eerst de Software maakt ut den dummen PC 'n bruukboor Arbeitsdeert. Un de Software bestimmt ok, wat de Computer kann. In uns Bispill vun 'n Kook un de Spaghetti is de Software dat Kaakbook. Se köönt nu ehrn Kook jümmers niege „Kaakbker“ (Software) köpen – t.B. för chineesche orr italieensche Köök. Denn warrt he jümmer plietscher. Sodraad he de Software hett, weet he, wosaken dat löppt.

Software muttst normalerwies köpen. Se warrt op CDs levert. De giffst den Computer – dat nöömt een installieren –, un he spiekert dat. Dorna kann't losgahn. Hebbt Se t.B. 'n Speelprogramm köfft, köönt Se dorna 'n nieg Speel spelen. Dorvun giffst Dusende – vun Schach bet Eventüür. Hebbt Se 'n Grafik-Programm köfft, köönt Se mit profeschonelle Grafiken rümmermaken orr Fotos manipuleern, Farven verfälschen usw. Dat giffst Internetprogramme, Bookhaltungsprogramme, Musikprogramme, Textschrievprogramme, Lexika, ...

Poor nüttliche Programme sünd op jeden Computer al op, sogoor wenn he frisch ut 'n Laden kümmt – un bi olle Arbeitspieder-Computers nu eerst recht!

Daten un Datein

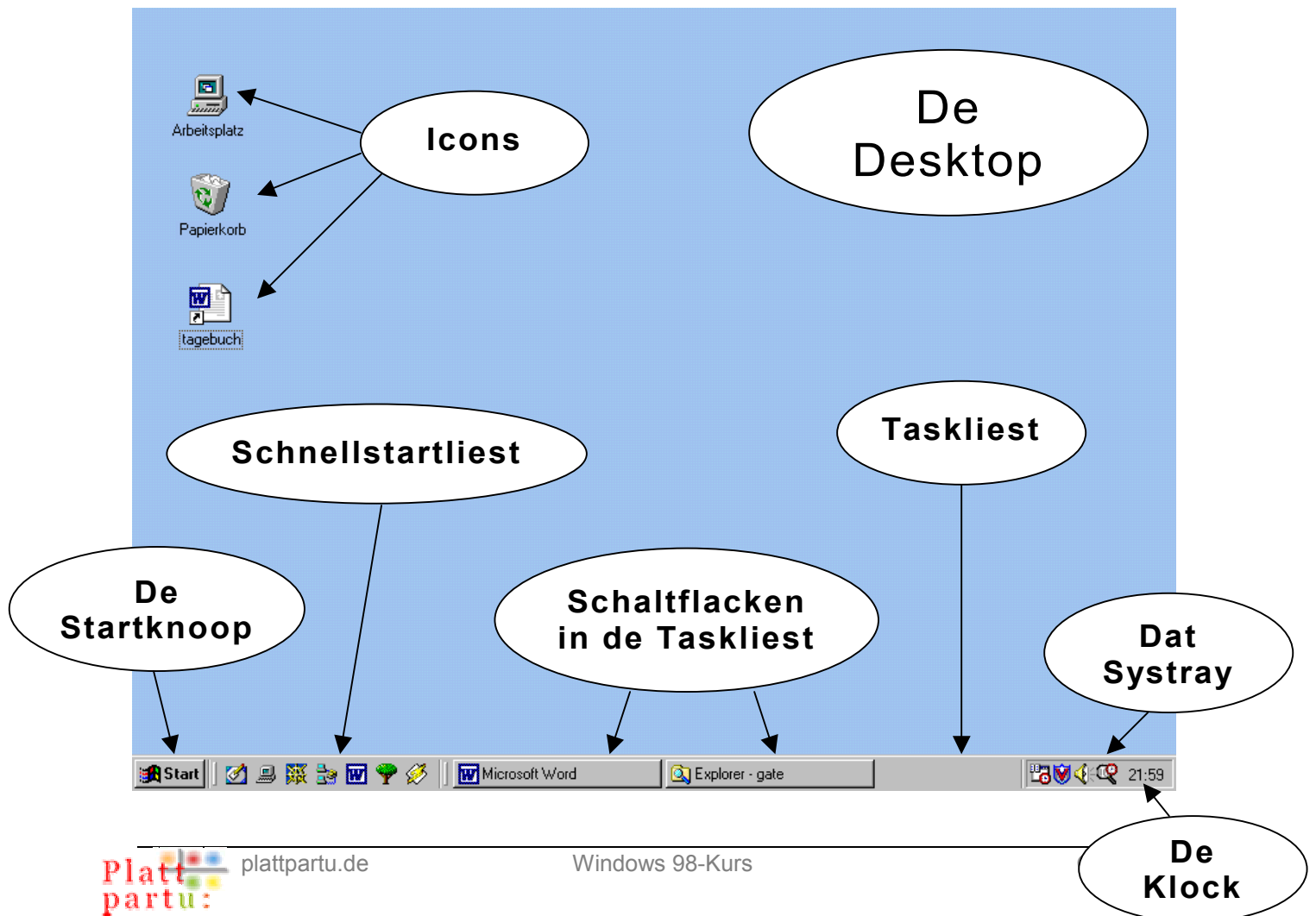
Informaschoonen, de in 'n Computer ingeven warrt, heet **Daten**. En Grupp Informaschoonen, de inhaltlich tohoop höört un in 'n Computer fast afleggt sünd, heet **Datei**. 'n Datei besteht also ut Daten.

Desktop un Muus

Wenn de PC start is, is de **Desktop** to sehn. Dat heet op Ingelsch „Schrievdisch“, schall sachs en elektroonschen Schrievdisch ween, un dormit schullt Se sik utkennen.

Dat giffit dor

- Symbolbiller, **Icons** nöömt, **Eikens** utspraken. De staht alle för Programme. Se köönt de Programme apenmaken, wenn Se duppelt op de Icons klickt. Een vun de Icons is t.B. de **Papierkorb**. Man sachen! Dat kümmt later.
- de wichtige **Taskliet** ganz nerrn. Dor hett elk Programm, dat jüst an't Lopen is, en egen **Schaltflack**! Se köönt mennig Programme blangennanner lopen hebben un mit de Taskliet jümmers dortwüschen hen- un herschalten. Dorto brukt Se bloots de Schaltflacken anklicken!
- vörn in de Taskliet: den **Startknoop** un de **Schnellstartliet**. De Icons in düsse Liest staht ok för Programme; man de brukt bloots een Klick, dat se start, keen Duppelklick – dorüm „schnell“ för „gau“.
- rechts buten dat **Systray** mit Icons vun Programme, de al vun sülvst „in'n Hinnergrunn“ lopt. Dat süht bi alle Computers ünnerscheedlich ut, maakt avers nix. Wichtig is de **Klock** ganz rechts in't Systray. De Klock is ok en Klenner: Laat Se de Muus kort op stahn, denn kümmt dat Datum vörtüüg. – Düsse lütten Texte an'n Muuswieser nöömt een **Quickinfo**.

De Levensopgaven vun'e Muus

Akschoon	dat bedüüdt	dat föhrt darto:
Wiesen	den Muuswieser op en Billschirmelement föhrn un dor rohn laten	nix; Objekt warrt hell uttekent; Quickinfo kümmt vörtüüg
Klicken	op en Billschirmelement wiesen un de linke Muustast eenmal kort daldrücken	Objekt warrt utwählt (markeert); Menüs gaht op usw.
Duppelklicken	op en Billschirmelement wiesen un de linke Muustast tweemal gau nananner daldrücken	warrt startet: Fenster gaht apen, Programme fangt an to arbeiten...
Rechtsklicken	op en Billschirmelement wiesen un de rechte Muustast eenmal kort daldrücken	dat Kontextmenü vun't Element geiht op

Windows mit de Muus erforschen

Wiesen un Quickinfo

Wiest Se mit de Muus op den Startknoop links nerrn op'n Billschirm. – En lütte Info kümmt vörtüüg, de Se wat över de Saak vertellt. Dat is de **Quickinfo**.

Klock, as Se ja al rutfunnen hebbt.

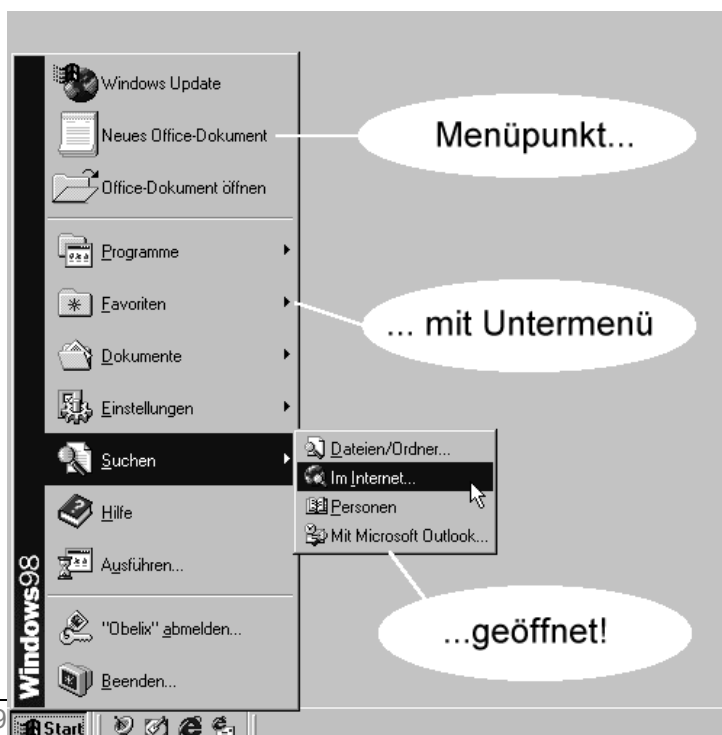
Dat gellt för mennig vun de Saken op'n Desktop, ok för de

Klicken

De Quickinfo vun'n Startknoop seggt, Se schallt op klicken. Na denn daat Se't doch! Klickt Se op den Startknoop.

Dat, wat Se nu seht, is en **Menü**. Dat is en List vun Befehlen, ut de Se utwählen köönt – jüst so as in't Restaurant.

Wiest Se op en Befehl, warrt he markeert (blaag ünnerleggt). Klickt Se op, warrt de Befehl utföhrt. Fenster gaht op usw.

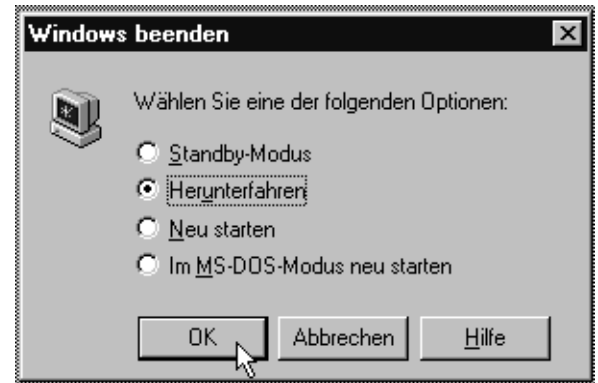
Nich alle Menü-Indrääg sünd Befehlen; mennig sünd bloots Weeg to niege Menüs, so nöömte **Ünnermenüs**. Dat is as in't Restaurant: To poor Saken giff't een extra Koort, t.B. en Wienkoort. – In't Ünnermenü staht denn de Befehlen.

Menü loswarrn: In'n lerrigen Hinnergrunn klicken!

Windows beenden

Hebbt Se al de Nees vull? Denn gaht Se so vör:

- **Beenden** ist de ünnerste Menüpunkt in't Startmenü. Klickt Se op düssen Menüpunkt. En lütt Fenster mit mehrere Opschoonen kümmt vörtüüg.
- Wüllt Se den Computer wüchlich utschalten, wählt Se **Herunterfahren**. Klickt Se in den witten Krink vör dat Woort **Herunterfahren**, so dat de swatte Punkt dorin sitt. Nu is de Opschoon utwählt.
- Den eentlichen Befehl geevt Se, indem dat Se op dat Schaltflach **OK** klickt. Nu geht Windows vun sülvst ut.
- De Computer schalt sik nu automaatsch af. Se brukt den Stroom nich extra utschalten. Bloots bi ganz olle Computer is dat noch nödig.

Drag & Drop = Trecken

- Wiest Se op en Icon op'n Desktop, drückt Se de linke Muustast dal un holt se ehr drückt.
- Nu verschuuvt Se de Muus. Dat ganze Icon kleeft nu an'n Muuswieser un kümmt as'n Schattenbild mit!
- Sodraad Se de Muustast loslaat, warrt dat an de Steed versett, de Se anstüert harrn.

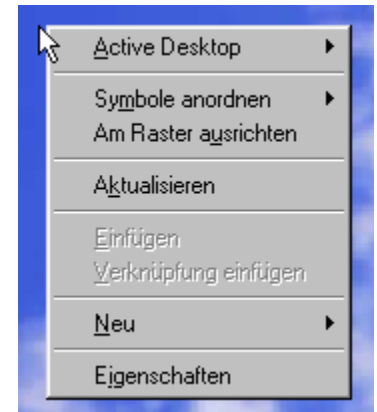
Klappt nich?

De Icons fluppt jümmers wedder an ehr olle Stee trüch? Denn leest Se de neegsten twee Afsnitte. Dorna weet Se, woans Se dat Kontextmenü vun'n Desktop-Hinnergrunn opropen köönt un woto dat good is. Denn maakt Se dat: Rechtsklickt Se den Desktop-Hinnergrunn, wählt Se ut dat Kontextmenü den Befehl **Symbole anordnen**. De sin Ünnermenü geht op, un Se seht, dat bi **Automatisch anordnen** en lütt Hoken steiht. De Hoken hett de Schuld. Klickt Se op den Indrag **Automatisch anordnen** (mit de linke Muustast), denn verswinnt de Hoken, un de Icons laat sik versetten.

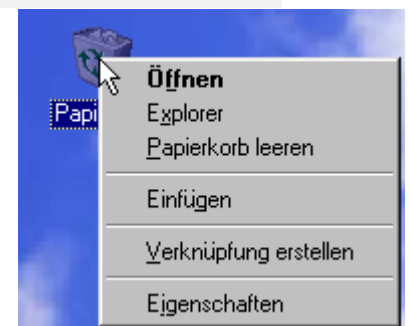
Rechtsklicken

- Klickt Se mit de rechte Muustast op den lerrigen Billschirmhinnergrunn.
- Dat **Kontextmenü** kümmt vörtüüg.
- Klickt Se jichenswo in'n lerrigen Desktop-Hinnergrunn mit'e linke Muustast. – Dat Kontextmenü verswinnt wedder.
- Klickt Se mit de rechte Muustast op den **Papierkorb**. Dat Kontextmenü kümmt vörtüüg.
- Vergliekt Se dat mit dat Kontextmenü vun'n Desktop-Hinnergrunn! Is dat datsülvige? (Nee!)
- Klickt Se op noch poor Saken mit de rechte Muustast. Bekiekt Se jümmer de Kontextmenüs.

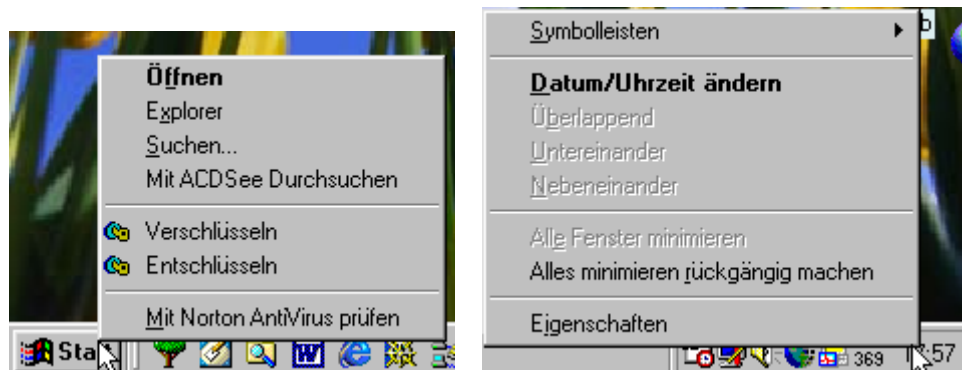
Dat Kontextmenü

- Dat Kontextmenü kümmt jümmers denn vörtüüg, wenn een mit'e rechte Muustast op wat klickt.
- Dat gifft nich bloots een Kontextmenü, man veel – so veel, as dat Objekte gifft.
- Kontextmenüs sünd de enkelden Elemente in Windows op'n Lief sniedert.
- In dat Kontextmenü to en Objekt sitt jümmers de Befehlen, de för düt Objekt an'n wichtigsten sünd un an'n mehrsten bruukt wart!

Vunwegen de letzte Egenschap is dat Kontextmenü so nüttlich: Wenn Se mal wat mit en Saak daan wüllt un nich weet, woans dat geiht, kiekt Se mal kort in't Kontextmenü na – villlicht sitt dor al de Befehl, den Se brukt!

Se finnt t.B. in't Kontextmenü vun'n Papierkorb den Befehl **Papierkorb leeren**, man nich in't Kontextmenü vun jichenswat anners. In't Kontextmenü vun'e Klock finnt Se den Befehl **Datum/Uhrzeit ändern**, man de höört bloots to de Klock.

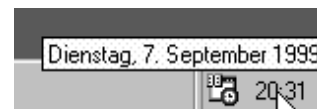

*De Kontextmenüs
vun Startknoop un
Klock. Ünner
Ümstänn köönt
SeEhr
Kontextmenüs
beten anners
utsehn.*

Befehle ut't Kontextmenü utwählen: Dat Kontextmenü is en ganz normaales Menü! Se haalt dat mit'n Rechtsklick, man wenn dat dor is, wählt Se de Befehlen mit'n Linksklick ut – also mit dat, wat wi einfach en Klick nöömt.

Duppelklicken

- Duppelklickt Se de Klock rechts nerrn in de Taskliet.
- Duppelklickt Se ok den Papeerkorf.

Mit'n Duppelklick gaht de Fenster apen.

Duppelklick klappt nich?

De Muus mutt bi't Duppelklicken heel ruhig liggen, se dröff nich ruckeln. De Duppelklick mutt gau noog gahn. Dat is an'n Anfang faken wat swaar, dat mutt een öven. Verkrampen dröff een sik ok nich dorbi; blifft Se locker! – Wenn't gor ni klappen will: Plaagt Se sik nich, dat giff't för den Papeerkorf den Befehl **Öffnen** in't Kontextmenü – un för de Klock nehmt Se denn den Befehl **Datum/Uhrzeit ändern** ut't Kontextmenü.

Dat Fenster vun'n Papeerkorf is en Programmfenster, dat vun'e Klock is en Dialogfenster. Eerstmaal wüllt wi us de Dialogfenster wat nauer ankieken.

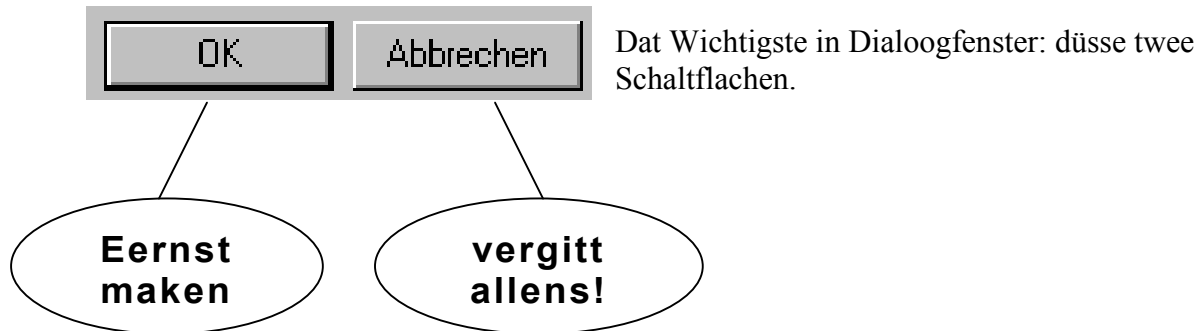
Dorto maakt Se dat Papeerkorffenster eersmal wedder to, indem dat Se op dat lütte Krüz baven rechts klickt.

Dat Fenster vun'e Klock köönt Se apen laten. Dat nehmt wi to'n Studeern vun Dialogfenster.

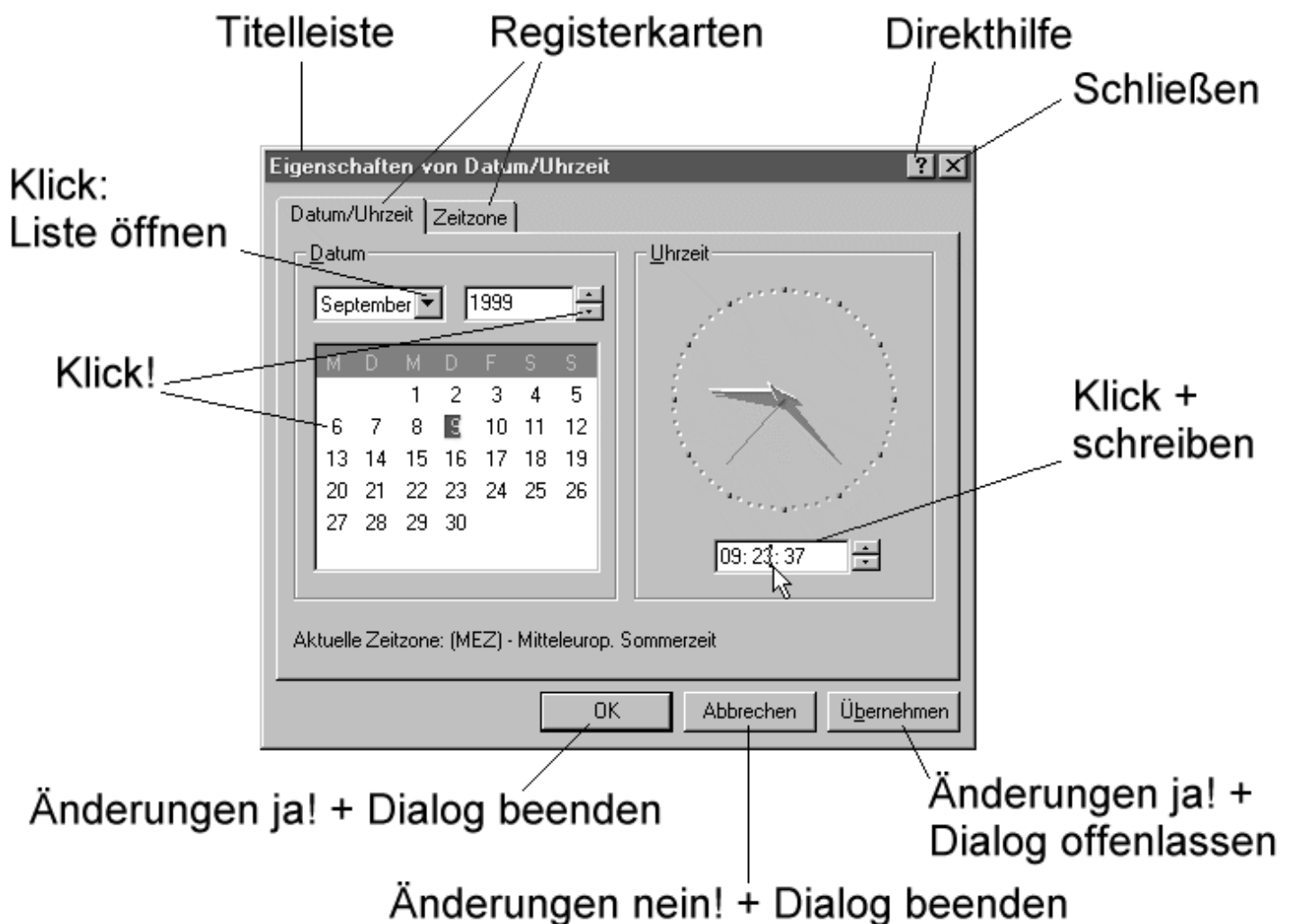

Dialogfenster

Dialogfenster = Windows fragt na SeEhr Anwiesen, na SeEhr Wünsche – orr dat maakt Se op jichenswat opmarksam.

...un so geiht dat – an't Bispill vun'e Klock:

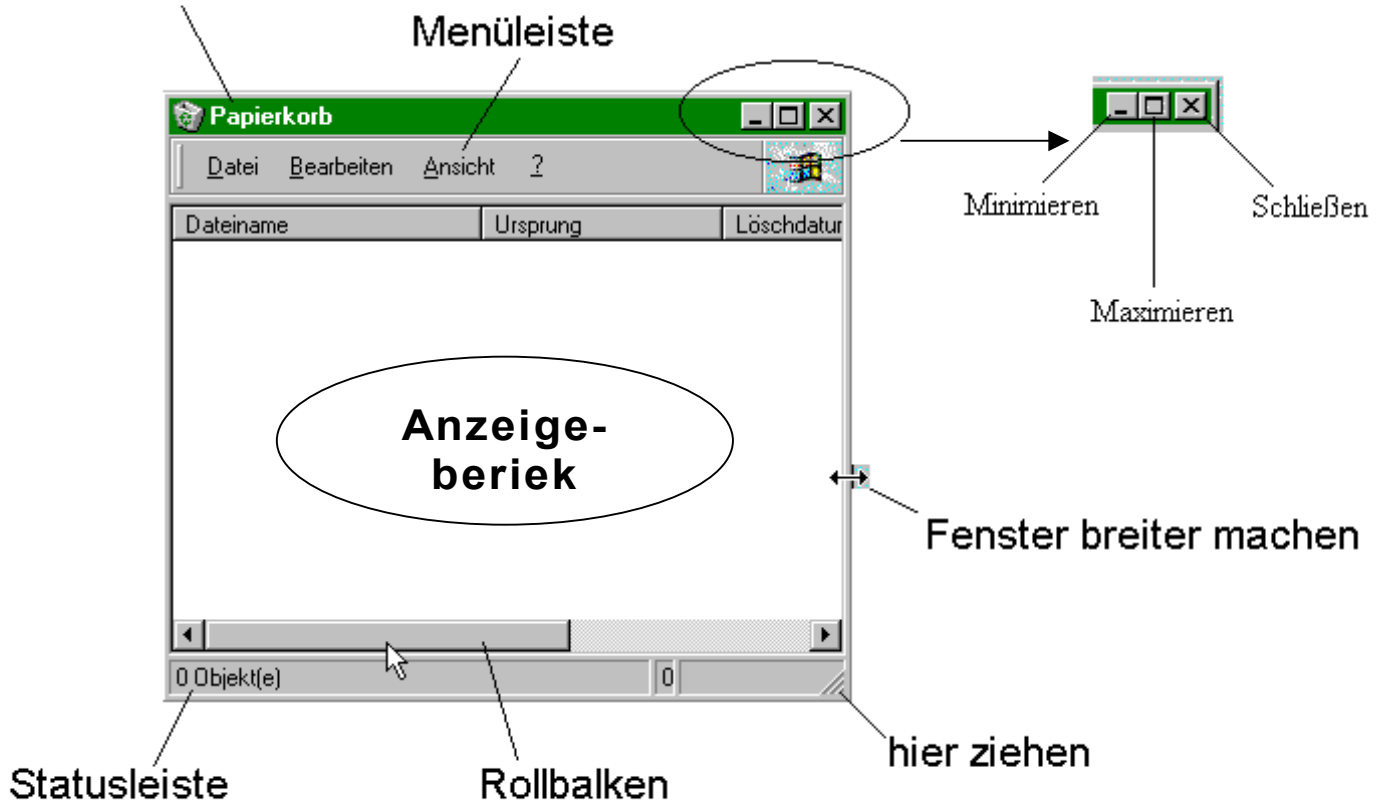

Fensterertechnik

Nu erforscht Se en **Programmfenster**. Dorto duppelklickt Se den **Papierkorb** (Se köönt em ok ut't Kontextmenü **Öffnen**).

De Papeerkorb is de Aflaag för Datein, de Se nich mehr hebben wullt un dorüm wegsmeten hebbt. De warrt denn nich foorts löscht, man noch en Tied in'n Papeerkorb lagert.

Titelbalken mit Name

Merkmale vun Programmfenstern:

- Se hebbt en Menüliest
- Mehrst hebbt se ok Symbolliesten (de Papierkorb mal nich)
- Se hebbt de dree Schaltflächen rechts baven
- De Inholl kann lang ween → faken Rollbalken an'e Siet un nern (Rollbalken warrt ok Bildlaufleiste orr Scrollbar nöömt)
- De Grött vun't Fenster is verstellbaar. Op'n Rand warrt de Muuswieser to'n Duppelpiel; denn köönt Se an den Rand trecken! Rechts nern köönt Se sogoar diagonaal trecken.
- Programmfenster hebbt jümmers en Schaltflach in de Taskliet!

Schaltflach hell = dat Fenster is jüst aktiv

Schaltflach düster = dat Fenster warrt jüst nich benütt

- Dat Lütter- un Bredermaken an'n Rand funkscheneert bi elkeen Rand, ok baven, nerrn orr links.

Maximeern: Dat Fenster överdeckt den ganzen Billschirm.

Minimeern: Dat Fenster verkrüpt sik in de Schaltflach nerrn in'e Taskliet – man dat is nich weg, dat Programm nich utschalt! Dat leevt noch. Se köönt dat wedderherstelln, indem dat Se op de Schaltflach in'e Taskliet klickt. Denn is dat Fenster as tovöör, keen Informaschoon verlaren.

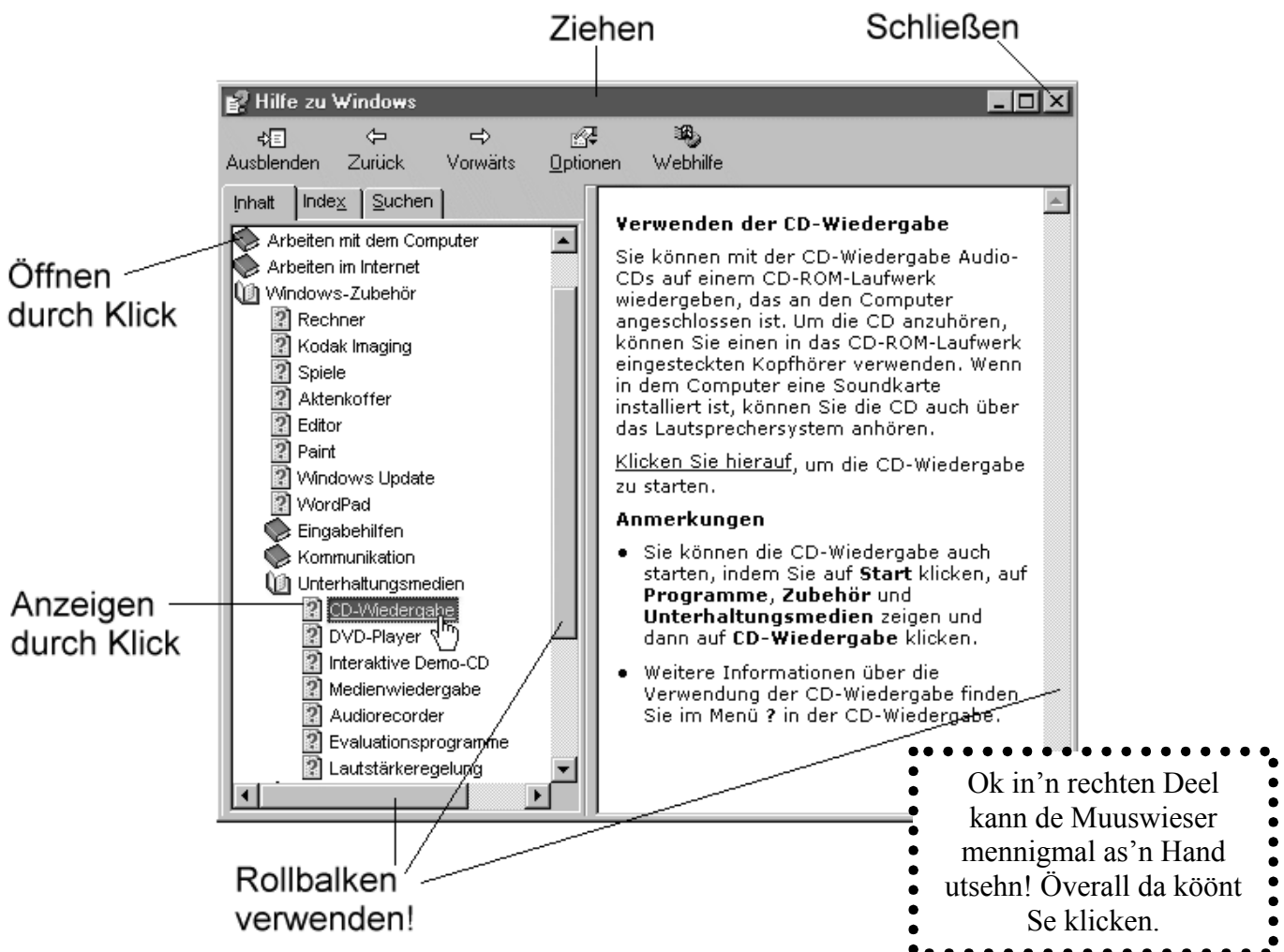
Alle Fenster, ok Dialoogfenster, köönt Se an'n Titlbalken wegtrecken!

Probeert Se nu de Fenstertechniken grünnlich ut. Se köönt nix kaputtmaken!

De Windows-Hülpe

Opropen: **Start | Hilfe**.

De Hülpe is en Programm – se hett en Schaltflach in de Taskliet un en typisches Programmfenster.

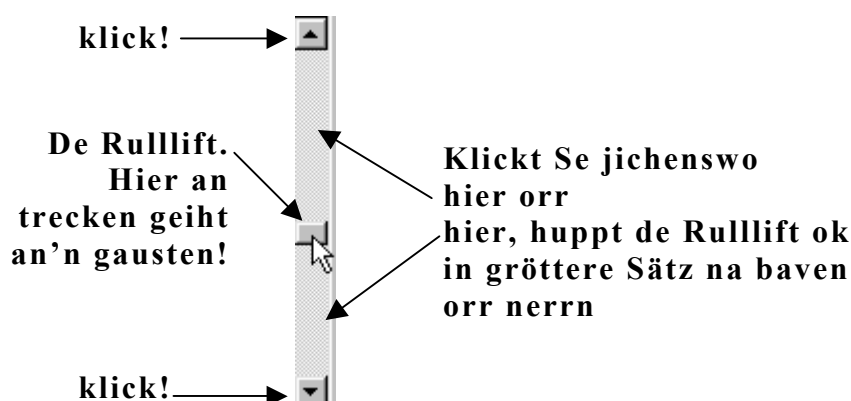

De drie Registerkoorten vun't Hülpsfenster

- **Inhalt** is en Aart Lehrbook to Windows in stückerwat poor Bänden. Över elk vun de Böker warrt de Muuswieser to en Hand; een Klick maakt denn dat Book apen, un bi en Klick op en Ünnerthema wiest Windows denn in de rechte Fensterhalv, wat dat to dat Thema weet.
- **Index** beed de Informaschoon in en lange Liste alphabeetsch ordnet an. Mit den lootrechten Rullbalken kaamt Se langsam vörwärts in't Alphabet. Gauer: Trecken an'n Rulllift orr Ingeven vun't söökte Woort in de Ingaav-Reeg över de Liste!
- Bi **Suchen** geevt Se Windows glieks in de Ingaav-Reeg en Söökbegriff, klickt denn op **Themenliste**, markeert in de Liste en Spezialthema mit'n Klick un klickt **Anzeigen**.

Fazit: **Inhalt** = langsam un grünnlich, **Index** un **Suchen** = fix, good to bruken in Notlagen.

So bedeeent Se en Rullbalken in en grötteres Fenster:

Hülp in en Dialoogfenster

Wenn Se jüst in en Dialoogfenster wat instellt un dormit op'n Proppen sitt, köönt Se faken nich eenfach de Windows-Hülp opropen. Denn brukt Se de **Direkthilfe**. Probeert se't mit dat Fenster vun'e Klock.

- Klickt Se op dat lütte Fraagteken rechts baven blangen dat Krüz to'n Sluten.
- Nu hebbt Se en lütt Fraagteken an'e Muus. Dat heet, se hebbt een Fraag frie. Wenn Se nu op wat klickt, warrt dormit keen Befehl geven, man de Fraag stellt.

- Klickt Se t.B. mit dat Fraagteken an'e Muus op de Schaltflach **Übernehmen**, denn kriggt Se en korte Verklaarn to de Schaltflach an'e Muus to sehn. – Dorna funkscheneert de Muus wedder normaal! Wullt Se noch een Fraag stelln, mööt Se nochmal op't Fraagteken baven klicken.

- Staats baven dat Fraagteken to klicken, köönt Se ok dat Element, to dat Se en Fraag hebbt, rechtsklicken! Denn in't Kontextmenü **Direkthilfe** anklicken!

Sik dat komodig maken

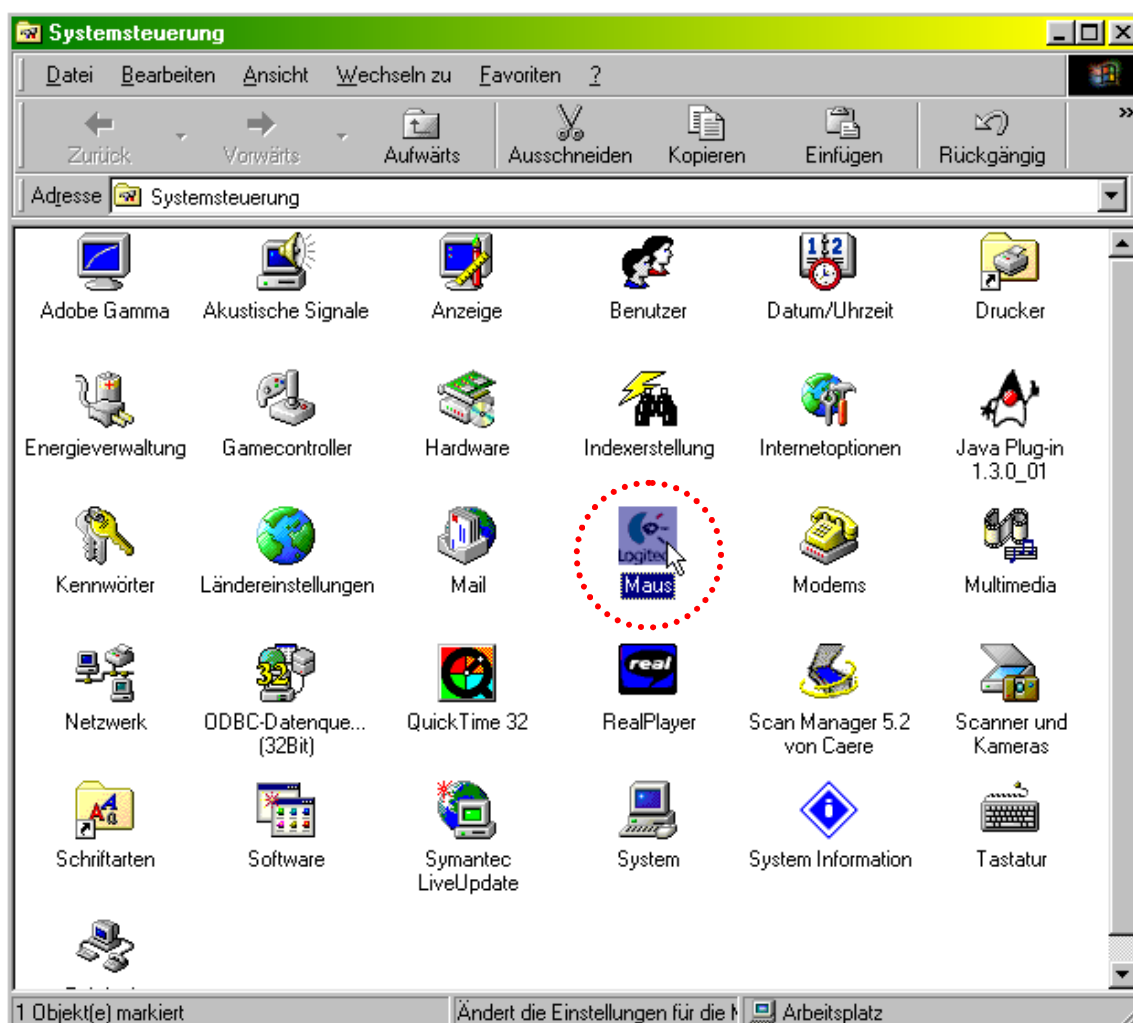
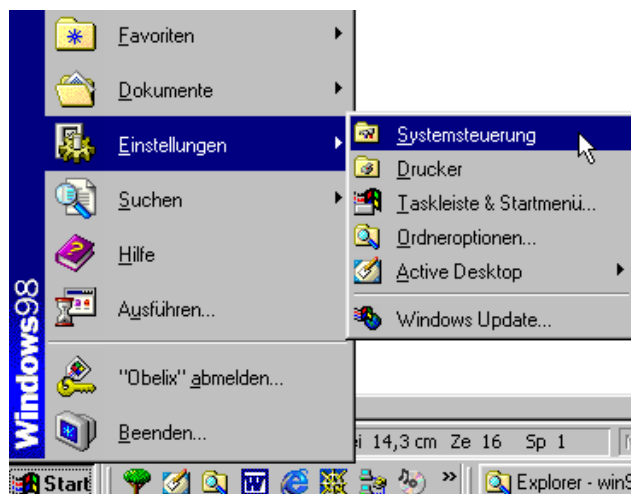
In Windows köönt Se sik de Arbeitsumgebung na SeEhr persönlichen Smack inrichten!
Dorto mööt Se bloots poor Dialogfenster bedenken. Wi maakt dat nu grünnlich tosaam.

De Muus inrichten

Toerst mutt de Muus op SeEhr Bedürfnisse anpasst warrn, denn de Muus is bet nu de wichtigste Ingaav-Reedschap.

- Startmenü: Klickt Se op **Start**. Denn op den Ünnerpunkt **Einstellungen**.
- In't Ünnermenü klickt Se op **Systemsteuerung**.
- Dat Fenster vun'e Systemsteuerung geiht op.

De Systemsteuerung is de Zentrale för dat persönliche Inrichten vun Windows. Hier warrt wi allens Möögliche inrichten – toerst de Muus.

Dat Fenster vun'e Systemsteuerung. Wa veel un welk Icons dor bi Se to sehn sünd, dat kann anners ween as hier, denn dat hangt vun de Hardware un Software af, de SeEhr Rekner hett. Man de Icons sünd alphabeetsch sorteert, un de Muus is jichenswo to sehn. Hier is se inkullert. Wenn Se ehr hebbt, köönt Se ehr duppeltklicken.

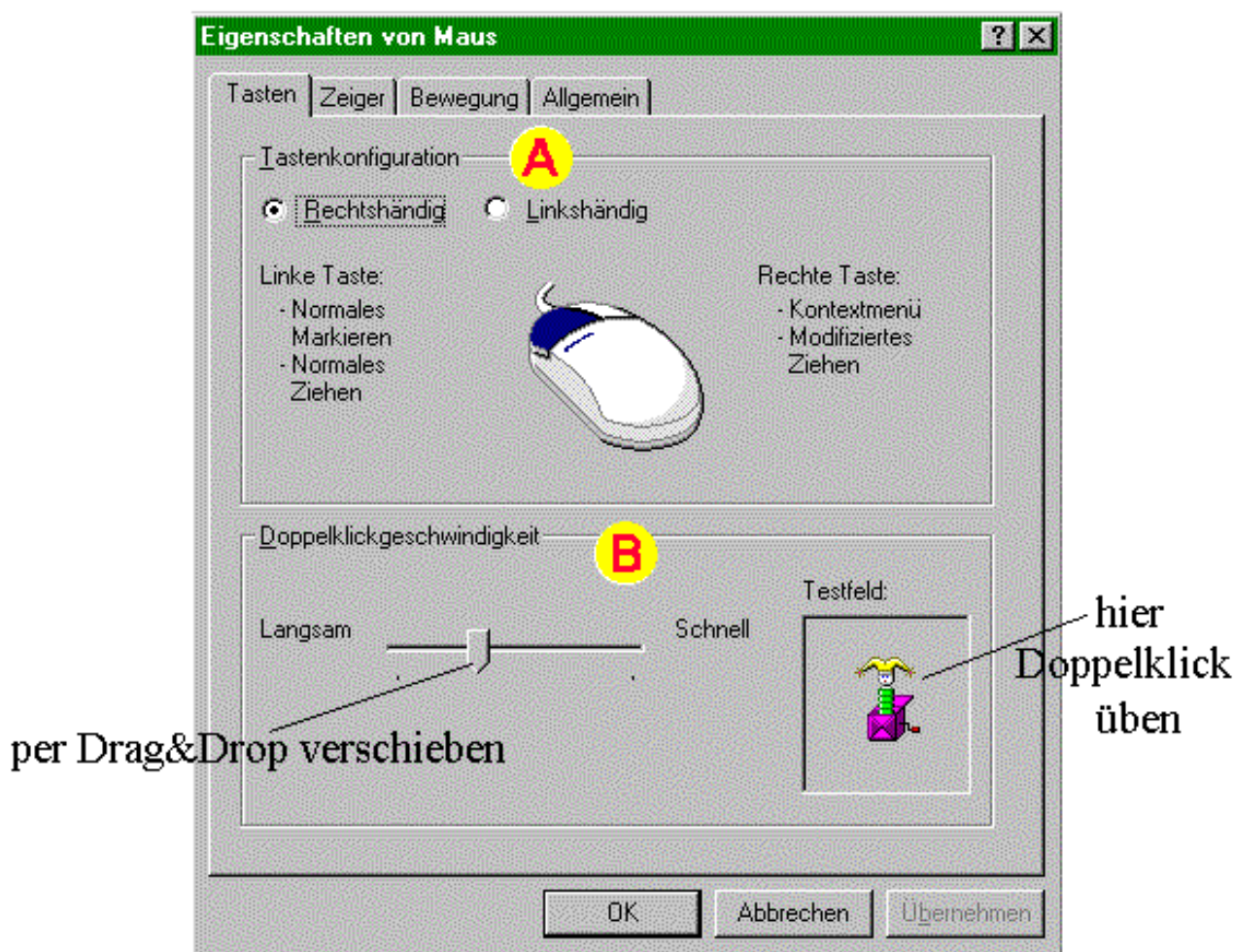
- Dor söökt Se de **Maus**. Nich to sehn? Benütt Se de Rullbalken an't Fenster!
- Kortform vun düssen Weg: **Start | Einstellungen | Systemsteuerung | Maus**.

Weeg dör Menüs

Op düsse Oort finnt Se Weeg dör Menüs överall afkört. **Start | Einstellungen | Systemsteuerung | Maus** heet: Menü **Start**, denn Ünnermenü **Einstellungen**.... usw.

Nu geiht dat Dialoogfenster **Eigenschaften von Maus** op. (Wenn Se en besünnere Muus hebbt, kann dat beten anners utsehn as hier, man Se finnt sik denn ok trecht.) Dat Fenster hett tominnst 4 Registerkoorten. Gaht Se op de eerste, **Tasten**.

Beriek A: Hier kaamt endlich de Linkshänderschen to ehr Recht. Se köönt nämlich de linke un rechte Muustast uttuuschen. Se weet ja: De linke Muustast is de „normale“ to'n Klicken, de rechte haalt dat Kontextmenü. Dat köönt Se mit een Klick utwesseln.

Tipp för Linkshändersche:

Koopt Se sik man beter en echte Linkshänder-Muus! De is ok „ergonomisch“ so formt, dat se good in de linke Hand liggt, un köst in'n Fachhannel nich mehr as en normale Muus.

Beriek B : Dat Duppelklicken fällt vele Anfängers swaar. Hier köönt Se't sik endlich lichter maken! Mit den Schuuvregler köönt Se de Gewinnigkeit rünnersetten. Wat dat noog is, dat prüöv't Se denn an den lütten Kassen rechts. Wenn he op- un togeht, is dat richtig.

So, un nu noch in densülvigen Dialog op de Registerkoort **Bewegung** wesseln!

De **Mausbewegung** is för vele Anfängers beten to gau – sünnerlich för wat öllere Anfängers. Mit den Schuuvregler baven op düsse Registerkoort köönt Se't instelln.

Nadeel un Vördeel:

En fixe Muus hett den **Vördeel**, dat een weniger Platz brukt, üm ehr to föhren. Wenn de Muus op **schnell** instellt is, maakt de Piel op'n Billschirm en groten Satz ok bi en lütte Bewegung vun de Muus in SeEhr Hand. Wenn Se'n heel lütten Computerdisch hebbt, 'neem Se nich so op rümmerföhrwarken köönt, denn is dat good. De **Nadeel** vun en fixe Muus is: Se köönt nich so nau mit wiesen. Wenn Se de Hand nicht heel still holt, ruckelt de Muus. Dat is sünnerlich bi't Duppelklicken leeg, wieltat sik dor de Muus ja twüschen de beden Klicks nich bewegen dröff.

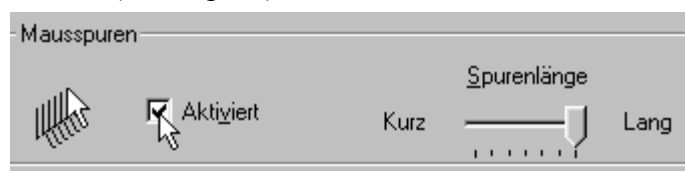
Mit de Vördeel un Nadeel vun en langsame Muus is dat jüst annersrüm: Se mööt bannig mit de Hand rümmerföhrn, dat se sik bewegen deit, man Se köönt heel nau mit wiesen, un se höllt eher still!

Muus hoochheven!

Wenn Se keen Platz op'n Schrievdich hebbt un de Muus en wiede Streck schuven wullt, köönt Se ehr twüschedörch hoochheven – denn röhr't sik de Muuspiel op'n Billschirm nich –, wedder afsetten un ehr widderschuven.

Benütt Se an't best en Muuspad – dat is en lütte Gummimatte mit Textilbeschichtung.

Se köönt op düsse Registerkoort ok noch de **Mausspur** (Muusspoor) instelln. Wenn Se dat to un to swaar fällt, den lütten Muuspiel op'n Billschirm weddertofinnen, denn köönt Se de Muus so en lütt „Kometenschweif“ geven. Beweegt Se ehr denn, denn seht Se dat. De Läng vun düssen Kometensteert köönt Se ok noch extra instelln. – Mi maakt sowat wahnsinnig.

Nu köönt Se de Einstellungen för de Muus mit **OK** afspiekern. Wenn Se later mehr Erfahrung mit de Muus hebbt, köönt Se hier naregeln – bi'n Duppelklick to'n Bispill orr bi de Mausbewegung.

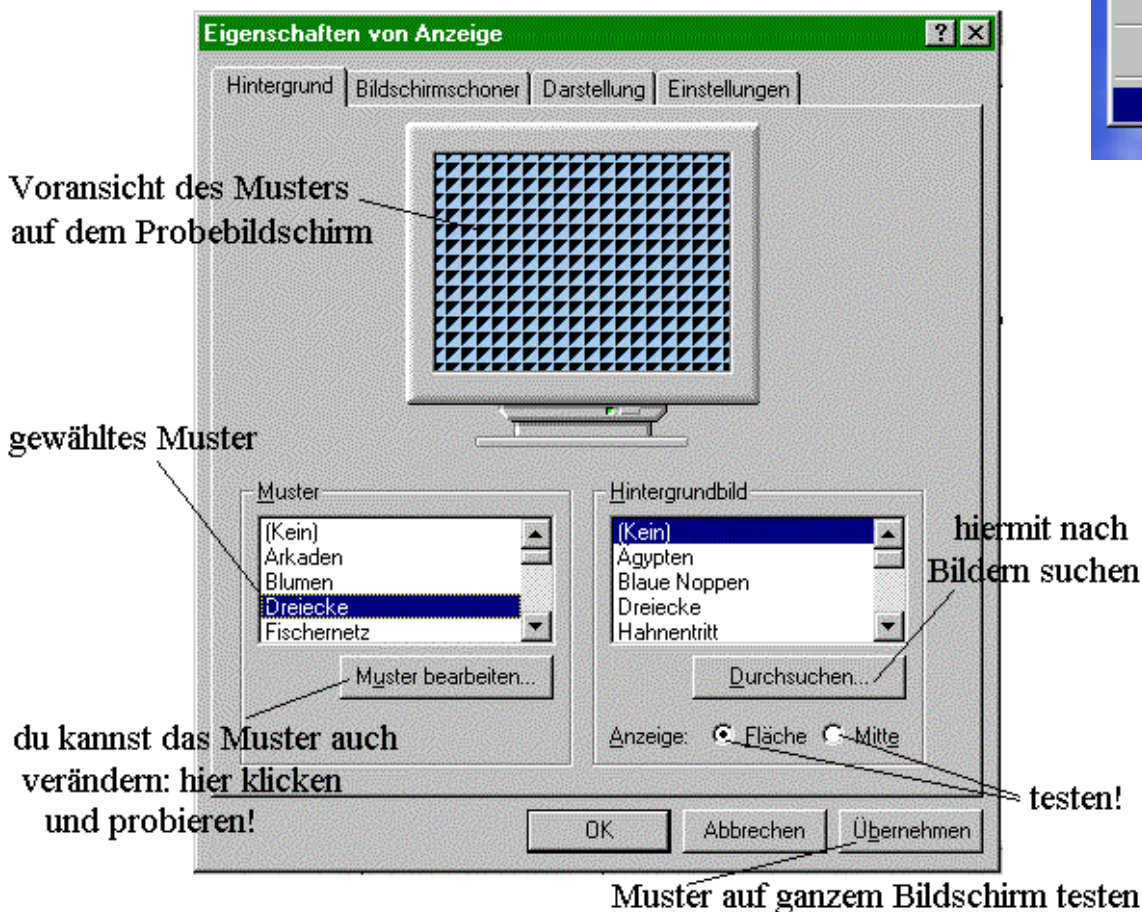
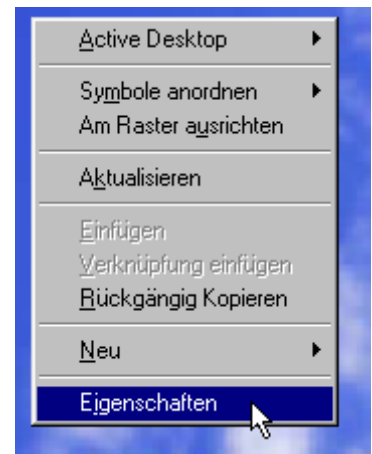
As neegst war't wi den Billschirm instelln. Dat geiht ok in de Systemstüerung: Dor is dat dat Symbol **Anzeige**. Man wi gaht en Afkörten, de Se direkt vun'n Desktop gahn köönt. Maakt Se dat Fenster vun'e Systemstüerung to.

Den Billschirm inrichten

Mennig Lü hebbt as Billschirmhinnergrunn schöne Biller, mennigmaal Biller vun ehr Kinner orr ehr Hunnen. Woans geiht dat?

- Wiest Se op den lerrigen Billschirmhinnergrunn un maakt Se'n Rechtsklick. Dat Kontextmenü kümmt vörtüüg.
- Wählt se ut dat Kontextmenü den letzten Befehl **Eigenschaften**.
- Se kaamt in en grotes Dialogfenster mit tominnst 4 Registerkoorten. Gaht Se op de eerste, **Hintergrund**.

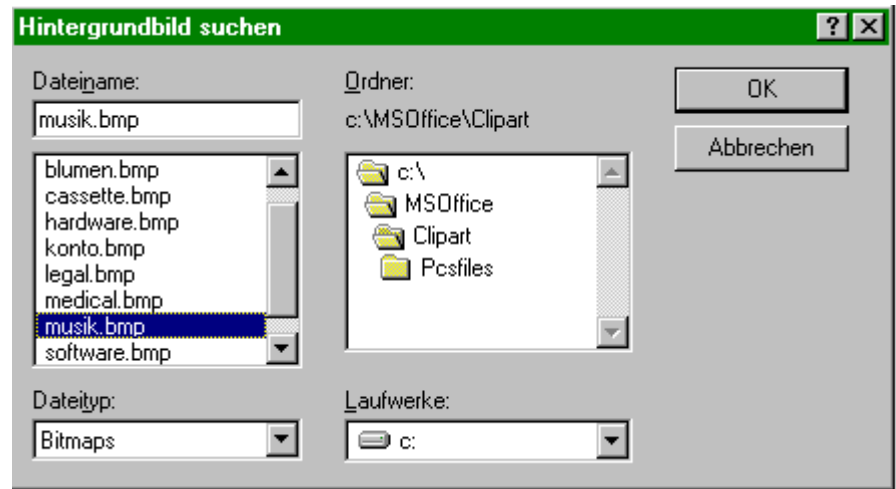
- Nu köönt Se wat utprobeern. Dat gifft twee Listen, **Muster** un **Hintergrundbild**. Test Se mal de Liste **Muster**.
- Rullt Se mit den Rullbalken na nerrn in de Liste un klickt Se na'nanner op de enkelden Muster. In de Vorschau baben is to sehn, woans dat op'n Billschirm utsehn dä. De sünd alle hässlich, nich?
- Versöök't Se de annere Liste **Hintergrundbild**. Se köönt nerrn bi Anzeige noch fastsetten, wat dat Bild bloots eenmal in'e Midd opdüükt (**Mitte**) orr över den ganzen Billschirm wedderhaalt warrt (**Fläche**) as en Kachelbild. Man schön sünd de ok alle nich, wat?
- Woans kaamt Se denn nu an de Familienfotos, de anner Lü op den Hinnergrunn hebbt? Eerste Vöörutsetten: Se mööt so en Bild digitaal (as Datei) op den Computer hebben. Denn köönt Se't ok as Hinnergrunn wiesen laten.

Egen Hinnergrunnbild

- Klickt Se op den Knoop **Durchsuchen** ünner de Liste **Hintergrundbild**.
- En Dialogg geiht op, 'neem Se op den ganzen Computer na Biller mit söken köönt.

Dat Dörsöken lehrt Se noch!

Woans Se sik dör de Ordner op den Computer dörhangelt, dat is en egen Kunst, de Se bald in düssen Kurs lehren köönt. Wenn Se dat nu noch nich köönt, mööt Se sik helpen laten.

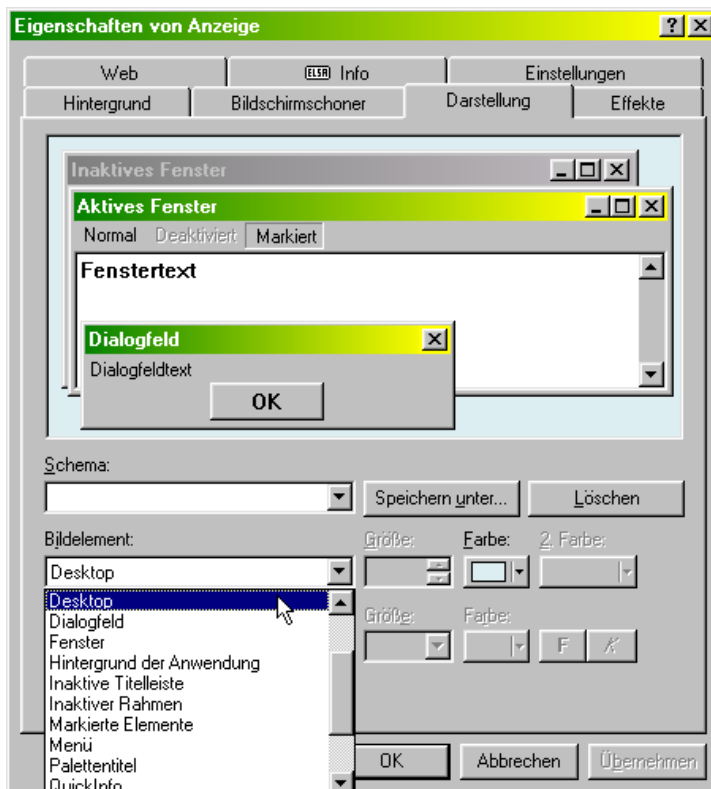
Öllere Verschoonen vun Windows 98 köönt as Billschirmhinnergrunn bloots Biller wiesen, de in't Bildformaat Bitmap (Dateiendung .bmp) afspiekert sünd. Niegere Verschoonen köönt ok de jpg-Biller verdaun, de wied begäng sünd un ok vun Digitaalkameras levert warrt.

Wenn Se dat Bild in den Dialogg anstüert hebbt, klickt Se't an un klickt **OK**.

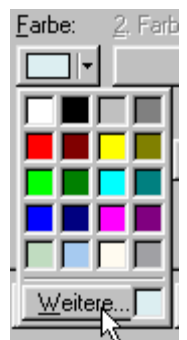
Hinnergrunnfavv

Nehmt wi mal an, Se hebbt keen Foto för den Hinnergrunn, un de Muster gefallt Se ok alle nich, man so, as dat is, schallt dat ok nich blieven. Denn stellt Se sik doch en annere

Hinnergrunnfavv in!

- Dorto stellt Se nu op de Registerkoort **Hintergrund** eersmal in de Listen **Muster** un **Hintergrundbild** den Indrag **(Kein)** in.
- Denn gaht Se op de Registerkoort **Darstellung**.
- Dor is en Vörschau baben, de alle mööglichen Elemente vun'n Billschirm wiest – Fenster un Dialoggfenster un so wieder. Dat sünd keen echten Fenster – bloots Biller dorvun!
- In de Liste **Bildelement** schull **Desktop** instellt ween. Wenn nich, stellt Se't in.
- Nu köönt Se in de Liste **Farbe** en annere Favv för den Desktop

utsöken – einfach anklicken.

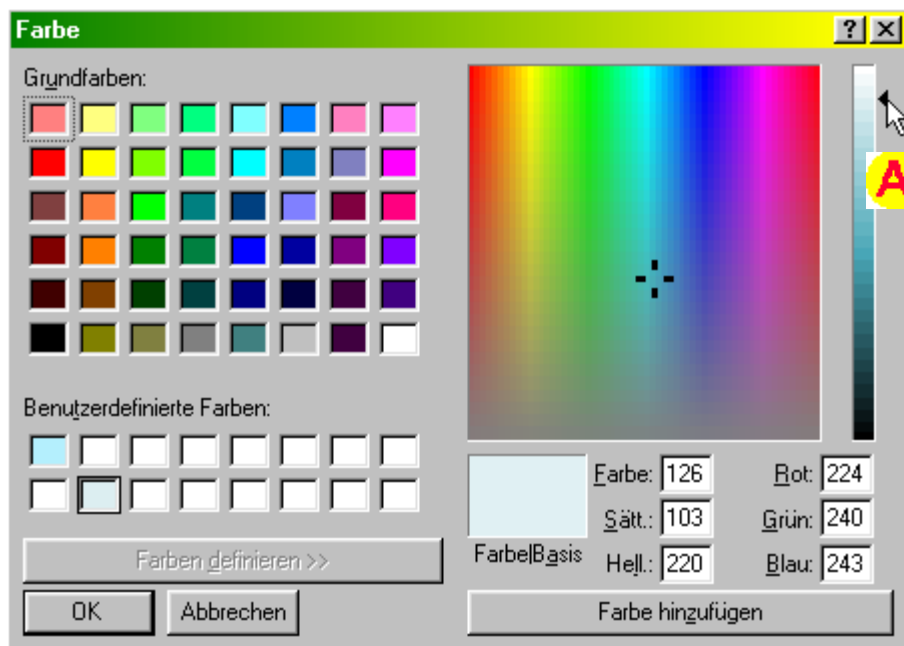
- Mit **OK** övernehmst Se de niege Farv.

Gefällt Se de Farven in düsse Utwahl alle nich? Keen Problem!

Mehr Farven

- Klickt Se in de Liste **Farbe** op den letzten Indrag **Weitere...**
- En Dialogg geiht op, as Se den later noch mennigmaal drepen warrt – de is typisch för Windows.

- In dat rechte Farvenfeld köönt Se sik per Klick en Farv utsöken.
- De Farven wesselt dor in de Waagrechte. In de Lootrechte wesselt de Intensitäädt vun de jeweilige Farv – vun hoge Intensitäädt (de strahlen Farv baben) na ringe Intensitäädt (allens gries nern).
- Wenn Se dor jichenswo henklickt hebbt, köönt Se mit den Schuuvregler **A** noch de Hilligkeit bestimmen: Baben is 100% hill – dor is allens witt; nern is 0% hill – dor is allens swatt. Dortwüsch speelt sik de Farv af.

- Hebbt Se de richtige Farv? Denn **OK**.

- Denn is de Farv in den Dialog **Eigenschaften von Anzeige** to sehn, un mit **OK** kriggt Se de op'n ganzen Billschirm.

Nu hebbt Se sik al de Muus un den Billschirm so inricht, dat Se sik wohlföhlt. Man Se köönt noch mehr Saken individuell instelln.

Schriften un Fenster

Gaht Se nochmaal in den Dialogg **Eigenschaften von Anzeige** un dor op de Registerkoort **Darstellung**.

- In de Vorschau baben köönt Se sik elk Element anklicken. (Süh Bild neegste Siet.)
- Dat, wat Se anklickt hebbt, warrt denn in de Liste **C** mit Naam nennt.
- Blangen in de Farvenfelder **A** köönt Se sik de Eegenschappen för dat Element instelln.
- Wenn Se t.B. op de Titelliest vun en Fenster klickt, denn köönt Se dor ok de Hööcht vun de Liest instelln – un denn glieks *twee* Farven! De twee Farven verloopt denn nämli langs de Liest in eenanner!
- Un dor nern bi **B** köönt Se sik ok instelln, wa de Schrift op de Fensterliet utsehn schall!

- In de Vorschau köönt Se Ehr Änderungen verfolgen. Mit **OK** övernehmst Se de „in de Wirklichkeit“, un mit **Abbrechen** laat Se de ganze Speelerie vergeten.

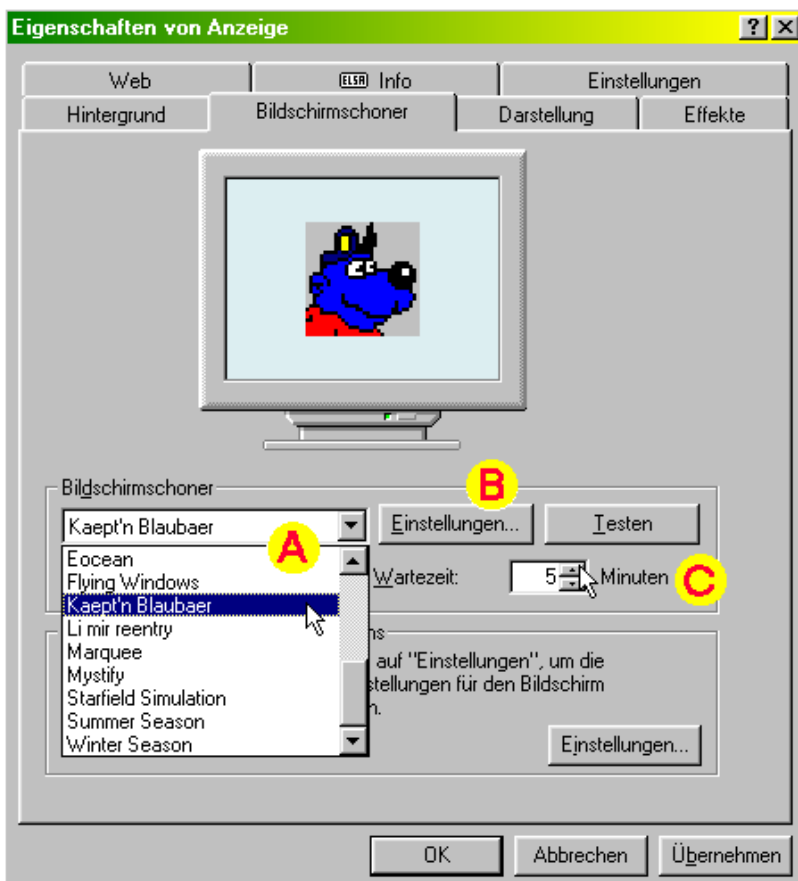
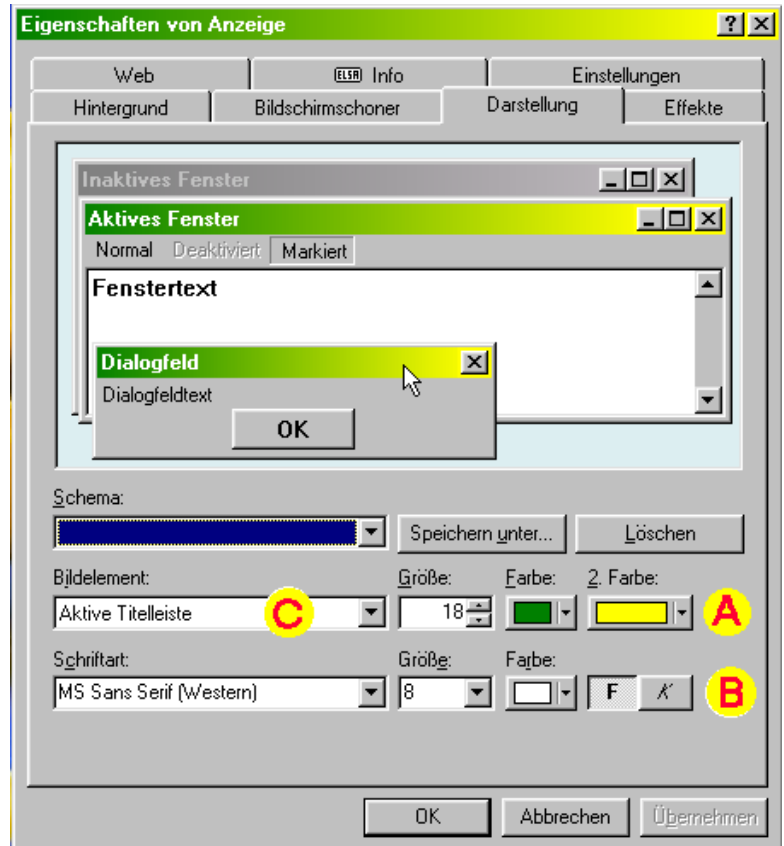
Billschirmverpuuster

Gaht Se in düssen Dialogoog op de Registerkoort **Bildschirmschoner**.

Wat is en Billschirmschoner?

Fröher weern de Billschirme so primitiv, dor brenn sik dat Bild jümmers in de Mattschiev, wenn dat lange Tied unbeweglich stunn. Dorüm wurrn de Billschirmschoner erfunden: Wenn en Tied lang nix passeert – keen Muusklick un keen Tastendruck –, denn schalt de den Billschirm op düstere, man bewegte Biller. –

Vundaag hebbt de Billschirme dat nich mehr nödig, dat is bloots noch Speeltüch – avers schön! De Biller sünd ok nich mehr düster.

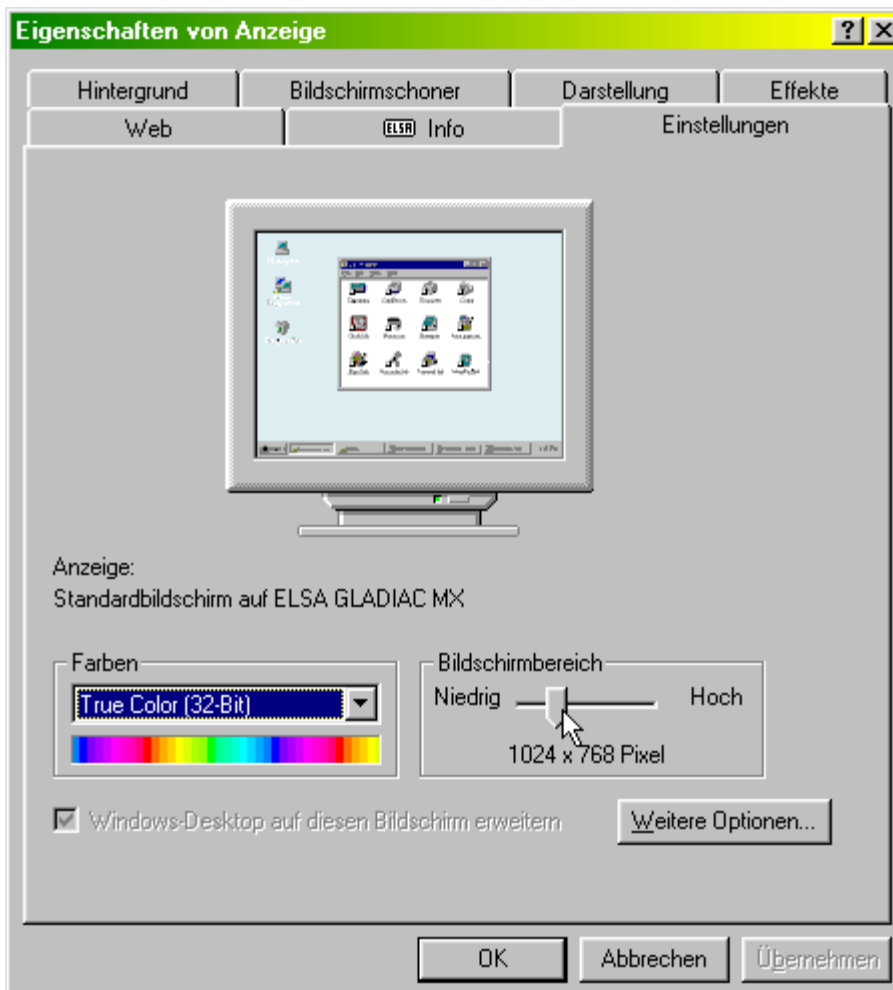
- Söökt Se sik in de Liste **Bildschirmschoner** **A** een ut. In de Vorschau baben wartt he wiest.
- Bi **B** köönt Se faken noch wat Individuelles för den enkelden Billschirmschoner instelln.
- Mit den Knoop **Testen** laat Se sik de Saak op den ganzen Billschirm wiesen. Wenn Se de Muus röög, wartt dat foorts afschalt.
- Bi **C** stellt Se denn achterna noch de Töövried in, in de keen Muusklick orr Tastendruck passeert, so dat de Billschirmverpuuster inschalt wartt.

Poor Billschirmschoner wartt al mit Windows mitlevet, avers dat Wohre is eerst dat Internet. Dor giffit Dusende un Dusende oginelle Billschirmschoner gratis to'n Downloaden.

Billschirmoplösung un –farvdeepde (för Nieschierige)

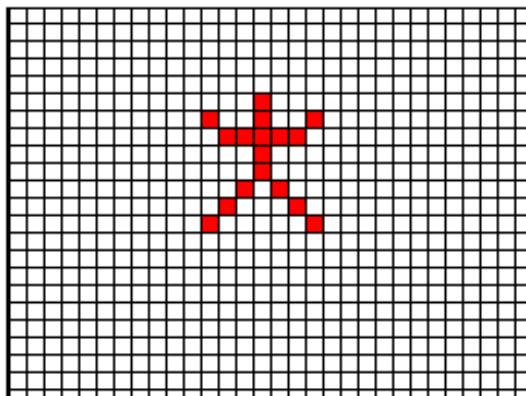
Düt is nu en wichtige, man wat kettelige Instellung, wielsat se an de Hardware vun'n Computer geiht, un wenn Se dor Manschetten hebbt, laat Se sik vun Frünnen helpen orr spoort Se't sik för later op.

- Gaht Se in **Eigenschaften von Anzeige** op de Registerkoort **Einstellungen**.
- Dor gifft twee Instell-Mööglichkeiten: De **Farben** un den **Bildschirmbereich**.
- Mit de **Farben** söökt Se sik ut, wa veel Farven Ehr Billschirm dorstelln schall. Je mehr dat sünd, je natüürlicher seht Biller ut – versteiht sik vun sülvst. Man Wohrschu: De Hardware vun'n Computer (de Grafikkoort, nau seggt) mutt dat ok schaffen könen!
- Mit den **Billschirmberiek** stellt Se in, wa veel Bildpunkt (Pixel) Se op den Billschirm sehn wüllt.

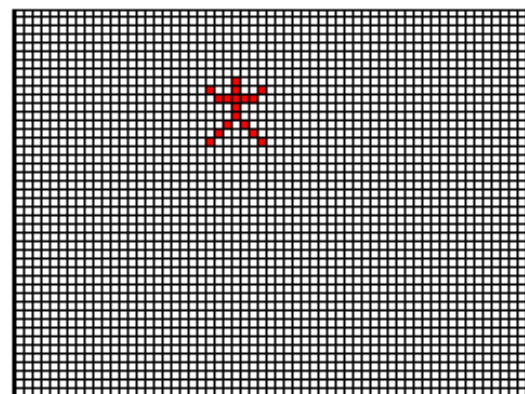
Wat deit denn de Bildpunkt-Tall?

De Bildpunkt bildet en Raster. Dat nöömt een ok de Oplösung vun'n Billschirm. Dat regelt, wa fien oplööst Se elk Bild seht – un ok wa groot. Op dat linke Bild hebbt Se en lütte Oplösung – wenig Punkt waagrecht un senkrecht noch weniger. De Strichfigur is groot un düüdlich, man ok kantig, un veel passt nich rop op den Billschirm. – Rechts is de

Oplösung hooch; mehr passt op den Billschirm, de Figur süht nich mehr so kantig ut, avers ok lütter.

För dat rechte brukt de Hardware vun'n Computer mehr Knööv as för dat linke! Weniger Bildpunkt gaht jümmers; bi mehr

Bildpunkt kaamt Se an de Grenz vun de Mööglichkeiten.

Fuustregel: Lütter Billschirm – lütte Oplösung; groter Billschirm – höhere Oplösung.

Wenn Se de Oplösung, de nu instellt is, nich gefällt, denn stellt Se mit den Schuuvregler de Oplösung in, de Se hebben wüllt. Holts Se sik dorbi an de Fuustregel:

- 15-Zoll-Monitor: 800 x 600 Pixel
- 17-Zoll-Monitor: 800 x 600 Pixel orr 1024 x 860 Pixel
- 19-Zoll-Monitor: 1024 x 860 Pixel orr höhere Oplösungen

De eerste Tall sünd jümmers de Pixel in de Waagrechte, de tweede Tall de Pixel in de Lootrechte.

Wenn Se't instellt hebbt, Klickt Se **OK**. Villicht fraagt Windows Se, wat Se dat ernst meent; denn köönt Se **Ja** seggen. Un denn stellt Windows dat üm; dorför blifft de Billschirm korte Tied swatt. Achterna wart wedder hill, un denn kriggt Se noch en Dialogfenster, wat Se de niege Oplösung behollen wüllt. Seggt Se **Ja** orr **Nee**, as Se dat wüllt.

Billschirm blifft swatt – Malöör!

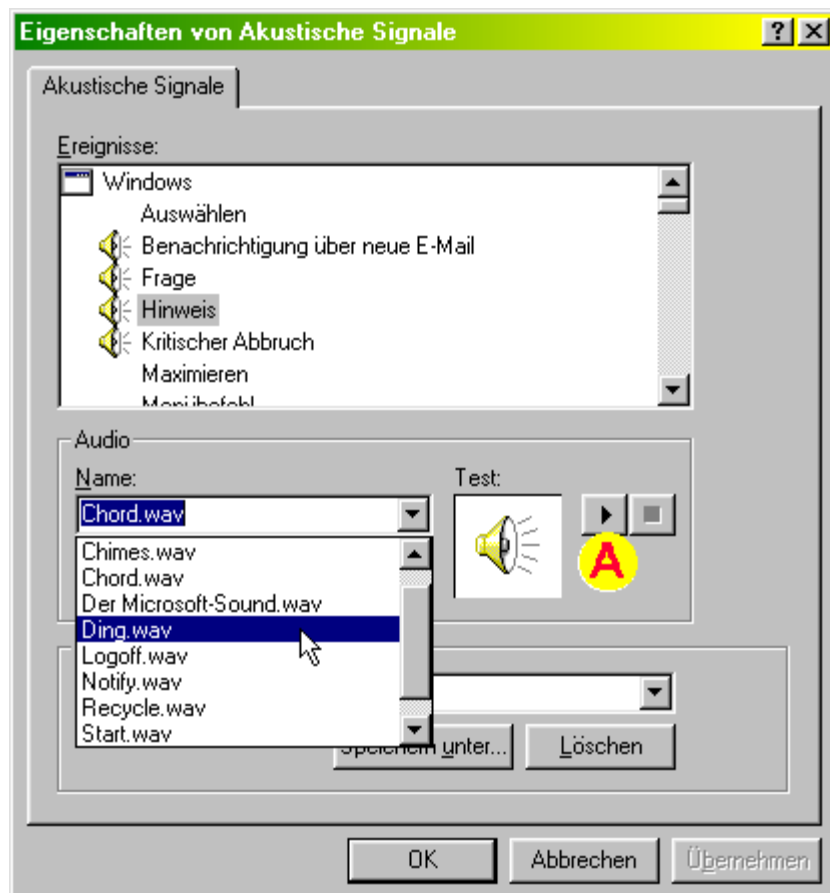
Hebbt Se de Oplösung höger maakt? Un wart dat nich wedder hill bi Se? Denn hett SeEhr Computer nich noog Knööv, de niege, hoge Oplösung dortostelln, villicht ok noch mit mehr Farven. Daat Se nu einfach – gornix. Drückt Se keen Tast, klickt Se nich mit de Muus, nix. Na ca. 20 Sekunnen stellt Windows ganz vun sülvn op de ole Oplösung üm!

Dat sünd de wichtigsten Instell-Mööglichkeiten in den Dialog **Eigenschaften von Anzeige**. Mit em sünd wi nu trecht.

Sound

Hebbt Se en Soundkoort un Luutsprekers an SeEhrn PC? Denn laat Se em doch in ünnerscheidliche Situaschoonen ünnerscheidliche Töön afgeven!

- Gaht Se in **Start | Einstellungen | Systemsteuerung | Akustische Signale**.
- In de Liste **Ereignisse** köönt Se sik anklicken, bi welk Situaschoon Se en Klang höörn wüllt.
- In de Liste dorünner söökt Se sik en Klang ut.
- Wat denn för een? Na, den höört Se sik natüürlich an – op den Knoop **A** klicken!
- Nix to höörn? – Sünd de Luutsprekers an?
- Jümmers noch nix to höörn? Is bi de **Lautstärke** in't Systray (buten rechts in de Taskliet) allens recht instellt? Wenn dor de Regler op Null steiht, höört Se natüürlich nix.

Programme

Programme sünd de Sinn vun'n Computer. Se warrt op'n Billschirm in Programmfenster opmaakt. Mit Programmfenster hebbt wi ja al rümmerspeelt. Se weet, dat de Programmfenster all en Schaltflach in de Taskliet hebbt un wat een mit de Fenster allens opstelln kann (Siet 9).

Programm = Opgaav (ingelsch „Task“) för den Computer. För de Programme is de Computer dor, dat is sin Levenszweck!

Dorvun, dat de Programme („Tasks“) in de Taskliet as Schaltflächen sitt, dorvun hett de Taskliet ehrn Naam!

Se kennt al poor Programme, wieltat Se ja Programmfenster kennt: den Papeerkorf un de Windows-Hülpe t.B. Dat sünd Programme. Man natüürlich is de Papeerkorf & Co. nich de eentliche Levenszweck vun'n PC. Dat sünd twee besünnere Aarten Programme:

Anwenderprogramme (nüttlich) un **Speelprogramme** (maakt Spaas). Wi befaat us nu man bloots mit de Anwenderprogramme.

Anwenderprogramm = Programm, 'neem Se eersthafte Arbeiten mit daan köönt un dorbi Dokumente herstellt. Echte Anwenderprogramme sünd Textverarbeitungsprogramme (föör Textdokumente), Tabellenkalkulaschoonen (föör Rekenbläer), Grafikprogramme (föör Bilddateien).

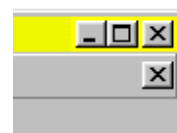
Keen Anwenderprogramme sünd t.B. Speele, Musikprogramme, Systemprogramme as de Papeerkorf un de Hülpe.

Welk Programme heff ik?

Wenn Se den lerrigen Desktop vör sik seht, sitt dor villicht poor Icons op, de mehrst to Programmen tohöört. Hebbt Se t.B. en Icon vun dat Schrievprogramm Word?

- Wenn Se so en Icon doppelklickt, geiht dat Programm op.
- Wenn Se dat al daan hebbt, maakt Se dat Programmfenster wedder to. Dorto klickt Se op dat bövelste Krüz rechts baven in't Fenster.

Wa veel un welk Icons op'n Desktop rümliggt, köönt Se later sülven bestimmen. Wenn Se keen orr wenig so Icons hebbt, maakt nix. Dat heet nich, dat Se wenig Programmen hebbt.

Alle Programme bekieken

- Gaht Se na Menü **Start | Programme**.
- Dor finnt Se en lange List vun alle Programme, de op ehrn Computer installeert sünd. (Bild neegste Siet)
- Wenn de List to lang is, dat se in eens op'n Billschirm passt, hett se baben un/orr nern lütte swatte Piel , op de Se de Muus stelln köönt – denn löppt de List wieder, un Se seht de restlichen Programme.

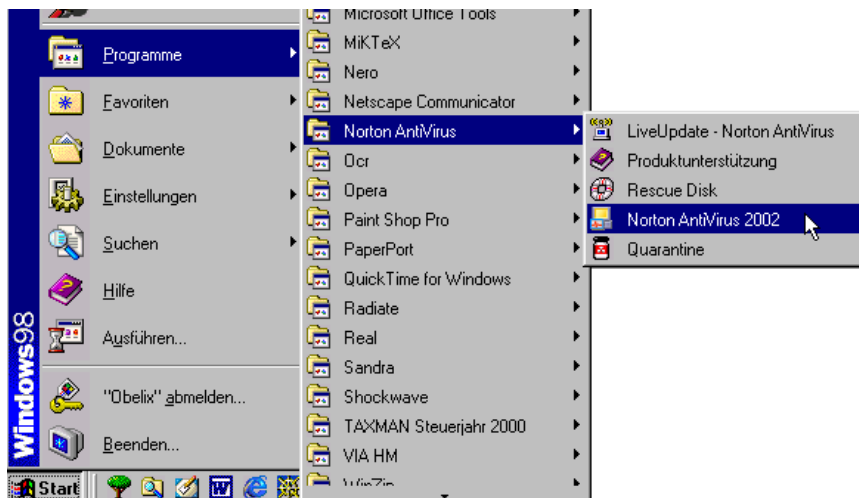
Woans warrt denn so'n Menü soooo lang? – Na, töövt Se mal af, wenn Se mit so'n PC poor Johr leevt un warkt, wa veel Software Se sik dor peu a peu installeert!

Wenn Se unbekannte Programme anklickt hebbt, köönt Se de jümmer wedder mit dat bövelste Krüz sluten.

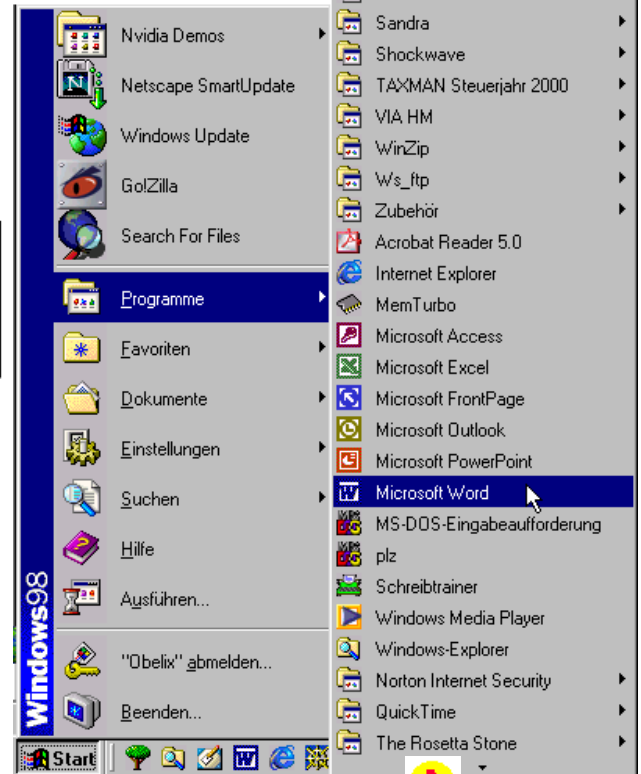

Poor vun de Programme stekt in Ordners. Dat passeert, wenn en Programm, dat installeert warrt, glieks sin ganze „Familie“ mitbringt. De landt denn tosamen in en Ordner. – Se köönt avers later ok sülvten Ordner in't Startmenü anleggen.

Wenn Se en Programm ut'n Ordner opropen wüllt, mööt Se den Weg dör't Menü gahn. De Ordner funscheneert as Ünnermenüs. Dat kennt Se ja al!

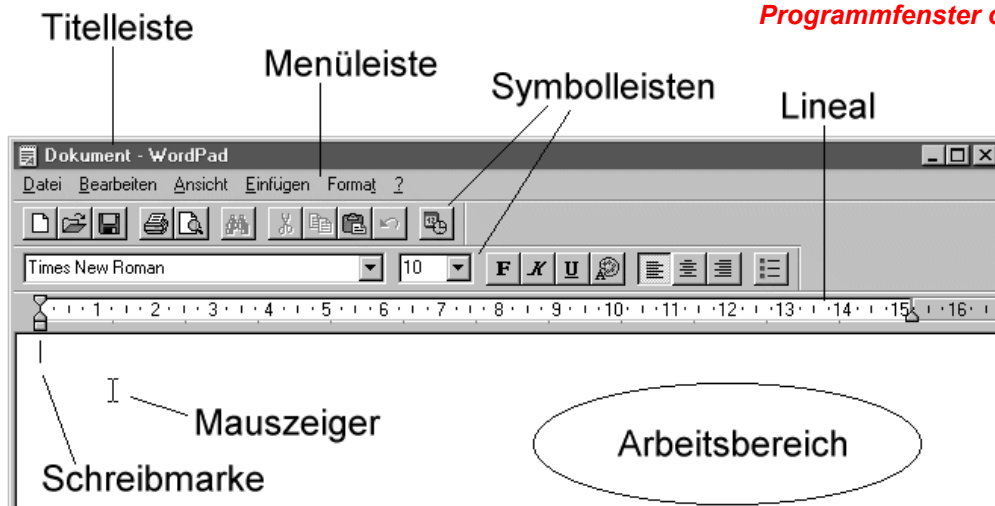
Dat Menü Start | Programme kann wenig orr heel veel Indrääg hebben. Düt Menü is heel lang – op düssen PC woor in'n Loop vun'e Tied veel installeert

Op jeden Computer köönt ganz ünnerscheedliche Programme installeert ween. Poor gifft dat avers, de jedeen hett: de Programme, de mit Windows mitlevert warrt. Se finnt jüm ünner **Start | Programme | Zubehör**.

Maakt Se nu mal alle annern Programme to un start Se WordPad: **Start | Programme | Zubehör | WordPad**. Dat's'n lütt Schrievprogramm un en typisches Anwannerprogramm.

So is binah jedeen Anwanner-Programmfenster opbuut!

Typische Menüs vun Anwenderprogramme

Datei: Dor stekt luter Befehle binn, de mit ganze Dokmente (= Dateien) to daan hebbt – Speichern, Neu, Öffnen, Drucken...

Bearbeiten: Hier stekt Befehle binn, mit de Se in dat Dokment, dat Se graad apen hebbt, ännern orr söken köönt.

Ansicht regelt dat Utsehn vun't Programmfenster: Wa groot? Welk Symbolliesten? De Befehle ut düt Menü verännert nix an't Dokment!

? hett de Hülp to düt Programm.

Alle Befehle stekt normalerwies in de Menüs. De Symbolliesten beed Knööp to de mehrst bruukten Befehle an. Fuustregel:

Dat lohnt sik, jüm to kennen!

Düsse Menüs finnt Se in binah jeden Anwenderprogramm wedder! Se funkscheneert överall glik.

Wenn Se düsse Menüs kennt, finnt Se sik ok in frömde Programme alreets trecht!

Alle annern Menüs (t.B. **Einfügen**, **Format...**) sünd speziell för den Zweck vun dat Programm maakt. De mööt Se denn lehren.

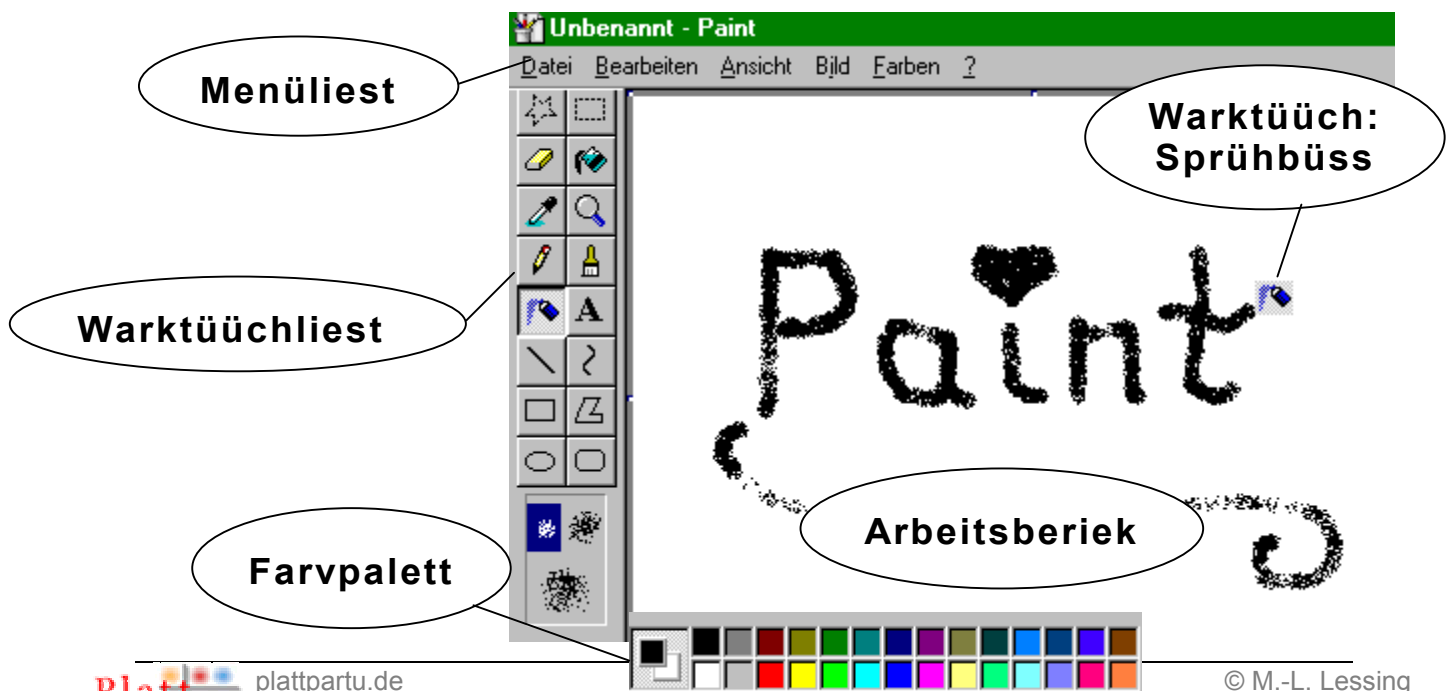
Menü: Dor sünd alle Befehle; faken in Ünnermenüs verschachtelt

Symbolliesten: Afkörten to de an'n mehrsten bruukten Befehlen

Woans Se Texte in WordPad tippen un gestalten köönt, dat is nich Inholll vun düssen Kurs. Dat lehrt Se in den Word-Kurs op Plattpartu.de. (Word is de grote Süster vun WordPad.)

Laat Se nu WordPad apen un maakt Se dat neegste Porgramm apen: **Start | Programme | Zubehör | Paint**. Dat's'n lütt Grafikprogramm.

Woans Paint funscheneert, is ok nich de Inholl vun düssen Kurs. Se schallt sik avers dat Programmfenster vun Paint mal nipp bekieken. Wat finnt Se?

- De typischen Menüs sünd dor!
- Twee Menüs (**Bild** un **Farben**) sünd anschienen för de speziellen Opgaven vun Paint tostännig.
- De Symbolliet is hier nich dor; man senkrecht gifft dat de Warktүүchliet.

Keen Warktүүchliet to sehn? Menü **Ansicht** | **Toolbox** anklicken!

De twee Programmen sünd also heel ähnlich – un dat, schoonst se totaal verscheeden Zwecken hebbt! Dat een is för Texte maakt, dat anner för Biller.

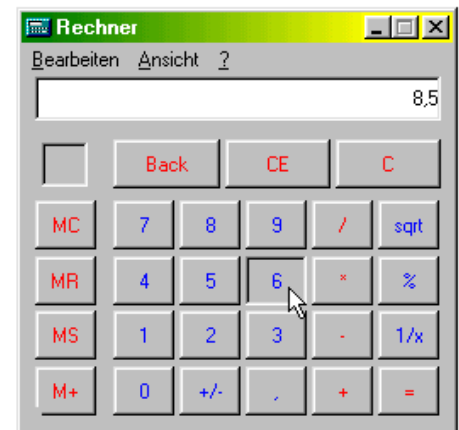
Nu laat Se ok Paint apen un maakt Se dat neegste Programm op: den Taschenrekner: **Start | Programme | Zubehör | Rechner**.

Düt is wedder'n ganz anner Programm, un Se seht, dat nu sogoor de Menüs beten Feddern laten hebbt: Dat Menü **Datei** fehlt. Symbolliet brukst ok nich. Man süss is allens, as Se dat nu kennt.

Tipps to'n Taschenrekner

Se köönt den Rekner dör Klicken op de Tallen benütten; avers dat geiht ok, wenn Se op ehr Tastatuur den Tallenblock rechts buten benütt!

Düt Modell is beten schedderig un kann nich mal Punkt-vor-Strickreknen. Man in't Menü **Ansicht** köönt Se den Taschenrekner op'n groten wetenskaplichen Rekner ümschalten!

De Taskliet un de Programme

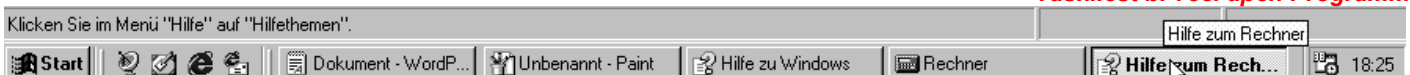
Se hebbt nu stückerwat Programme na'nanner opmaakt. Kiekt Se mal in de Taskliet. Dor sitt de Schaltflacken orrig blangenanner as de Höhner op'n Wiemen.

- Se köönt vele Programme toglied apen hebben.
- In de Taskliet hett elk apen Programm (elk „Task“) en Schaltflach.
- Dör Klicken op de Taskleiste köönt Se twüschen de Programmen hen un her schalten. All Fenster köönt dorbi apen blieven!

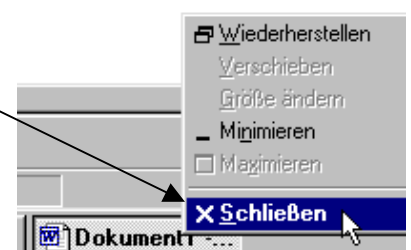
Taskliet bi 2 apen Programmen

Taskliet bi veel apen Programmen

- Elk Schaltflach in de Taskliet hett en Kontextmenü. Dormit köönt Se dat Programm, to dat de Schaltflach to höört, ok sluten!
- In't Kontextmenü vun'e Taskliet sülven (Rechtsklick in'n lerrigen Beriek vun'e Taskliet) köönt Se de Fenster sogoor ünnerscheidlich anordnen laten.

So köönt Se jümmers twüschen de Programme wesseln. Se köönt t.B. mit'n Taschenrekner wat utreken un dat denn in en Word-Dokment intippen.

Man noch wichtiger warrt dat, wenn Se eerst Daten kopeern, utsnieden un infögen köönt. Dat lehrt Se nu.

De Twüschenafraag

Zwischenablage (Twüschenafraag) = lütter Spieker in Windows; „Korttiedgedächtnis“.

- De Twüschenafraag kann bloots wat spiekern, wenn de Computer Stroom hett.
- Jümmers bi't Utschalten warrt se dorüm lerrig maakt.
- Bi't Inschalten is se also logischerwies ok lerrig.

Un woto schall dat good ween?

Markeern

- Gaht Se in dat Programm WordPad. (Dat hebbt Se villicht noch apen! Kiekt Se op de Symbolliest! Denn klickt Se bloots op dat Schaltflach!)
- Tippt Se poor Wöör, t.B. Ehrn Naam un Adress.
- Nu överstriekt Se de Wöör mit de Muus. Dorbi mööt Se de Muustast daldrückt hollen!
- De överstraken Wöör warrt nu in Witt op Blaag dorstellt. Se sünd **markeert**.

Markeern

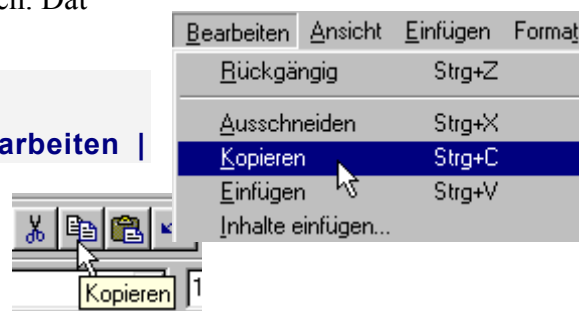
bedüüd: Se seggt dat Programm, dat

Se den neegsten Befehl sünnerrich op düt Markeerte anwenden wüllt. – Dat brukt een faken.

Düsse Wöör wüllt Se nu in de Twüschenafraag opnehmen. Dat geiht t.B. so:

Kopeern

- Nu de Wöör markeert sünd, wählt Se Menü **Bearbeiten | Kopieren**.
- Staats dat köönt Se avers ok de Afkörten nehmen: Den Knoop **Kopieren** op de Symbolliest.

Wat is passeert? Nix to sehn. Is avers dochen wat passeert: Windows hett sik de Wöör „merkt“ – in de Twüschenafraag. Un wat hebbt Se nu dorvun?

Infögen

- Klickt Se woanners. De Markeern is denn weg. So warrt jedeen Markeern wedder wegmaakt: Woanners klicken.
- Drückt Se 'n poor maal **Enter (Return)**. Dat maakt lerrige Reegn.

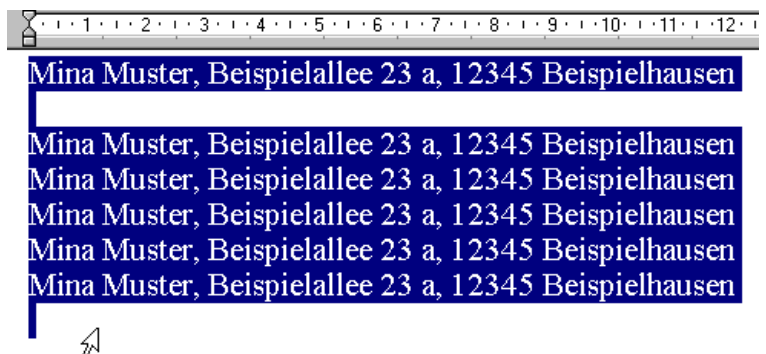
- Nu klickt Se op den Knoop **Einfügen** op de Symbolliet.
- De kopeerte Kraam duukt wedder op – dor, 'neem de Schrievmarke stunn!
- Drückt Se noch poormal op den **Einfügen**-Knoop.
- De Kraam kümmt, so faken Se em wüllt.
- Tippt Se mal wat twüschendörch. Meent Se, dat de Inholl vun de Twüschenafraag (dat Kopeerte) noch dor is?
- Prööv't Se dat: **Einfügen**.
- Dat is noch dor! De Inholl vun de Twüschenafraag wartt also nich vergeten, wenn Se twüschendörch mal wat anners daat.

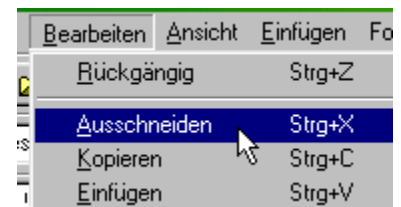
Bi't Kopeern is nix to sehn, wieltat dat Oginaal an sin Stee blifft. Bi't Utsnieden passeert datsülvige as bi't Kopeern, bloots dat dat Oginaal wegnahmen wartt.

Utsnieden

- Nu markeert Se sik den ganzen Kraam, den Se dor inföögt hebbt. Dorto mööt Se dat allens mit daldrückte Muustast överstrieken! Man orrig vun links baven na rechts nerrn. Denn is allens blaag ünnerleggt.
- Klickt Se nu op dat Symbol **Ausschneiden** op de Symbolliet.

- Alternativ dorto giff't ok den Befehl in't Menü: **Bearbeiten | Ausschneiden**.
- Nu is de Kraam weg! Weg? Nee – de is „merkt“ – in de Twüschenafraag!
- Föögt Se wedder in, as Se dat tovöör daan hebbt. Ok mehrmalen!

Utsnieden un Kopeern sünd also Tweeschen-Süstern.

Liekso hebbt Se sehn: De eerste Inholl vun de Twüschenafraag is nu vergeten. Wenn wat Nieges kopeert/utsneden wartt, wartt de ole Inholl wegsmeten!

Löschen

- Markeert Se sik nochmal wat vun den Text. Mutt nich allens ween, poor Wöör riekt.
- Nu drückt Se op de **Entf**-Taste.
- Alternativ: **Bearbeiten | Löschen**.
- De Kraam is weg.

Dat Löschen hett nix mit de Twüschenafraag to daan. Dorbi wartt nix in de Twüschenafraag opnahmen un nix ut löscht. Avers mit dat Markeern hett dat to daan. So köönt Se överall wat Markeertes loswarrn.

De Bearbeiten-Funkschoonen

Düsse Befehle, de Se nu lehrt hebbt – Kopeern, Utsnieden, Infögen, Löschen –, sünd heel wichtig un funkscheneert in alle Programme glik! De Heimat vun düsse Befehle is dat Menü **Bearbeiten**. Dorüm heet de ok „**Bearbeiten-Funkschoonen**“. Överall, 'neem Se en Menü **Bearbeiten** seht, köönt Se dor düsse Akschoonen dörföhrn! Dor hebbt Se wat „fö'r't Leven“ lehrt! ☺ Öövt Se dat, bet Se't seker köönt.

En anner wichtige Funkschoon ut dat Menü **Bearbeiten** is **Rückgängig**. Dormit köönt Se dat wedder trüchdreihn, wenn Se mal Schiet buut hebbt – un nich bloots den letzten Schritt: in mennig Programmen köönt Se över 1000 Schreed rückgängig maken.

Infögen in anner Programmen

Toletzt hebbt Se 'n Textblock kopeert orr utsneden. De is nu noch in de Twüschenafraag. Nu wüllt wi mal sehn, wat een dat ok woanners infögen kann – nich bloots in WordPad.

- Hebbt Se noch Paint apen? (Taskliet kieken!) Denn gaht Se hen; süss maakt Se sik dat wedder apen.
- Wählt Se in Paint den Befehl **Bearbeiten | Einfügen**.
- Swupps! De Inholl vun de Twüschenafraag sitt in't Bild!

In Paint is allens 'n Bild, dorüm is de Text hier ok as Deel vun't Bild inföögt; dat heet, Se köönt nich mehr enkelte Bookstaven verännern orr so. Man dat is dor, dat is doch al wat.

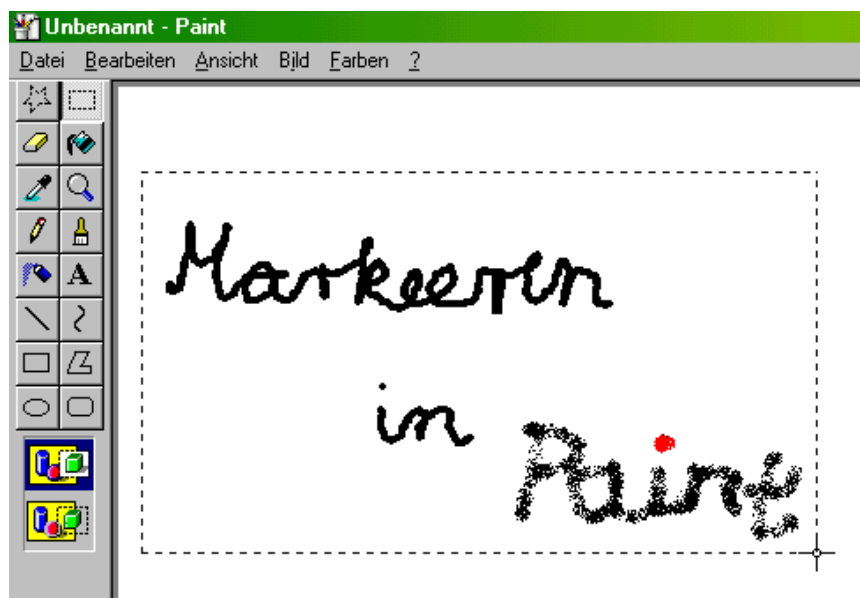
Geiht't ok annersrüm? Köönt Se ok wat ut Paint in 'n Textdokument infögen? Ja, dat geiht. Man dorto mööt Se toers mal wat in Paint maalt hebben, dat denn markeern un kopeern (orr utsnieden). Denn man to:

Malen

- Klickt Se sik op de Warktүүchliet vun Paint en Warktүүch to'n Malen an. Se köönt den

 Pinsel,
  Stift orr de Sprühbüsch
  nehmen. Dat Warktүүch „haft“ an de Muus.

- Maalt Se nu mit daldrückte Muustast jichenswat op't „Papeer“.

Markeern

- Klickt Se op dat Warktүүch **Auswahl**.
- Nu treckt Se mit daldrückte Muustast en Rechteck um den Beriek, den Se markeern wüllt.
- Fertig, de Beriek is markeert.

Kopeern

- Wählt Se Menü **Bearbeiten | Kopieren**.
- Fertig, de Beriek is kopeert.

Se seht, markeern (överstrieken mit daldrückte Muustast) un kopeern geiht hier binah jüst so as in't Schrievprogramm.

Infögen in en anner Programm

- Gaht Se na WordPad röver (Taskliet!).
- Föögt Se in, so as Se dat wennt sünd.
- Swupps! De Inholl vun de Twüschenafraag (dat Kopeerte) landt in't Dokment – en Bild!

Kommunikaschoon twüschen Programme

Se seht, över de Twüschenafraag köönt ünnerscheedliche Programme merranner Daten uttuuschen. Heel nüttlich! De Twüschenafraag höört nämli nich to jichenseen enkelt Programm, man to Windows – de gemeinsame Basis vun alle Programme.

Översicht över de Bearbeiten-Funkschoonen:

➤ Kopeern:

- 'n Deel vun't Dokument markeern
- **Bearbeiten | Kopieren**

➤ Utsnieden:

- 'n Deel vun't Dokument markeern
- **Bearbeiten | Ausschneiden**

➤ Infögen:

- Na de gewünschte Steed gahn
- **Bearbeiten | Einfügen**

❖ Se köönt infögen, so faken Se wüllt!

❖ Se köönt so Daten twüschen Programme uttuuschen:

- toerst markeern
- denn kopeeren / utsnieden
- över de Taskliet dat Programm wesseln
- infögen

❖ In de Twüschenafraag liggt jümmers bloots 1 Objekt: 1 Textteil orr 1 Bild orr 1 Dokment...

❖ Wenn Se dat neegste Objekt opnehmt (**Ausschneiden** orr **Kopieren**), smitt Windows dat ole rut un merkt sik dat niege!

De Befehle **Ausschneiden**, **Kopieren** un **Einfügen** heet **Bearbeiten**-Befehle.

Se sünd heel wichtig. **Markieren** un **Löschen** höört ok dorto.

Wielat se wichtig sünd, gifft mennig Weeg, düsse Befehle to geven – süh in'n Kasten rechts. In jeden Programm warrrt Se tominnst een Weg finnen!

- Menü **Bearbeiten**
- Kontextmenü
- Symbolleisten
- Tastengriffe

Datein: Spiekern

Se hebbt nu beten mit Anwennenprogramme rümmermaakt. Gefällt een vun de Dokmente, de Se maakt hebbt, Se sünnerrlich good? En Text orr Bild? Wüllt Se dat opbewahren? Denn mööt Se dat spiekern. Dordör warrt dat en Datei.

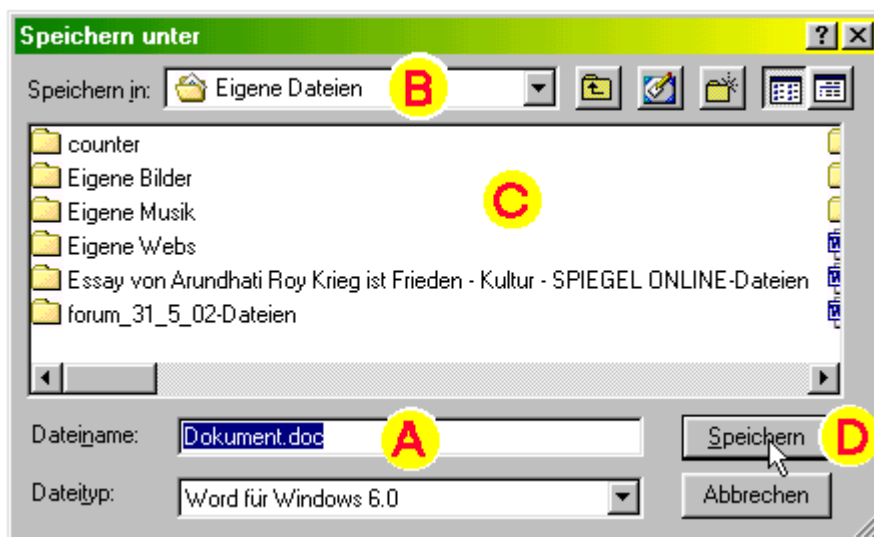
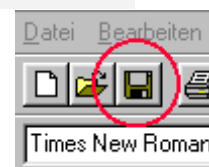
- Bi't Intippen/Malen warrt de Daten bloots vörlöpig in'n Computer opnahmen, in den so nöömten **RAM**. Wenn de Stroom nu utfallt orr wat in'e Bux geiht, sünd düsse Daten perdü.
- En **Datei** is en Grupp Daten, de tohoop höört un op de Fastplatt afleggt is. Düsse Daten ssünd nich perdü; de kannst noch in 10 Jahr wedder opopen.
- **Spiekern** heet, vörlöpige Daten ut den RAM in en Datei op de Fastplatt daltooschrieven.

To'n eersten Mal spiekern

Spiekern maakt ganze Datein. Den Befehl **Speichern** findt Se dorüm in alle Programme in't Menü **Datei**.

In't Menü **Datei** staht de Befehle, de op de ganze Datei loslaten warrt.

- Egaal, wat Se nu in WordPad orr Paint sünd: Wählt Se Menü **Datei | Speichern**.
- Staats dat Menü to benütten, köönt Se in de mehrsten Programme ok op den Knoop **Speichern** op de Symbolliest klicken. De süht jümmers glik ut.
- De **Speichern unter**-Dialogoog geiht op.

Düsse Dialogoog funkscheneert so:

- In dat Feld **Dateiname:** **A** steiht de Dateinaam, den dat Programm (WordPad orr Paint) vun sülvem vörsleit. Mehrst is dat wat Fantasieloses as **Unbenannt** orr **Dokument**. Dat schullt Se ännern.
- Ännern geiht ganz licht: De Naam is al markeert (blaag ünnerleggt!). Dat Programm ahnt, dat dat so nich blieven schall, un hett dat so vörutsehn – gode Service, nich? Nu

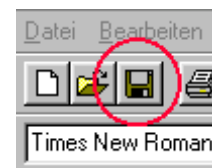
bruukt Se bloots den richtigen Naam, den Se hebben wüllt, intippen. Nich tovör klicken, nix – bloots tippen. Dat Markeerte warrt ersett dör dat, wat Se intippt!

- Dat Feld **Dateityp** glieks ünner den Dateinaam laat Se so, as dat is. Dat gifft an, welk Aart Datei dor anleggt warrt. Dat is automaatsch regelt.
- In dat Feld **Speichern in:** **B** steiht, in welk Ordner dat Programm (WordPad orr Paint) de Datei afleggen will. Normaal is dat de Ordner **Eigene Dateien**. Laat Se dat dor stahn.
- In den Beriek **C** sünd de Dateien to sehn, de in düssen Ordner (de bi **B** steiht) al liggen daat.
- Nu mööt Se bloots noch op den **Speichern**-Knoop **D** drücken, denn warrt de Datei anleggt: En Datei vun den **Dateityp**, de automaatsch instellt is, mit den Naam, den Se angeven hebbt, warrt in den Ordner afleggt, de baven steiht. – Allens klaar, nich?
- (Wenn Se doch nich spiekern wüllt, köönt Se **Abbrechen** klicken.)

Naspiekern

Nu maakt Se noch mal beten wat an dat Dokment. Poor mehr Reegn tippen orr beten mehr rümmermalen. – Dat schall nu ok spiekert warrn. Se wüllt düsse aktuelle Fassong vun dat Dokment spiekern. Na, denn gaht Se wedder op **Datei | Speichern** orr op den Knoop **Speichern**!

Wat?! Nix passeert? Doch! Dat Dokment is in de aktuelle Fassong spiekert. Dat geiht so gau, dat kriggt Se gor nich mit. Woso keem denn de Dialog nich mehr?!

De **Speichern unter**-Dialog kümmt nich, wiel dat dat de Datei ja al gifft! Se hebbt de Datei anleggt un dat Programm seggt, woans se heten schall (**Dateiname:**) un woneem se liggen schall (**Speichern in:**). Nochmaal bruukt Se dat nich seggen! Dat Programm spiekert einfach de aktuelle Fassong ünner den bekannten Naam an de fastsette Steed.

De **Speichern unter**-Dialog kümmt jümmers bi't allereerste Spiekern. Denn dor mööt Se dat Programm seggen, wa de Datei heten schall un woneem se liggen schall. Dorna köönt Se jümmer wedder spiekern, ahn dat Se den Dialog seht.

– Anners weer dat ja ok nich uttoholen! Stellt Se sik vör, Se verfaat Ehr Memoiren. Se start't dat Schrievprogramm, schreevt den Titel un spiekert dat denn eersmal. De Datei nöömmt Se **Mien Leven**. Nu kann't losgahn. Jedeem Dag schreevt Se een Kapittel un spiekert dat. Wenn dat dösige Programm Se jedeem Dag wedder dör den **Speichern unter**-Dialog schicken wöör, dat wöör Se doch mall maken, orr nich?!

Stapelloop

Dat eerste Spiekern köönt Se sik good as en Stapelloop vun en Schipp vörstelln: Dor warrt de Naam un de Heimathaven an'n Rump schreven. Dat is **Speichern unter**. – Later is dat Schipp denn in Bedreev, un de Ladung ännert sik jümmer wedder. Avers dat ännert nix an Naam un Heimathaven vun't Schipp.

Liekso de Datei: Wenn se mal anleggt is, köönt Se dat, wat dor binn steiht, jümmer wedder ännern. Dat ännert avers nix an Naam un Spiekersteed vun de Datei.

Speichern unter

In't Menü **Datei** giff dat avers ok noch den Befehl **Speichern unter**. Woto is de denn dor?

Stellt Se sik vör, Se hebbt en Breef verfaat, de ideaal is. Se wüllt düssen Breef an ünnerscheedlich Lü schicken. Dorto wüllt Se em ok ünner de Naams vun de Empfänger afspiekern.

- Toerst sett Se den Naam vun den eersten Empfänger in dat Dokment; t.B. schreevt Se „Leve Roland!“ bavenöver.
- Denn spiekert Se den Breef t.B. ünner den Naam **Breef an Roland**.
- Nu gaht Se wedder in't Dokment un ännert den Naam vun'n Empfänger; Se sett dor t.B. „Leve Gesine!“ bavenöver.
- Nu spiekern. Halt! Wenn Se nu einfach naspiekert, wat passeert? Denkt Se na! De Datei, de Se graad ännert hebbt, heet **Breef an Roland**. Wenn Se de einfach spiekert, warrt de Breef an Gesine ünner den Dateinaam **Breef an Roland** spiekert! Un de Breef, över den steiht „Leve Roland!“, de – is denn weg!
- Lösung: Se gaht nu in **Datei | Speichern unter**. Dormit dwingt Se dat Programm, Se wedder in den Dialog **Speichern unter** to laten, den Se anners nich mehr to sehn kregen harrn!
- Hier ännert Se einfach den Dateinaam in **Breef an Gesine**. Denn **Speichern**.
- Nu is en niege Datei **Breef an Gesine** anlegt. De ole Datei **Breef an Roland** is avers nich weg, de is so bleven, as se spiekert weer. Se hebbt also de Ännerungen ünner en annern Naam spiekert as dat Oginaal!
- Nu köönt Se to'n Öven wiedermaken mit mehr Empfänger un dat jümmer ünner niege Naams spiekern.

Düsse Method is heel nüttlich, wenn een ünnerscheedliche Verschoonen vun en Dokment spiekern will.

Apen maken

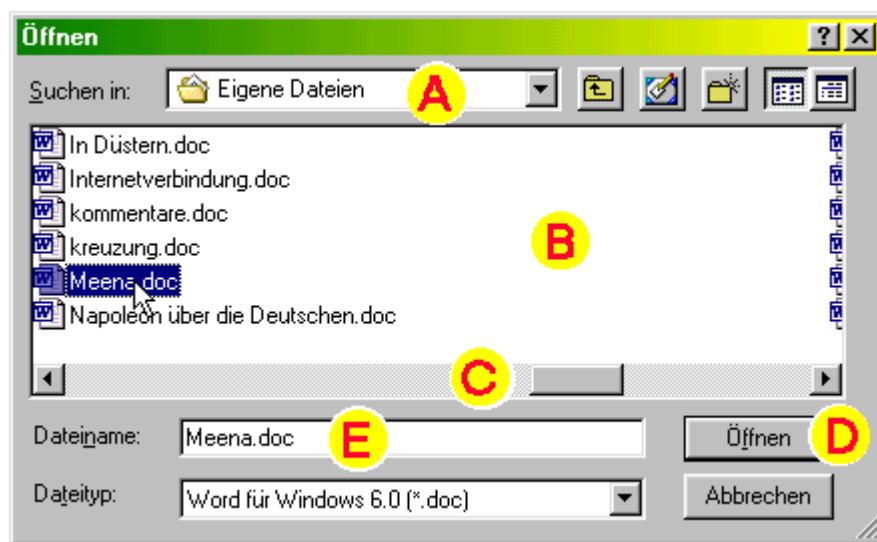
In alle Anwenderprogramme köönt Se ok Datein wedder apen maken, de al trecht sünd un op de Fastplatt liggt. (So köönt Se t.B. jedeen Dag Ehr Memoiren wedder apenmaken, dat niege Kapittel anhangen un denn wedder spiekern.)

Spiekern un Apenmaken sünd Tweeschen; kaamt Se mit een klaar, kaamt Se ok mit't anner trecht.

- Wählt Se **Datei | Öffnen** orr klickt Se einfach op dat Symbol **Öffnen** op de Symbolleist.
- De **Öffnen**-Dialog geht op. Süht den **Speichern unter**-Dialog to'n Verwesseln liek! (Bild neegste Siet)
- In't Feld **Suchen in:** **A** steiht nu, in welchen Ordner dat Programm na de Datein söökt, de Se apen maken wüllt.
- In'n Beriek **B** sünd de Datein to sehn, de in düssen Ordner liggt.

- Staats dat in Feld **Dateiname:** **E** den Naam ganz intopusseln, is dat faken lichter, in den Beriek **B** de Datei einfach to söken un antoklicken.
Dorto benüßt Se den Rullbalken **C**. Woans de funscheneert, hebbt Se op Siet 13 lehr.
- Sodraad Se de richtige Datei anklickt hebbt, duukt de Naam vun sülvén in dat Feld **Dateiname:** **E** op.
- Denn bloots noch **Öffnen** **D** klicken. Fertig. Nu geht de Datei op.

Se köönt de Datei in'n Beriek **B** ok einfach doppelklicken! Denn geht se ok op.

Datei-Typen

Hier in de Afbillungen steiht de Dateinaam jümmers as **Dateiname.doc** (bi Word-Datein). Wat hett dat denn mit dat **.doc** op sik? – Dat giff den so nöömten **Dateityp** an.

En Dateinaam besteht jümmers ut twee Delen: den eentlichen **Dateinaam** un de **Dateiendung**. Twüschen beed steiht en Punkt. De Dateiendung is mehrst dree Bookstaven lang. Anner Naams dorför sünd **Extension** (ingelsch) un **Dateierweiterung**.

Düsse Endung mööt Se nich mit ingeven, wenn Se en Datei spiekert. Dat maakt dat Programm sülvén.

De Dateiendung giff an, wat dat för en Aart Datei is. Dat is de "Familiennaam" vun'e Datei. De Familie vun de Datei giff an, mit wat för een Programm de Datei maakt woorn is; un dat is mehrst datsülvige Programm, mit dat de Datei wedder opmaakt warn kann – Bilddatein mit Bildprogramme, Musikdatein mit Musikafspeelprogramme usw. To jede Datei höört also en Programm to. – Düsse Dateifamilien warrt ok **Dateiformat** nöömt.

To de Dateitypen steiht noch mehr in't neegste Kapittel.

De Windows-Explorer

Nu hebbt wi so veel vun Datein snackt un Se hebbt ok al welk anlegt. In'n Verloop vun Johnn wart dat heel veel Datein warnn. Woans behöllt een dor de Übersicht? Kann een de Datein bloots blangenanner liggen sehn in de **Speichern unter**- un **Öffnen**-Dialoge von de Anwenderprogramme? Woans kann een Datein wegsieten, de een nich mehr bruukt?

Keen Bang, Se köönt de Übersicht behollen. Dorto giff dat Programme to'n **Verwalten von Datein**. Twee solk Programme wart mit Windows mitlevt: De **Arbeitsplatz** und de **Windows-Explorer**. Mit düsse Programme köönt Se alle mööglichen Datein bekieken, ümnööm, löschen, kopeern, utsnieden, infögen, in Ordner steken, sülvn Ordner anleggen... Mit en Dateiverwaltungsprogramm wart Se sülvn to'n Baas vun'n Computer!

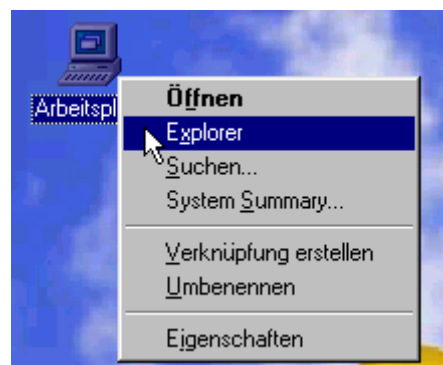
Explorer un Arbeitsplatz

Vun de twee Programme lehrt Se hier bloots een: den Explorer. De Explorer is nämli dat ansprooksvullere, profeschonellere Programm vun de twee. Man de Makers vun Windows hebbt sik dacht, uns Kunden sünd so dösing, de bruukt en dösiges Dateiverwaltungsprogramm. Dorwegen hebbt se den Arbeitsplatz glieks as Icon op'n Desktop leggt – den Explorer avers nich! Liekers is de dor. So kriggt Se em:

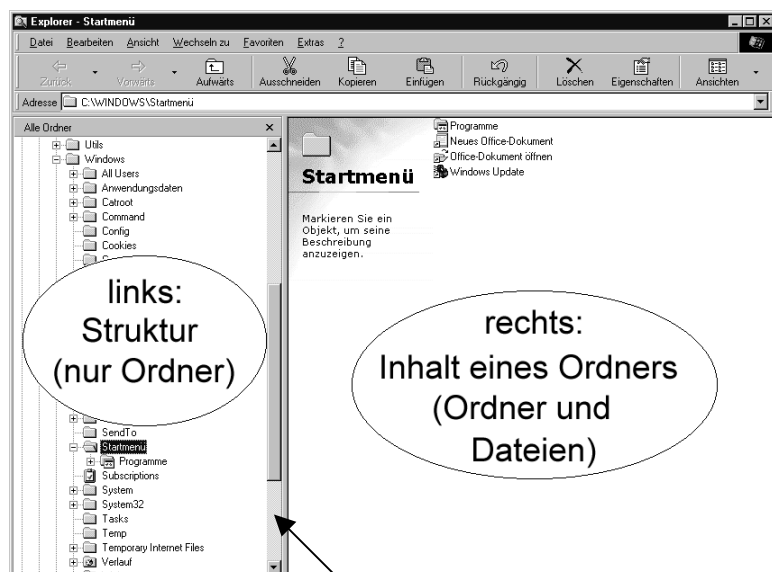
Explorer starten:

- rechter Muusklick op **Start**
oder
- rechter Muusklick op **Arbeitsplatz**
oder
- **Start | Programme | Windows-Explorer.**

*So geiht't gau:
rechter Muusklick
op'n Arbeitsplatz,
denn in't
Kontextmenü
Explorer klicken...*

*...orr rechter
Muusklick op
Start, denn
liekso.*

*De Explorer kümmt in'n
Programmfenster mit twee
Fensterdelen.*

*An de Grenz dortwüschn
kannst mit daldrückte
Muustast trecken! So ännert
sik de Breed vun de Fenster.*

Dat Explorerfenster heet 2 Delen:

- Links seht Se de **Datenstruktur** orr Daten-**Hierarchie**: bloots Loopwarken un Ordner, de in'nanner verschachtelt sünd.
- Rechts seht Se jümmers den Inhold vun en enkelten Ordner: allens, wat binn stekt, also Ordner **un** Dateien.

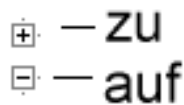
An de Grenz twüschen de Fenster kannst trecken.

Linkes Fenster: De Datenstruktur

De Dateien liggt nich alle blangenanner op de Fastplatt; tosamenhöörn Dateien stekt in Ordner, dat dat allens sin Schick hett.

In de Ordner köönt wedder Ordner steken. En **Hierarchie** kümmt tostann.

Bloots wenn in en Ordner noch annere Ordner binn stekt, hett he'n Quadrat dorvör:

Mit Klick op dat Quadrat warrt de binn liggen Ordner sichtbor / unsichtbor.

-   **Plusteken = Slaten:** In düssen Ordner stekt annere Ordner. Se sünd avers noch nich to sehn.
-   **Minusteken = Apen:** In düssen Ordner stekt annere Ordner, un se sünd alle nerrn to sehn – beten na rechts inrückt.

Linkes Fenster: allens slaten!
So is de Computer opbuut.

- Klickt Se nu op poor Plusteken.
- Fiene Linien wiest, wa deep liggen Ordner Se grad opblättert.

In Windows köönt Ordner 12 Ebenen deep liggen (Ordner in Ordner in Ordner...).

Mit düsse Technik köönt Se sik nu de Datenstruktur op Ehr Fastplatt bekieken. Wenn Se dat Plusteken vör de Fastplatt (**C:**) anklickt, warrt dat swupps to en Minusteken, un dorünner seht Se alle Ordner, de dor binn liggt. Söökst Se den Ordner **Eigene Dateien**. Hett he en Plusteken dorvör? Wenn ja, stekt dor noch Ordners binn. Wenn nich – wat heet dat denn? Is de Ordner lerrig?

Nee, dat kann doch nich angahn. Überleggt Se mal! In den Ordner **Eigene Dateien** hebbt Se doch Ehr Dateien afspiekert, de Se bi't Spiekern-Öven maakt hebbt. Dor mutt wat binn ween! Keen Ordner villicht, avers doch enkelte Dateien. Stimmt! Avers de köönt Se in't linke Fenster vun'n Explorer nich sehn. Links is bloots de Struktur – Loopwarken un Ordner.

Wenn Se de Dateien sehn wüllt, de in en Ordner binn liggt, denn **klickt Se een Mal op dat Ordnersymbol**. Nu warrt in't **rechte Fenster** de Inhold wiest – nich bloots de Ordner, man **ok de Dateien**!

Inholl bekieken

- In't linke Fenster op en Ordner klicken
- → Symbol warrt und
- de Inholl is in't rechte Fenster to sehn!

To'n Merken:

Linkes Fenster	Rechtes Fenster
Op den ganzen Computer: Struktur überblicken, dorin navigiern	In een Ordner: Datein un ehr Egenschafen kunnernleern

Navigiern

Dat Bewegen dör en Datenstruktur, as Se dat graad maakt hebbt, warrt **Navigiern** (op Hoochdüütsch: Navigieren) nöömt.

Dal navigiern

= deeper in de Datenstruktur rinkrupen

In't linke Fenster:

- Klickt Se op dat Plusteken vör en Ordner
- Klickt Se denn op de Plusteken vör de Ünnerordner

In jeden Ordner, 'neem Ünnerordner binn liggt, köönt ok noch enkelte Datein liggen! De seht Se nich in't linke Fenster. Dorto mööt Se op dat Ordnersymbol klicken. Denn kümmt in't rechte Fenster de **ganze** Inholl vun den Ordner vörtüüg.

In't rechte Fenster:

- Duppelklickt Se en Ordnersymbol in't rechte Fenster.
- De Ordner warrt nu apenmaakt un sin ganze Inholl in't rechte Fenster wiest.

Düsse Methood is nich so good, wiel dat Se dorbi duppelklicken mööt. In't linke Fenster bruukt Se **nienich** duppelklicken – bloots einfach klicken!

Op navigiern

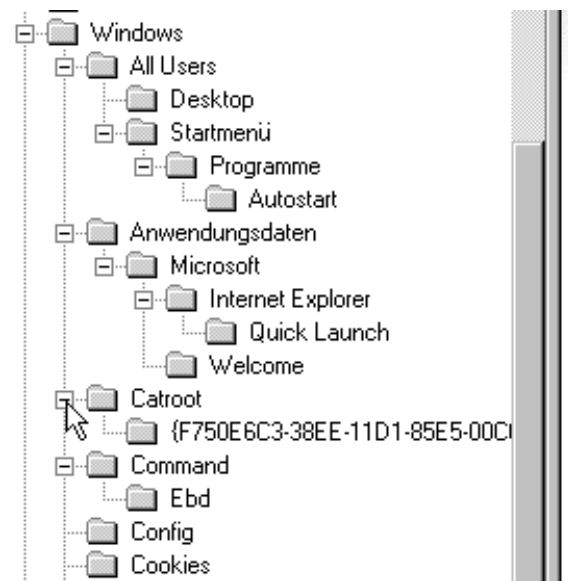
= in de Datenstruktur na baven bewegen

Dat geiht bloots in't linke Explorerfenster!

- Klickt Se links op en Ordner, de den Ordner, den Se graad bi'n Wickel hebbt, överordnet is.
- In't rechte Fenster kümmt de Inholl vun den överordneten Ordner vörtüüg.

Orr:

- Klickt Se op de Minusteken-Quadrate, dat de wedder to Plusteken warrt.

Bi't Navigiern

Orr:

- Benütt Se den Knoop **Aufwärts** op de Symbolliest vun'n Explorer.

Forscht Se nu beten op Ehrn Computer rümmer. Kiekt Se in deep verschachtelte Ordner, man weest Se heel vörsichtig in den Ordner C:/Windows! Bloots bekieken.

Översicht behollen

- Maakt Se nich to veel Ordner toglied apen!
- Klickt Se op de Minusteken, de Ordner to sluten, 'neem Se noog in forschd hebbt!

De Opbuu vun'n Computer

Wenn Se in't linke Fenster allens an Minusteken, wat to sehn is, toklickt, dat dat Plusteken sünd, denn seht Se an't Enn wat, wat so ähnlich utsüht as in't Bild links.

- De bövelste Ebene is de Desktop.

Op den Desktop giff't poor Ordner, dorünner **Eigene Dateien**, ok den Papeerkorf. Man is dat allens, wat direkt op den Desktop liggt? Nee... woans köönt Se nakieken, wat dor noch liggt? Richtig: Se klickt op dat Symbol vun'n Desktop.

Nu seht Se in't rechte Fenster de Icons, de ok op SeEhrn Desktop to sehn sünd. Dat is datsülvice! De Desktop, de bi't Starten den ganzen Billschirm bedeckt, is hier weddergeven.

- De neegste Ebene is de **Arbeitsplatz**.

Klickt Se dat Plusteken vör den **Arbeitsplatz** apen.

Nu kaamt de Loopwarken vörtüüg – Bild rechts –:

- dat Disketten-Loopwark **3,5-Diskette (A:)**
- de Fastplatt (**C:**)
- villicht noch mehr Fastplatten, as hier, un
- dat CD-Loopwark – Bookstaav kann (D:) orr allens annere ween, as hier (S:)

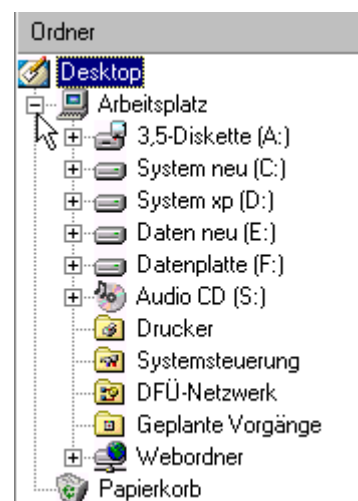
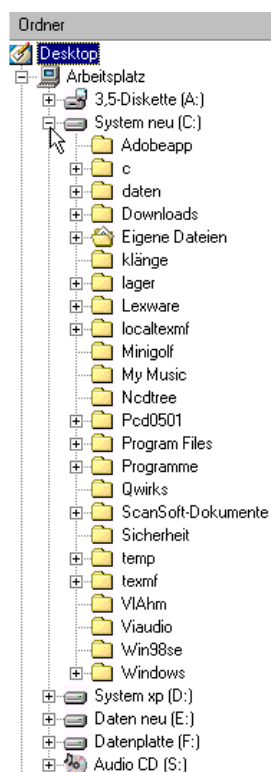
Elk Loopwark hett en Plusteken dorvör. Klickt Se dat vör de Fastplatt (C:) apen.

- De Fastplatt (C:)

Op de Fastplatt liggt alle wichtigen Daten. Wenn in Ehr PC mehr as een Fastplatt stekt, is de eerst de wichtigste. De eerst Fastplatt hett jümmers den Bookstaven (**C:**). Babento kann elk Fastplatt noch'n Naam hebben. De Naam is egaal. Se köönt em sülven bestimmen.

Op (**C:**) liggt'n ganzen Barg Ordner (Bild links). Wa veel un welk dat sünd, hangt dorvun af, wat Se op Ehrn PC allens installeert un spiekert hebbt. Man dree wichtige Ordner giff't op jeden Fall:

- **Eigene Dateien**
- **Programme**
- **Windows**

➤ De Ordner **Eigene Dateien**

In düssen Ordner warrt normalerwies all de Dateien afleggt, de Se sülvten mit Anwenderprogramme maakt. Man nich dwangswies – Se köönt ok ehr Dateien ganz woanners afleggen; orr Se köönt in **Eigene Dateien** niege Ordner anleggen, dat Se da de Struktur rinkriggt, de Se sülvten hebben wüllt.

Se sünd sachs wieswoorn, dat dat ja ok direkt op'n Desktop al'n Ordner **Eigene Dateien** giff. Woso denn? Na, de Ordner **Eigene Dateien** op'n Desktop is dat Spiegelbild vun den Ordner op (C:). Dat hebbt de Makers vun Windows to SeEhr Bequemlichkeit so anleggt. Beed Ordner hebbt jümmers den glieken Inhold.

➤ De Ordner **Programme**

In düssen Ordner warrt normalerwies alle Programme installeert. Wenn Se 'n nieges Programm installeert, warrt automaatsch hier en Ünnerordner anleggt un stückerwat Dateien hierher kopeert – bi grote Programme köönt dat Hunnerte Dateien ween, de to't Funscheneern nödig sünd. Dorüm: In düssen Ordner nich rümmerspeelen, nix löschen usw. Villicht löppt süß een vun ehr Programmen achterna nich mehr richtig. – Man rinkieken köönt Se ruhig.

➤ De Ordner **Windows**

Wenn de Ordner **Programme** al „tabu“ weer, denn is de Ordner **Windows** dat eerst recht. Hier sitt de Dateien, de Windows, dat Bedreevssystem, to'n Funscheneern brukt. Rinkieken köönt Se, man düsse Ordner is wiss keen Spielwisch. Wenn Se hier Dateien löscht orr ümnöömt, kann't ween, dat Windows nich mehr richtig funkscheneert.

Dateien löschen? kopeern? ümnöömen? Ja, dat köönt Se noch nich, man bald lehrt Se't.

Navigeern in Programme

Betherto hebbt Se ja poor Dateien anleggt, de Se jümmers in'n Ordner **Eigene Dateien** afleggt hebbt. Dat weer de Steed, de dat Programm automaatsch vörslaan hett; un Se hebbt ehr nich verännert – wieldat Se dat nich kunnen. Man nu köönt Se dat!

In'n **Speichern unter**-Dialog un in'n **Öffnen**-Dialog vun Anwenderprogramme köönt Se binah liekso navigeern as in'n Explorer.

*Utklappliste = linkes
Explorerfenster:*

- *wiest de Datenstruktur*
- *na baven navigeern*

*Dateien-Beriek = rechtes
Explorerfenster:*

- *wiest den Inhold vun'n aktuellen Ordner*
- *dal navigeern*

Gaht Se in een vun de Anwenderprogramme, de Se al kennt, un spiekert Se einfach de lerrige Datei, de automaatsch apenmaakt warrt! Ok lerrige Datein köönt Se ja spiekern.

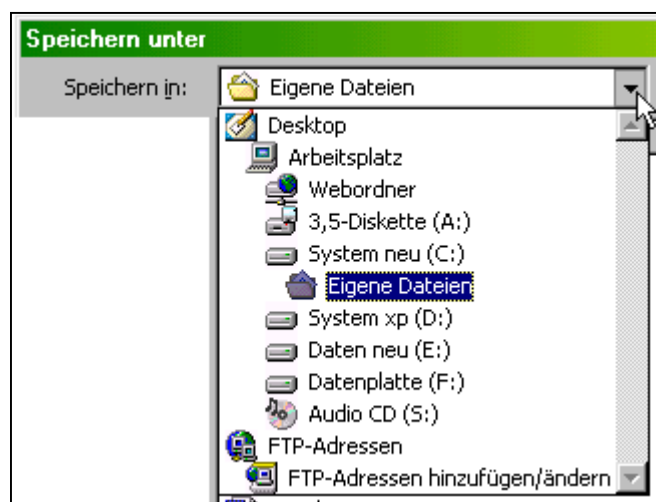
Wielat de Datei to'n eersten Mal spiekert warrt, kaamt Se automaatsch in den **Speichern unter**-Dialog. Bi **Speichern in:** steiht de Ordner **Eigene Dateien**.

In den witten Beriek in'e Midd seht Se nu den Inhold vun den Ordner, de baven steiht, un twoors den **ganzen** Inhold: Datein un Ordner. Wenn de Ordner **Eigene Dateien** Ünnerordner hett, sünd de hier also ok to sehn. – Düsse witte Beriek speelt also de Rull vun't rechte Explorer-Fenster – dat Fenster, 'neem de Inhold vun den aktuellen Ordner wiest warrt.

Un wat is denn dat linke Explorerfenster? Woneem in düssen Dialog seht wi denn de Struktur vun de Daten op de Fastplatt? – Tje, dat is nu beten versteckt, avers dat is dochen dor. De Datenstruktur stekt ünner de Utklappliste an dat Feld **Speichern in:**!

Klickt Se op den swatten Piel rechts an dat Feld **Speichern in:**. Nu klappt de Datenstruktur op, un dat is heel ähnlich to dat linke Explorerfenster!

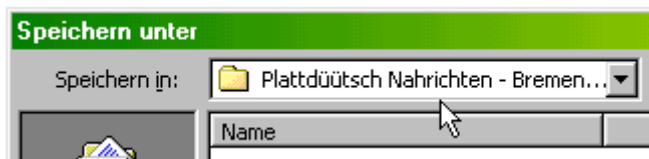
De eenzige Ünnerscheed is, dat Se hier keen Plus- un Minusteken vör de Ordner un Loopwarken hebbt, de dat Dalnavigeern lichter maken. Man navigeern köönt Se liekers:

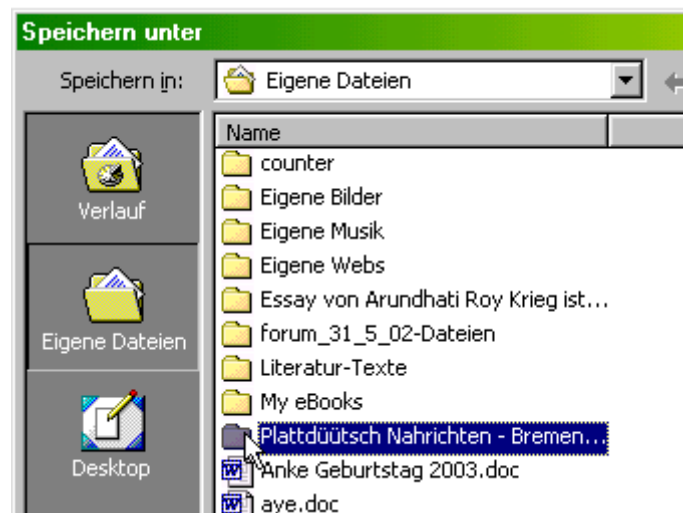
So navigiert Se dal:

Se wüllt Ehr Datei in en Ünnerordner vun den Ordner **Eigene Dateien** afleggen? Denn mööt Se düssen Ünnerordner in den Beriek in de Midd doppelklicken.

Denn geiht de Ordner op, un sin Naam steiht nu in dat Feld **Speichern in:**.

Nerrn in den witten Beriek is nu den Inhold vun **düssen** Ordner to sehn!

Wenn Se nu op **Speichern** klickt, warrt de Datei in düssen Ordner spiekert.

Hypnose funkscheneert nich!

Wohrschu, leve Anfängers! Se mööt den Ordner, in den Se afspiekern wüllt, wirklich doppelklicken, so dat de apen geiht un sin Naam baven bi **Speichern in:** steiht! Mennig Anfängers klickt den Ordner bloots een Mal an, as in dat Bild rechts baven, un denkt denn heel innig an düssen Ordner. Dat hölpt nix. Vun't Innig-an-Denken lett sik de Computer nich beindrucken; Computers kannst nämli nich hypnotisern.

Dör dat Eenmal-Anklicken is de Ordner markeert, avers he steiht nich bi **Speichern in:**! Dor steiht jümmer noch **Eigene Dateien**. Passt Se also op, welk Ordner apen maakt is!

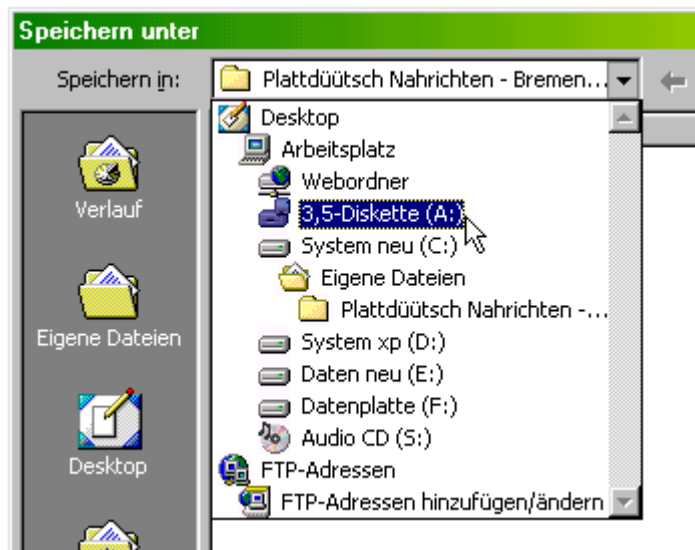
Dal-Navigeern geiht also in Dialogge jümmers mit den Middelberiek, mit dat „rechte Explorerfenster“. Un Op-Navigeern?

So navigiert Se op:

Wenn Se in en överordneten Ordner spiekern wüllt, benütt Se de Utklappliste.

Klickt Se de apen. Se seht nu, in welchen Ordner Se graad sitt – dat is de eenzige Padd, de sichtbor is. In dat Bild rechts is dat de Ordner „Plattdüütsch Nachrichten...“ De Naam vun den Ordner is ok in dat Feld **Speichern in:** to lesen, avers in düsse Utklappliste seht Se, woneem düsse Ordner in sitt!

Se köönt nu op den överordneten Ordner **Eigene Dateien** klicken. Denn steiht de bi **Speichern in:**. So sünd Se een Schritt na baven gahn.

Se köönt avers ok mit een eenzigen Klick en groten Sprung maken. Wenn Se t.B. op de Diskett (**A:**) orr en anner Loopwark spiekern wüllt, köönt Se dat hier einfach anklicken. In dat „linke Explorerfenster“, dat Übersichtsfenster, hebbt Se even Söbenmeilenstebel an!

Fuustregel in Dialoge:

Dal navigeern = Duppelklicken in’n Middelberiek

Op navigeern = Utklappliste

Mit beed Techniken kombineert kaamt Se lichtens överall hen. Se köönt t.B. toerst mit de Utklappliste na en anner Fastplatt wesseln un dor denn dreemal in Ünnerordner dalkrupen, bet Se dor anlangt sünd, ’neem Se spiekern wüllt.

För den **Öffnen**-Dialogg gellt düt allens jüst so as för den **Speichern unter**-Dialogg!

Tricks:

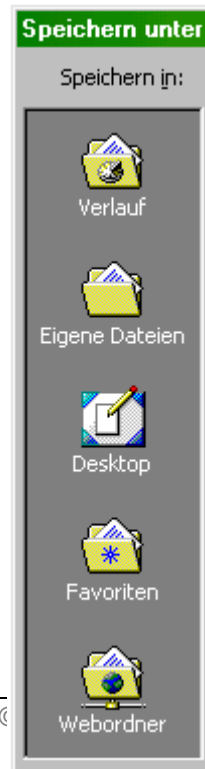
De lütte Knoop op de Symbolliet vun dat Dialoggfenster bringt Se jümmers nau een Ebene na baven.

Niege Verschoonen vun mennig Anwannerprogramme hebbt an’n linken Rand vun ehr **Speichern unter**- un **Öffnen**-Dialoggfenster en Liest mit Afkörten to poor faken brukte Steden. Dor köönt Se vun överall ut mit een Klick na **Eigene Dateien** jumpen orr na den Desktop. Dat is avers nich so sinnvull. (Nüms spiekert Datein op den Desktop!) Dat beste is de Knoop **Verlauf**. Dor kriggt Se denn en List vun all de Steden, ’neem Se in de letzte Tied spiekert hebbt – praktisch!

Wat is en Padd?

Padd (Hoochdüütsch: Pfad) nöömt een den Weg na en enkelte Datei. En Padd warrt so opschreven: **C:\platt\computeriematerial\win98-kurs.doc**

Dat heet, de Datei win98-kurs.doc liggt in den Ordner computeriematerial in den Ordner platt op de Fastplatt C:. Wenn Se dalnavigeern wüllt, maakt Se toerst C: apen, denn den Ordner platt, denn... usw.

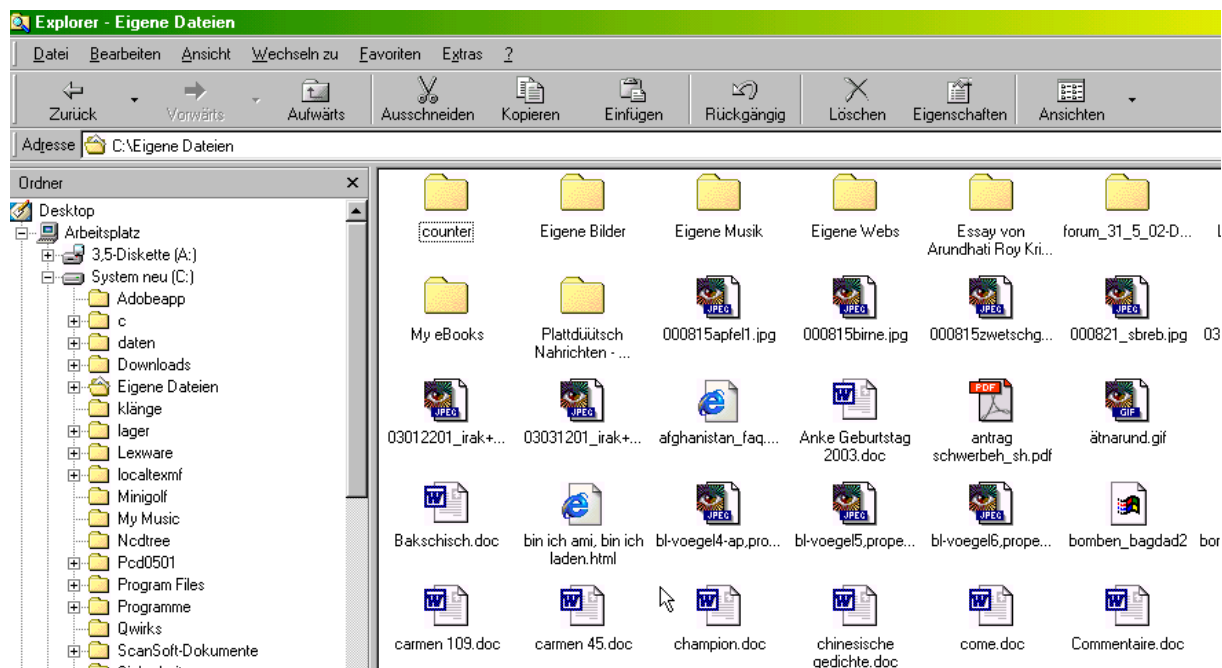

Den Explorer benütten

Se hebbt al poor egen Datein anleggt, de Se in **Eigene Dateien** spiekert hebbt. Gaht Se nu in den Explorer un laat Se sik den Inholl vun den Ordner **Eigene Dateien** wiesen. Se schulln denn Ehr sülvst maaken Datein in't rechte Fenster sehn können.

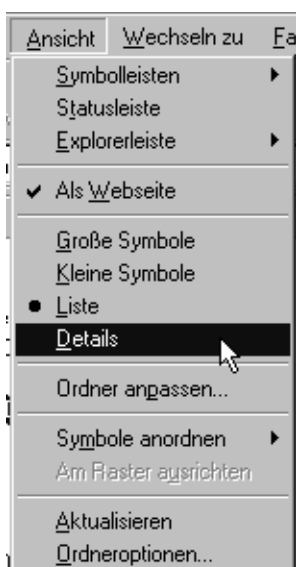
Nu köönt Se ünnerscheedlich Informaschoonen över de Daten rutkriegen. De Datein köönt in't rechte Fenster nämli ünnerscheedlich präsentiert warrn.

Wenn Ehr rechtes Fenster so utsüht:

...denn is dat bi veel Datein swaar, den Überblick to beholden. Elk Datei mit'n groten Symbol! Dat geiht nich. Dat ännert Se in Menü **Ansicht**.

Ansicht: Details

Ansicht | Details is de beste. Stellt Se dat so in, as dat Bild links dat wiest.

Mit düsse Ansicht kriggt Se in't rechte Fenster Infos to de Gröött, Typ un Datum vun de Datein. De Saak is in praktische Spalten opdeelt.

Dateiname	Größe	Typ	Geändert am
preise_juli.txt	4 KB	Datei TXT	13.07.01 17:56
popup.html	40 KB	Microsoft HTML Documen...	05.09.01 00:19
Odi et amo.doc	25 KB	Microsoft Word-Dokument	31.07.01 00:06
nocopy.doc	24 KB	Microsoft Word-Dokument	13.08.01 19:26
Napoleon über die Deutschen.doc	19 KB	Microsoft Word-Dokument	01.06.02 00:05
Meena.doc	20 KB	Microsoft Word-Dokument	12.09.02 14:12
M150M180M180 Fly.txt	1 KB	Datei TXT	13.07.01 17:59

Se köönt ok de annern Ansichten dörprobeern, avers de dööggt alle wenig. Ansicht **Details** is de profeschonellste vun all.

Wenn de Spalten mal nich breed noog sünd, dat Se den ganzen Inholl lesen köönt, denn maakt Se ehr breder! Wiest Se op de Grenz twüschen twee Spalten. De Muuswieser wartt dor to en Duppelpiel. Nu köönt Se mit daldrückte Muustast trecken!

Dateiname	Größe
abc	5 KB
markieren	194 KB

Duppelpiel = trecken!

An de Spaltengrenzen
trecken

Wenn de Muuswieser to en Duppelpiel wartt, köönt Se an en Linie trecken. Dat gellt överall in Windows un in all Programme ünner Windows.

Sorteern

In't rechte Fenster köönt Se bi Ansicht **Details** nu de Daten ganz lichtfardig na Naam, Grött, Typ orr Datum sorteern:

- Op een Spaltenkopp klicken, t.B. **Größe** → Datein wartt na Grött sorteert.
- Nochmaal op den Spaltenkopp klicken → Datein wartt umgekehrt sorteert!

Dateiname	Größe	Typ	Geändert am
preise_juli.txt	4 KB	Datei TXT	13.07.01 17:56
popup.html	40 KB	Microsoft HTML Documen...	05.09.01 00:19
Odi et amo.doc	25 KB	Microsoft Word-Dokument	31.07.01 00:06
nocopy.doc	24 KB	Microsoft Word-Dokument	13.08.01 19:26
Napoleon über die Deutschen.doc	19 KB	Microsoft Word-Dokument	01.06.02 00:05
Meena.doc	20 KB	Microsoft Word-Dokument	12.09.02 14:12
M150M180M180 Fly.txt	1 KB	Datei TXT	13.07.01 17:59

De Spaltenköpp sünd de Felder, 'neem Dateiname, Größe usw. op steiht. Noch sünd de Datein nich na Grött sorteert, avers na den Klick ja.

So köönt Se de Datein vun A bet Z orr annersrüm sorteern, wenn Se mal en Datei mit en bestimmten Naam söökt; avers Se köönt ok de öllsten, niegsten, gröttsten, lüttsten Datein na baven tövern! Dat maakt villicht nich so veel her, wenn Se bloots wenig Datein in Ehrn Ordner **Eigene Dateien** liggen hebbt; avers wenn dat mehr wartt, is dat mennigmal heel nüttlich!

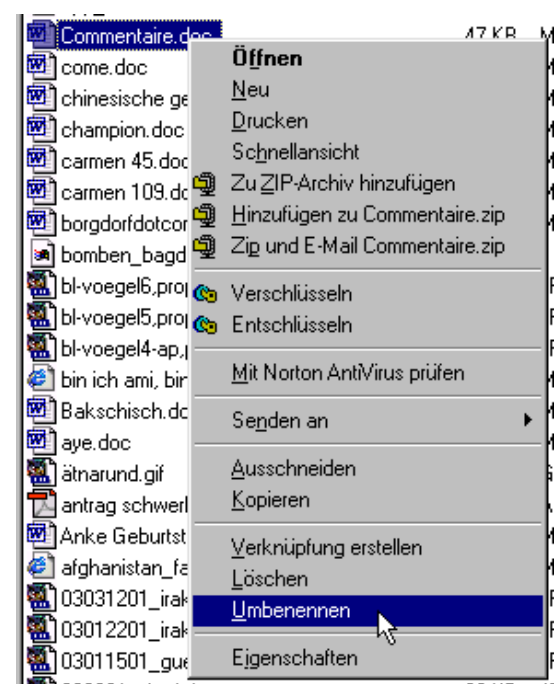
Ümnöömen (Umbenennen)

Alle mööglichen Objekte in Windows köönt Se ümnöömen. Ok Icons op'n Desktop – un natüürlich Datein un Ordner in'n Explorer. Dat geiht jümmers so:

- rechter Muusklick op dat Objekt
- in't Kontextmenü **Umbenennen** wählen
- De ole Naam is foorts markeert → niegen Naam eenfach intippen!
- Mit **Enter (Return)** afsluten.

Wohrschu! Nöömt Se bloots sülvst maakte Datein un Ordner üm – un **nienich** wat ut den Ordner Windows!

Acht Se op de **Dateiendung**! Faken is de Explorer so instellt, dat se gor nich to sehn is. Wenn doch, mööt Se ehr stahn laten – nich löschen!

Dat Kontextmenü kann lang ween; dat kümmt ok op an, wat op SeEhrn PC allens installeert is un welk Datei Se anklickt. **Umbenennen** steiht mehrst wied nern

Programme starten ut den Explorer

De Datein, de Se in'n Explorer seht, köönt Se alle direkt apenmaken!

So geiht't:

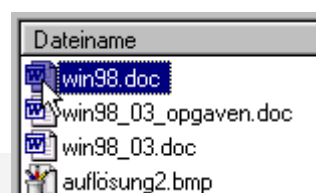
- Programmsymbol orr Datei in't rechte Explorerfenster wiesen laten,
- doppelklicken.

→ geiht los!

As Datein je nu nich „nakelt“ apen maakt warrn köönt, maakt Windows glieks dat Programm mit apen, in dat de Datei to sehn is.

Söökt Se sik t.B. een vun Ehr egen Textdatein ut un doppelklickt Se ehr. De Datei warrt apen maakt – in dat Programm, dat dot tohöört! Programm un Datei gaht tosamen op.

Wenn Se en Bilddatei doppelklickt, geiht de Datei in dat tohöörn Bildprogramm op – nich etwa in'n Textprogramm. Windows weet, welk Aart Datei to welk Programm höört. Woneemher weet dat denn dat?

Warrt de Datei doppelklickt, geiht se op – ok wenn dat Programm tovör nich apen weer!

Dateitypen

Datein sünd nich alle gliek, de höört to Familien. Un de Familien ünnerscheid sik dör ehrn Nanaam – as bi de Minschen ok.

In de Ansicht **Details** finnt Se in't rechte Explorerfenster en Spalte **Typ**. Dor steiht in, wat för'n Typ de Datein

hebbt – to wat för Familien se höört. Un to elk Familie höört en Programm. Textdatein warrt in't Textprogramm apenmaakt, Bilddatein in Bildprogramme. Mennigmaal steiht de Naam vun dat tohöörn Programm al in de Spalte **Typ** mit binn! So as hier in dat Bild „Microsoft Word Document“ usw. steiht.

Dateiname	Größe	Typ
win98_03_opgaven.doc	100 KB	Microsoft Word-Dokument
win98_03.doc	953 KB	Microsoft Word-Dokument
auflösung2.bmp	577 KB	Bitmap
auflösung1.bmp	577 KB	Bitmap
auflösung1.gif	3 KB	GIF MGI PhotoSuite II Ima...
win98_01_solitaer.doc	157 KB	Microsoft Word-Dokument

Man ok an den Dateinaam köönt Se de Familie erkennen. Kiekt Se mal in de Spalte **Dateiname** in düt Bild hier. De Dateinaams gaht alle so:

dateinaam.doc orr dateinaam.bmp orr dateinaam.gif. Erst'n Naam, denn'n Punkt, un denn – de Nanaam, de de Familie angifft! De Nanaam is mehrst 3 Bookstaven lang. Bekannte Familien seht Se in de Tabell rechts.

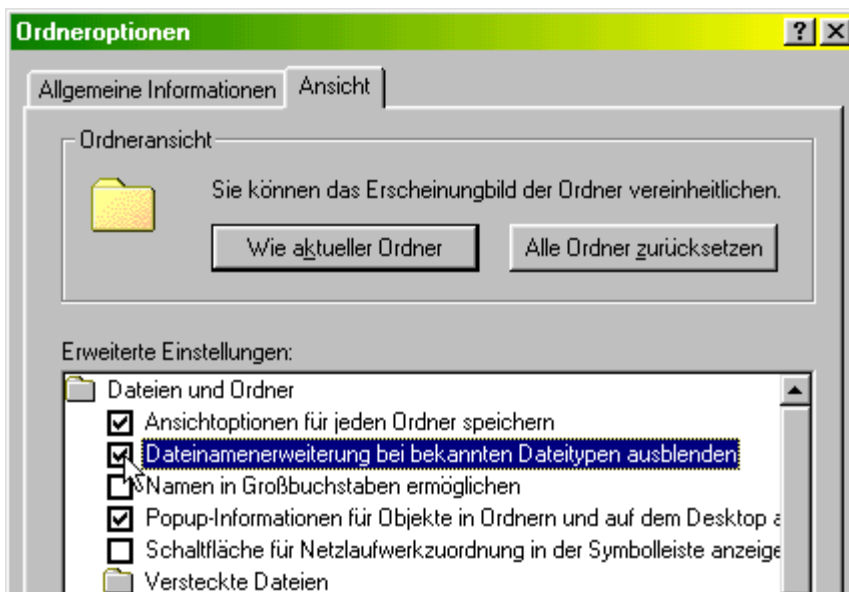
Wenn een solk Datei doppelklickt warrt, weet Windows glieks, welk Programm dat nu nehmen mutt, de Datei apen to maken!

Den „Vörnaam“ vun en Datei köönt Se sülven fastsetten (bi't Spiekern), de Nanaam steiht fast, denn he gifft de Aart vun Datei an. De Nanaam warrt automaatsch an den Vörnaam anhangt. De Nanaam warrt ok Datei-Endung orr Datei-Erweiterung nöömt.

Dateiendung	Dateityp
.doc	Word-Datein
.bmp, .jpg, .gif	ünnerscheidlich Familien vun Bilddatein
.txt	wat povere Textdatein
.exe	Programm-Datein (vun „executable“ = utföhrbaar)
.xls	Excel-Datein
.wav, .mid, .mp3	ünnerscheidlich Familien vun Sound-Datein
...un mennig mehr!	

Ik seh nix!

Sünd in SeEhrn Explorer in de Spalte **Dateiname** keen Endungen to sehn? Dat köönt Se licht ändern. Gaht Se na Menü **Ansicht | Ordneroptionen**, Registerkoort **Ansicht**, un kiekst Se na, wat bi de Opschoon **Dateinamenerweiterung bei bekannten Dateitypen ausblenden** de lütte Haken steiht. Wenn ja, is de schuld, dat de Datei-Endungen nicht to sehn weern. Mit'n Klick un denn **OK** ännert Se dat. Man Se bruukt dat nich – dat kümmt nich op an, dat Se de Datei-Endungen seht, man dat Se weet, dat dat jüm giff.

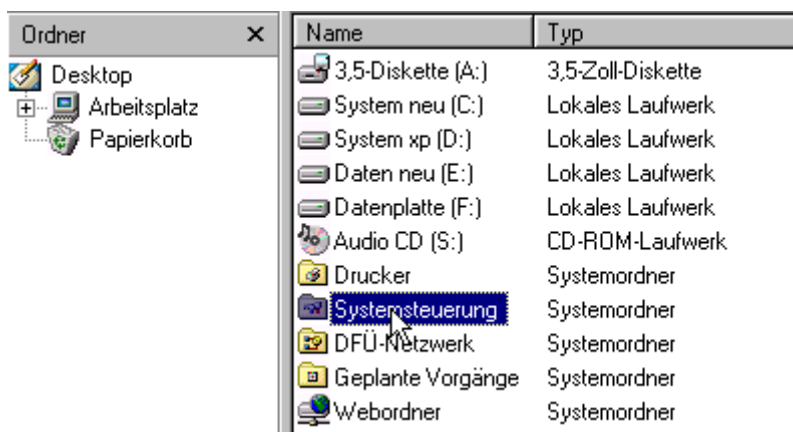
Ordner

...sünd ok Datein! Man Ordner sünd de eenzige Aart Datei, de keen Nanaam hett. Dat kenntekent ehr. Ordner sünd einfach Datein, de dorto maakt sünd, annere Datein in sik to sammeln. Nix wieder. Ordner warrt vun ooldmoodsche Lü ok „Verzeichnisse“ nömt.

Programme

...sünd Datein mit de Besünnerheit, dat dor nich bloots Daten, man ok Befehle in steken daat. Wenn dat Datei doppelklickt warrt (also apen maakt warrt), denn warrt de Befehlen utführt – Fenster gaht op, dat Programm löppt. – Programmdatein hebbt de Endung **.exe**.

Navigeert Se t.B. in Ehrn Explorer na de Systeemstüerung op den Desktop (bövelste Ebene)! Maakt Se de Systeemstüerung apen. Dor köönt Se de Muus in finnen. Wenn Se ehr doppelklickt, geht dat bekannte Muusfenster op – en lütt Systemprogramm!

De Muus doppelklicken – un dat Dialogfenster geht apen

Se köönt op düsse Wies ok grote Anwenderprogramme starten – schoont dat lichter ut dat Startmenü geht. Navigeert Se t.B. na C:\Programme\Microsoft Office\Office un kiekst Se na, wat de Datei Winword.exe dor is. Dat is de Programmdatei vun Word. Un vele annere Programme giff't hier! Se köönt ja na den Typ sortern, Se weet noch, woans dat geht, nich? Kiekt Se sik de Typen dör, de dor sünd – man bloots bekieken, nix kaputtmaken!

Se weet nu: Wenn Se in't Startmenü gaht un en Programm starten wüllt, is dat eentlich en Datei, de dor apenmaakt warrt – en Datei, de Se ok in'n Explorer sehn köönt.

Tipp: Lästige Websieden-Ansicht?

Wenn Se'n lütten Billschirm hebbt, schullen Se dör de Ansicht **Als Webseite** nich Platz verschenken. De is ganz good för Biller, süß bruukt een ehr nich. Gaht Se na Menü **Ansicht** un kiekt Se, wat de Hoken vör **Als Webseite** to sehn is. Wenn ja, klickt Se op, denn is he weg.

Se hebbt nu Ehr Datenbestände grünnlich bekeken un sik en Begriff vun de Dateitypen maakt. Nu gaht wi dorto över, sülven Ordner to maken un de Datein richtig to verwalten.

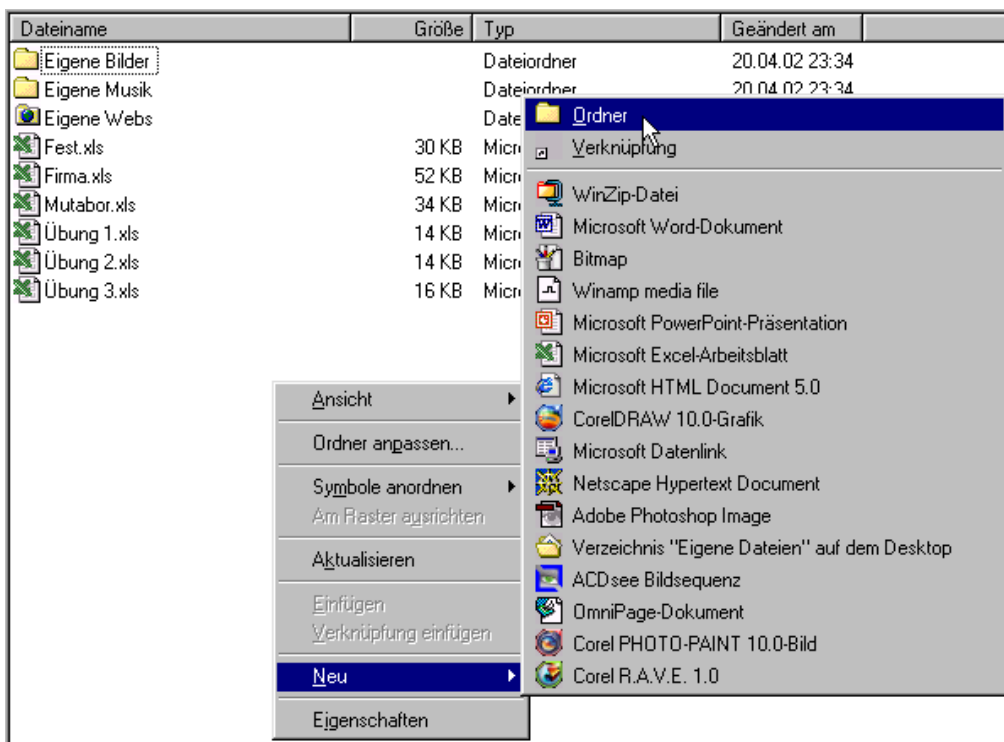
Datein verwalten

Gaht Se in'n Explorer in den Ordner **Eigene Dateien**. Wi wüllt nu en niegen Ünnerordner maken.

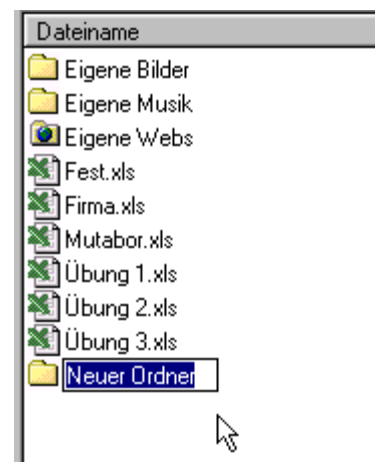
Niege Ordner

- Ordner anklicken, in den de niege Ordner rinschall – de Inholl mutt in't rechte Explorerfenster to sehn ween! Hier is dat de Ordner **Eigene Dateien**.
- rechtes Fenster: rechter Muusklick in'n lerrigen Hinnergrunn
- Kontextmenü: **Neu | Ordner**.
- En niege Ordner duukt op. De Naam **Neuer Ordner** is al markeert.

Kontextmenü: Neu...

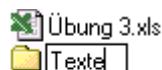
...Ordner wählen.

De niege Ordner is da!

Den niegen Ordner glieks ümnöömen!

De Naam is al markeert (süh Bild rechts), wielsat Windows weet, dat dat sachs so nich blieven schall. Nu bruukt Se bloots den niegen Naam intippen un denn **Enter** drücken.

Nu Enter drücken

Nöömt Se den niegen Ordner **Texte**.

Alternative Weg

Dat giffit noch en anner Weg, den niegen Ordner hertotövern:

- Toerst: Ordner anklicken, in den de niege Ordner rinschall – de Inholll mutt in't rechte Explorerfenster to sehn ween!
- Denn Menü **Datei | Neu | Ordner**.

Man de Weg över dat Kontextmenü is beter. (Worüm? Na – veel Anfängers vergeet den eersten Punkt. Se maakt bloots dat Plusteken vör den Ordner apen, in den se wüllt, un denkt denn fast an den Ordner – „Computer-Hypnose“ mal wedder. Bi de Kontextmenü-Methood mööt Se avers in't rechte Fenster rechtsklicken, un dor seht Se den Inholll vun den Ordner.)

Nu schallt Datein in den niegen Ordner rindaan warnn. Wi nehmt toerst poor vun de Datein, de Se al hebbt.

Datein verschuven

Dat giffit dree gode Methoden. Probeert Se all dree mal ut un merkt Se sik denn de, de Se an'n sympathischsten is.

1. Drag and Drop (Trecken):

- De Datei mit de Muus anfaten
- op den gewünschten Ordner trecken, bet de sin Naam blaag ünnerleggt wart
- Muustast loslaten

De Datei Übung3.xls wartt in den Ordner Texte trocken

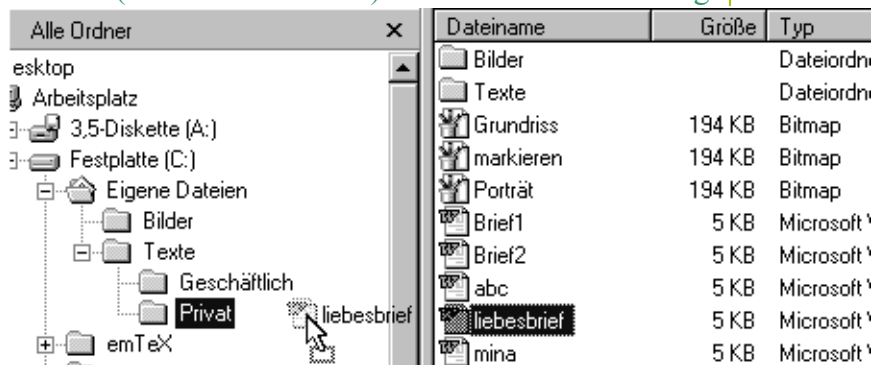
Treckt Se op düsse Wies en Textdatei (en Datei, de Se mit WordPad orr Word maakt hebbt) in den niegen Ordner **Texte**!

Dorna köönt Se, wenn Se wüllt, de Akschoon mit Menü **Bearbeiten | Rückgängig** orr den Rückgängig-Knoop op de Symbolleist wedder trüchdreihn.

Quelle un Teel wied vun'nanner weg? Egaal!

Dat Trecken geiht ok twüschen dat rechte un dat linke Fenster! Op düsse Wies köönt Quelle ('neem de Datei herkömm) un Teel ('neem se henschall) ok wied vun'nanner weg liggen, ok op ünnerscheedlich Loopwerken. Wieldat de Explorer twee Fenster hett, köönt Se in't linke Fenster den Teel-Ordner sichtbar maken (mit de Plusteken), wieldess in't rechte Fenster noch de Inholll vun'n Quell-Ordner to sehn is. Beid Fenster hangt ja nich vun'nanner af!

So köönt Se ok Datein vun SeEhr Fastplatt op dat Disketten-loopwerk trecken, wenn dor en Diskett in is.

Trecken vun en Datei in en Ordner, de in't linke Fenster sichtbar is

2. Kontextmenü:

- Rechtes Fenster: op de gewünschte Datei wiesen, rechter Muusklick.
- Kontextmenü **Kopieren** orr **Ausschneiden** wählen.
- In den Teel-Ordner gahn – de sin Inholl mutt in't rechte Explorerfenster to sehn ween!
- Rechtes Fenster: in'n lerrigen Hinnergrunn rechter Muusklick
- Kontextmenü **Einfügen** wählen.

3. Menü **Bearbeiten**:

- Rechtes Fenster: de gewünschte Datei markeern (een Mal anklicken).
- **Bearbeiten | Kopieren** oder **Bearbeiten | Ausschneiden**.
- In den Teel-Ordner gahn
- **Bearbeiten | Einfügen**.

Bi düsse Methood köönt Se staats dat Menü ok de Symbole op de Symbolliet vun'n Explorer benütten.

Mit de Symbolliet geiht dat ok!

Paus. Hebbt Se all drie Methoden mal utprobeert? Se köönt dat jümmers mit **Rückgängig** wedder trüchdreihn.

Maakt Se sik klaar, wat dor passeert. Kopeern, Utsnieden un Infögen kennt Se al! Dat is de Twüschenafraag. Bi düsse Methoden is denn en ganze Datei in de Twüschenafraag.

Dat Trecken is en Afkörten vun düsse Methood. Dorbi mööt Se den Teel- un den Quellordner avers beed toglied sehn können. Süß köönt Se ja nich trecken.

Se hebbt nu Methoden lehrt, mit de Se jede denkbore Orrnung in Ehr egen Datein bringen köönt. Se köönt Ordner erstellen un de Datein dor binn opdelen. – Se mööt sik dorbi nich mal entscheiden, wat en Datei in den een orr annern Ordner sitten schall – Se köönt ja Kopien vun Datein in ünnerscheidlich Ordner afleggen! Dorto giffit ja den **Kopieren**-Befehl.

Se köönt ok Datein vun wied entfernte Steden kopeern orr utsnieden un in Ehr egen Ordner tosaamdregen. Se sünd nu de Baas op'n Computer. Nix höllt Se mehr op.

Wat nu noch fehlt: Überflödige Datein löschen!

Datein löschen

Datei markeern (een Mal anklicken) un

- de **Entf**-Taste drücken orr
- in't Kontextmenü **Löschen** wählen orr
- den Knoop **Löschen** op de Symbolliet anklicken orr
- **Datei | Löschen** wählen orr
- de Datei in den **Papierkorb** trecken (de ümständlichste Methood)

Probeert Se dat mit een vun SeEhr sülvst maakten Datein! Dorna köönt Se dat jümmer wedder **Rückgängig** maken un de neegste Method probeern. Dorna söökt Se sik de Method ut, de Se an'n sympathischsten finnt, un vergeet de annern.

Wohrschu!

Löscht Se bloots sülvst maakte Datein – op gor keen Fall jemalen wat in'n Ordner **Windows** orr **Programme!** Dat kann gewaltig in de Bux gahn!

Ut den Papeerkorf retten

Nehmt wi mal an, Se hebbt ut Versehn en Datei löscht, de in Wahrheit heel wichtig weer. Hülpe! Alarm! Panik? Nee! De Datein, de Se löscht, kaamt toerst mal all in'n Papeerkorf, un vun dor köönt Se ehr problemlos wedderhalen!

- Gaht Se in den Papeerkorf. Dat is egaal, wat Se dat vun'n Desktop ut daat orr in'n Windows-Explorer.
- Laat Se sik den Inholl vun'n Papeerkorf in **Ansicht | Details** wiesen.
- Se seht nu, dat dor to elk Datei en Spalte **Ursprung** is. De Papeerkorf hett sik markt, woneem de Datei herkommen dä.

Dateiname	Ursprung	Löschdatum	Typ	Größe
fpdeel1.pdf	F:\sites\marless\co...	18.04.03 21:37	Adobe Acrobat-Dok...	634 KB
fpdeel2.pdf	F:\sites\marless\co...	18.04.03 21:37	Adobe Acrobat-Dok...	506 KB
fpdeel3.pdf	F:\sites\marless\co...	18.04.03 21:37	Adobe Acrobat-Dok...	583 KB
fp...	F:\sites\marless\co...	23.04.03 23:16	Adobe Acrobat-Dok...	718 KB
fp...	F:\sites\marless\co...	18.04.03 21:37	Adobe Acrobat-Dok...	913 KB
ha...	F:\sites\marless\gott...	18.04.03 00:05	GIF MGI PhotoSuite ...	1 KB
ja...	F:\sites\marless\welt...	17.04.03 14:45	GIF MGI PhotoSuite ...	18 KB
m...	F:\sites\marless\welt...	17.04.03 18:43	JPG MGI PhotoSuite...	5 KB
osterer.gif	F:\sites\marless\billr	18.04.03 00:18	GIF MGI PhotoSuite ...	1 KB

- Seht Se de Datei, de Se retten wüllt? Wenn nich – wenn de Papeerkorf to vull is: Se köönt den Inholl sortern laten, t.B. na den **Dateinamen!** So finnt een bestimmte Datein faken lichter.
- Wenn Se de Datei seht, klickt Se ehr mit de rechte Muustast an.
- In't Kontextmenü giff't den Befehl **Wiederherstellen**. Dormit deit Windows de Datei an den **Ursprung** torüch.

Wenn Se wüllt, dat de ganze Dateimüll ut den Papeerkorf een för alle Mal verswinnt, denn wählt Se **Datei | Papierkorb leeren**. Dorna sünd de Datein endgültig weg!

Öven

Öven is bi't Dateinverwalten dat A un Ω. Fangt Se ganz langsam an:

- Leggt Se sik in **Eigene Dateien** en niegen Ordner an un nöömt Se em **Nest**.
- Laat Se sik den Inholl vun den Ordner **Nest** in't rechte Fenster wiesen (woans geiht dat noch? In't linke Fenster eenmal op den Ordner klicken orr in't rechte Fenster duppelt!).
- Leggt Se in den Ordner **Nest** noch en Ünnerordner an. Nöömt Se em **Ei Nummer 1**.

- Leggt Se noch'n poor „Eier“ in dat „Nest“.
- Löscht Se een orr twee vun de „Eier“-Ünnerordner. – Ordner warrt genau so as Datein löscht.

Nu gaht Se in en Anwennenprogramm un maakt Se de einfachste Datei, de sik denken lett. Schreevt Se einfach en poor Wöör un denn spiekert Se de Datei in dat „Nest“. Maakt Se sik mehr solk Datein. Geevt Se jüm ünnerscheedlich Naams un spiekert Se jüm all in't **Nest**.

Düt Küken heet Anneliese

In düt Word-Dokument hebbt wi bloots een Satz schreven.

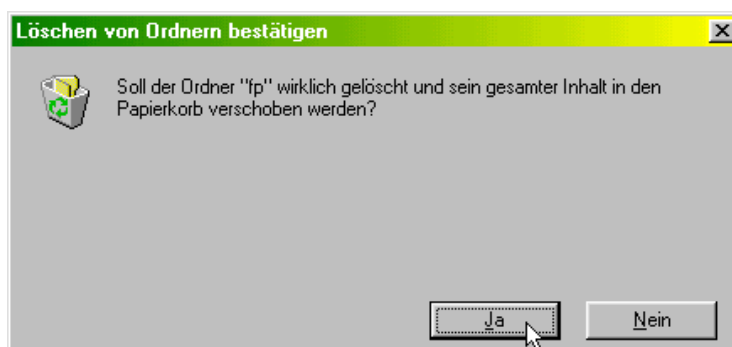
*De Datei schall nu as en Küken in't Nest sett warrn. Dat geiht mit **Speichern unter**. Dor mööt Se denn dat **Nest** doppelklicken (eenmal riekt nich ut! De Naam mutt baven stahn!)*

Maakt Se sik mehr solk Küken.

Ordner löschen

Wenn Se beten öövt hebbt, wüllt Se den Ordner **Nest** wiss nich mehr in Ehrn Ordner **Eigene Dateien** hebben. Se wüllt also den ganzen Ordner **Nest** löschen, mit Inholl. Dat geiht jüst so as bi en Datei! (Ordner sünd ja eentlich ok Datein.)

Se markeert den Ordner un löscht em. Bi Ordner kümmt denn jümmers düt Dialogfenster. Se weet also: De Inholl vun den Ordner is achterna in'n Papeerkorb to finnen.

Dormit hebbt Se allens nödige Handwarkstüch, op Ehrn Computer sülven de Chef to warrn. Un nu heet dat: Öven, öven, öven! Best is dat, wenn Se sülven Datein hebbt, de Se al lang sortiern wullt. Wenn nich, gaht Se bi de Öven bi, de to düt Kapitel tohöört. Laadt Se sik de rünner un löst Se de Opgaven.

© M.-L. Lessing

Söök na enthaltenen Text

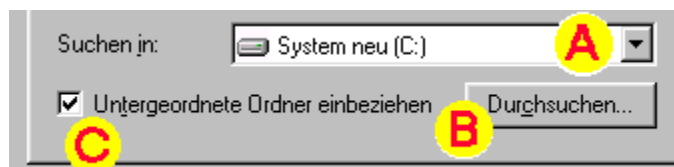
Hier köönt Se en Woort orr Woortgrupp intippen, de in den Text vörkümmt. Tipp: Lüttbookstaven intippen! Windows söökt denn ok na de groot schreven Variante.

Enthaltener Text:

Suchen in

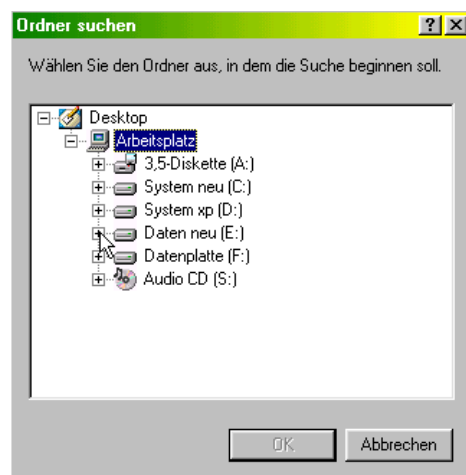
Düt Feld giffit an, woneem Se Ehr Datei söken wüllt. Dat is wichtig; söökt Se an de falschen Steden, findt Se nix!

- Dat Loopwark, op dat Se söken wullt, wählt Se mit de Utklappliste **A**.
- Wüllt Se nich op dat ganze Loopwark söken, sünnern in en bestimmten Ordner, denn wählt Se den mit den Knoop **Durchsuchen** **B**.

So söökt Se op de ganze Fastplatt C:, mit alle Ünnerordner.

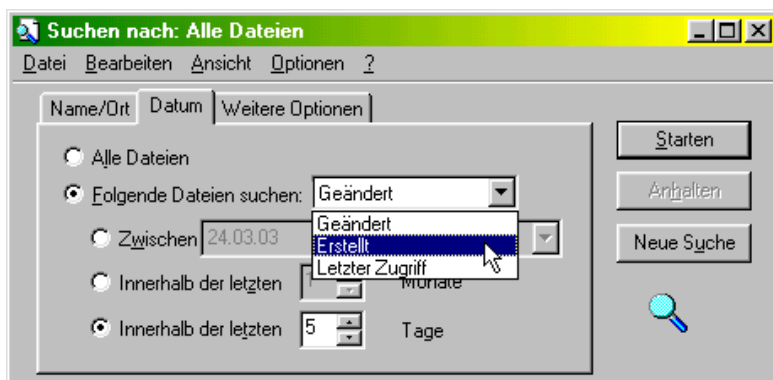
- Wichtig: **Untergeordnete Ordner einbeziehen** **C** anklickt laten! Süß söökt Windows bloots in den Ordner sülvten, avers nich in de Ordner, de dor binn steken daat.

*Mit **Durchsuchen** kriggt Se düssen Dialog, 'neem Se na dat Explorer-Prinzip den Ordner, in den Se söken wüllt, opblättern mööt. Denn OK.*

Registerkoort Datum

Söök na Datein, de in en bestimmten Tiedruum erstellt / verändert woorn sünd.

Klickt Se de lütten Boller vör de Opschoonen so, as Se dat hebben wullt. Se kennt sik mit Dialogofenster ja ut.

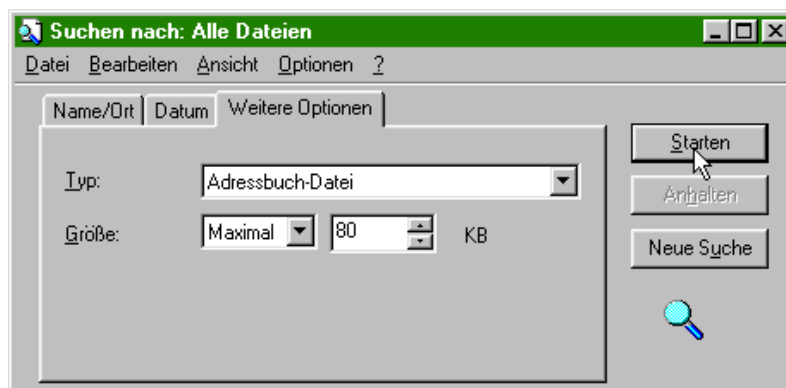
Düsse Söök geiht op alle Datein, de in de letzten fief Daag nieg erstellt woorn.

Wohrschu: Wenn Se al op de Registerkoort **Name/Ort** wat

instellt hebbt, blifft dat wiederhen güllig! Se sett hier bloots niege Kriterien babenop! T.B. alle Datein **me*.doc**, de in de letzten Daag ännert woorn sünd. Mennig Lü vergeet dat. Wenn nix funnen wart, kann dat de Grund ween.

Registerkoort Weitere Optionen

Söök na bestimmte Dateitypen un Dateigrößen. Is to bruken, wenn een de Endung nich kennt, de to een Dateityp tohöört, orr wenn een bloots Datein vun en bestimmte Grööt söken will.

Registerkoort Weitere Optionen: Adressbuch-Dateien sünd t.B. Datein, vun de een de Endung nich jümmers weten kann. Dor is düsse Registerkoort to bruken. Hier warrt babento bloots de Adressbuch-Datein söökt, de lütter as 80 kB sünd. Heel lütt.

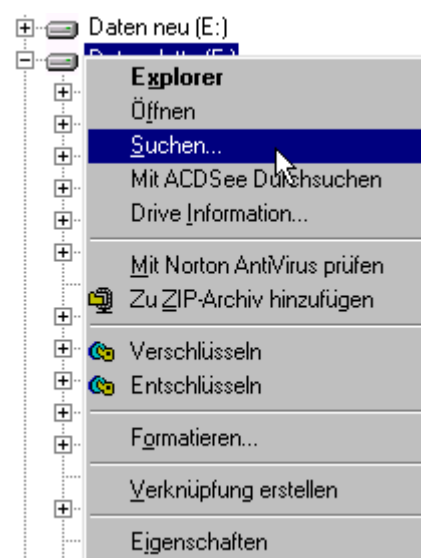
Wohrschu! Alle Instelln op de ünnerscheedlichen Registerkoorten sünd toglied güllig! Mennigmaal mööt Se Instelln op een Registerkoort löschen, ehrdat Se op en anner Registerkoort wat instellt.

Afkörten to'n Söken: Kontextmenü!

Wenn Se al in'n Explorer sünd, giff't en schönen Trick: Rechtsklickt Se den Ordner orr dat Loopwark, 'neem Se in söken wüllt. In't Kontextmenü giff't den Indrag **Suchen...** Dormit kriggt Se den Suchen-Dialog so, dat de richtige Steed al indragen is.

Kontextmenü! Kontextmenü!

Neegto *alle* Saken in Windows hebbt en Kontextmenü. Dat schulln Se jümmers ankieken, wenn Se op de Söök na en bestimmten Befehl sünd. Kann veel Arbeit spaarn! Laat Se de rechte Muustast nich in Roh!

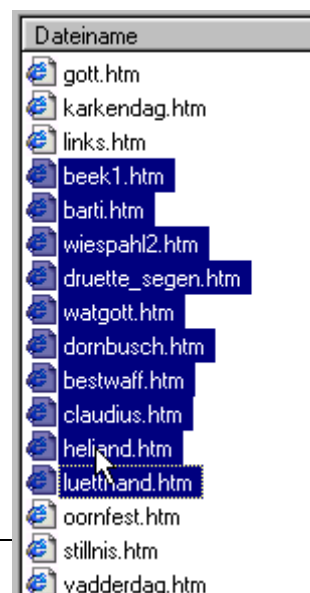
Markeern: Tricks

To dat Markeern vun Datein giff't poor Kunstgriep, de to bruken sünd, wenn Se veel Datein hebbt. Denn much een gern en Akschoon op stückerwat Datein toglied loslaten, t.B. stückerwat Datein tosamen verschuven/kopeern/apen maken/löschen/wat weet ik noch.... Dorför mööt Se jüm denn avers tosamen markeern. Keen Problem!

Nahvers-Datein:

Wenn de Datein, de Se tosamen markeern wüllt, binanner staht, denn

- klickt Se de eerst Datei an,
- holt de **Umschalt**-Tast dal (de Tast för Grootbookstaven),
- klickt de letzt Datei an.

Nu köönt Se alle Datein t.B. tosamen mit daldrückte Muustast verschuven. Dat spaart veel Arbeit. Versöök Se't! Wenn nödig, köönt Se't ja **Rückgängig** maken.

Keen Nahversdatein?

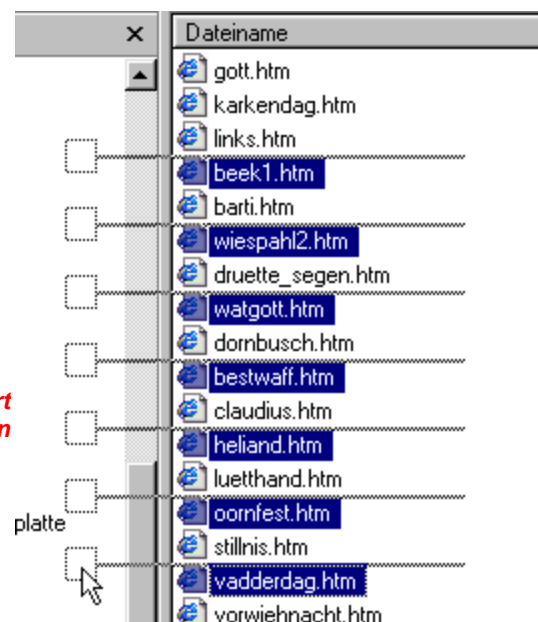
Wenn Ehr Datein nich binanner staht, kann dat an de Sorteerung liggen. Sorteert Se t.B. na Datum, denn staht alle niegen Datein blangenanner usw.!

Keen Nahversdatein:

Wenn Se Datein tosamen markeern wüllt, de partu keen Nahversdatein sünd, denn geiht dat ok. So:

- Klickt Se de eerst Datei an,
- hollt Se de **Strg**-Tast dal (ganz links nerrn op de Tastatuur),
- klickt Se na de Reeg alle annern Datein an.

*Nich-Nahvers-Datein sünd markeert
un warrt tosamen verschaven*

Daten sekern

Wenn Se veel sülvst maakte Datein hebbt, schullt Se de vun Tied to Tied sekern, d.h. op en annern Datendreger kopeern.

Woso sekern?

De allermehrste Tied geiht allens good. Man dat kann vörkamen, dat wat scheep löppt, un denn warrt Se froh ween, en Sekerung to hebben. Nehmt wi an, dat SeEhr Daten bloots op een Datendreger liggt (also op de Fastplatt). Nu kann en Fastplatt mal kaputtgahn. Nix is mehr to lesen, de PC kann gor nich mehr starten. Wat nu? Niese Fastplatt mutt her – un de Daten? Wenn Se en Sekerung hebbt, hebbt Se de Daten rett un köönt jüm einfach op de niege Fastplatt kopeern. – Orrer Se fangt sik in't Internet en würlklich böösaardigen Virus in, de de Datein befallt. Wat denn? Wenn Se en Sekerung hebbt, köönt Se de denn ut't Schapp trecken un hebbt tominnst en öllere Verschoon vun de Datein, de rein un ahn Virusbefall is. – Wichtige Daten schulln Se nienich bloots op een Datendreger hebben!

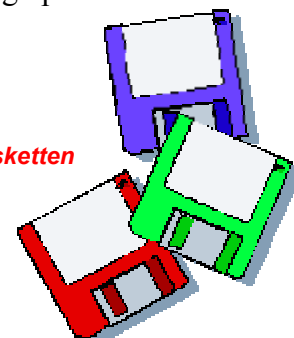
Op wat sekern?

Grote Mengen an Daten, sünnerrlich Multimedia- un Bilddaten, warrt vundaag op CDs orr DVDs kopeert („CD brennen“). Ünner Windows 98 bruukt Se dorför en extra Programm. Wenn Se'n öllern Rekner hebbt, hett de villicht ok gor keen CD-Brenner (de Reedschap to'n Beschrievn vun CD-Rohlinge). Dorüm warrt faken noch de goden olen Disketten benütt.

Op en Diskett gaht 1,44 Mb Daten. Dat langt för ca. 70 eenfache Breven. Ok längere Texte un Tabelln un so'n Tüüchs kannst good op ünnerbringen. Bloots bi grötttere Datein (faken Biller) warrt dat gau prekär.

Schuuvt Se de Diskett so in't Diskettenloopwark, dat de Sied, de för dat Etikett vörsehn is, na baven wiest. De Sied, 'neem in de Midd wat to sehn is, mutt nerrn ween. De sülvren Schuver wiest na vörn.

Disketten

Schuuvt Se licht un ahn Gewalt. Dat Loopwark maakt en satten „Klack!“, wenn de Diskett inrast is. De lütt Knoop an't Loopwark bedeent en Fedder, mit de de Diskett wedder rutsmeten warrt. Drückt Se op den Knoop, de Diskett kümmt rut. Schuuvt Se ehr wedder in.

Later nich vergeten: Good beschriften un köhl un rein opbewohn!
Nich mit'n Magneten bigahn! Dat maakt de Daten twei.

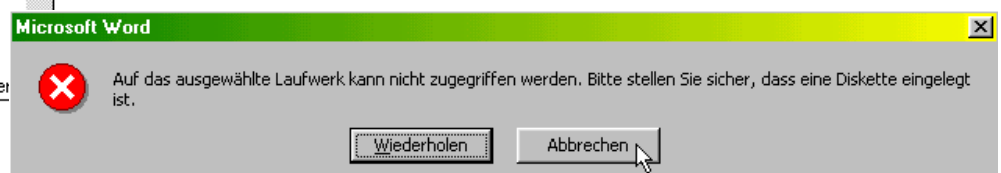
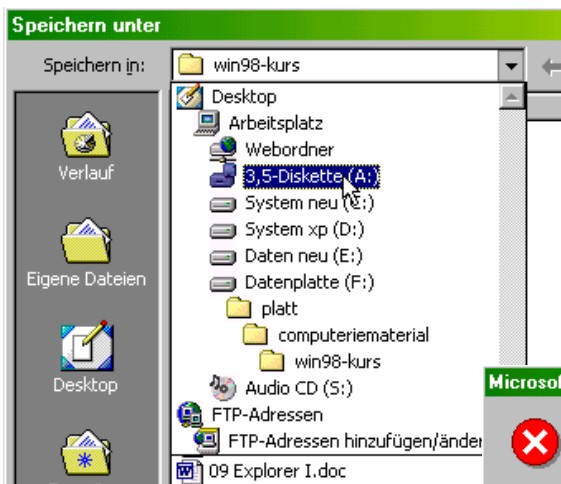

Op Diskett spiekern

Op de Diskett köönt Se jüst so spiekern as in en Ordner. Behandelt Se de Diskett man einfach as'n Ordner.

Ut Programme:

- Gaht Se in den **Speichern-/ Speichern unter**-Dialog man einfach op dat Loopwark **3,5-Diskette (A:)**, so as dat Bild dat wiest, un spiekert Se.
- Nu rödelt dat Loopwark hörbaaar.
- Wenn keen Diskett in is, giff't en Fehlermeldung. Denn mööt Se **Abbrechen** klicken.

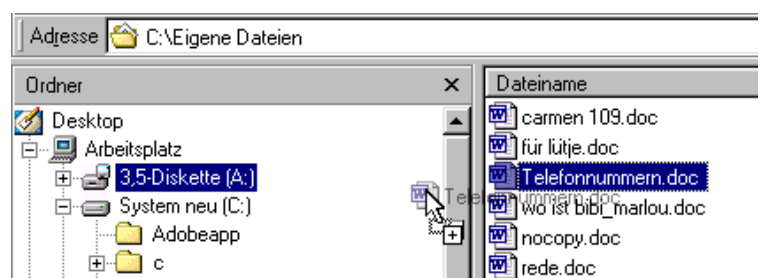
Rödel! Gähn! Rödel! Gähn!

Wenn Se nu wiederarbeiten wüllt, finnt de ganze Arbeit man an en Datei op de Diskett statt! Dat is aasig langsam – dat Diskettenloopswark is en heel dammeliges Loopwark – un dat Gerödel maakt Krach, un dat is ok nich de Sinn vun de Saak. De Diskett is bloots to'n Sekern vun **fertige** Arbeit. De Datei schall to'n Bearbeiten op de Fastplatt liggen.

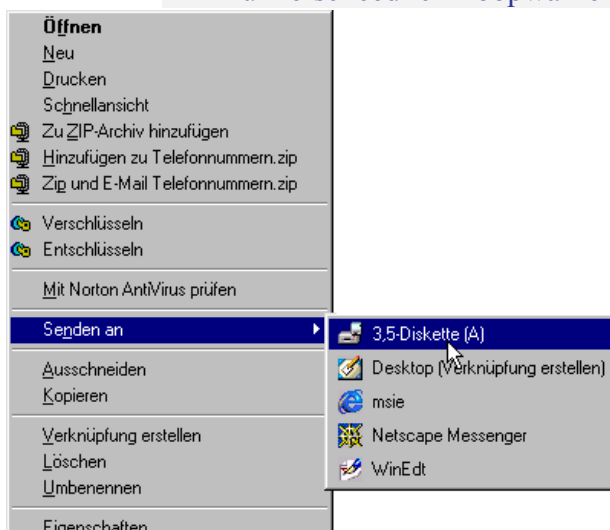
Dorüm spiekert een mehrst ok per Explorer op Diskett, nicht ut Programme.

Ut'n Explorer:

- Se köönt Datein hier jüst so as in'n Ordner rövertrecken, rinkopeern usw.
- Achtung: Bi't Trecken twüschen ünnerscheedlich Loopwarken

warrt jümmers en Kopie maakt! Se bruukt nich bang ween, dat de Datei vun de Fastplatt verswinnt!

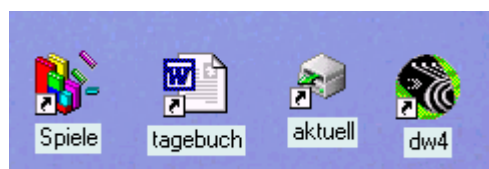

Noch komodiger: Kontextmenü!

Dat Kopeern op Diskett geiht in'n Explorer best mit dat **Kontextmenü | Senden an | 3,5-Diskette (A:)** – süh Bild links.

Verknüpfungen

En Verknüpfung to en Datei is en Afkörtten to de Datei vun egaal welke Steed – en Aart Wiespahl. Warrt de Verknüpfung doppelklickt, maakt Windows de Datei op, op de de Verknüpfung wiest. – Nienich vun höört? Doch! Se hebbt al faken Verknüpfungen benütt. De mehrsten Symbole op Ehrn Desktop sünd Verknüpfungen. Sogoor de Indrääg in't Startmenü sünd Verknüpfungen!

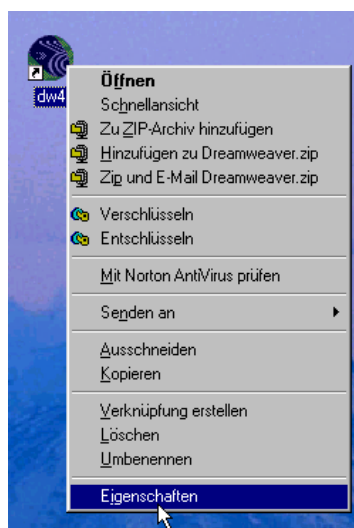

Verknüpfungen op'n Desktop. Se erkennt den lütten Piel links nerrn.

Symbole vun Verknüpfungen op'n Desktop hebbt mehrst so'n lütten Piel an'e linke Siet.

En Blick in den Explorer maakt dat heel klaar: Verknüpfungen sünd Datein, de heel lütt sünd – bloots 1 kB. De Datein, to de de

Verknüpfung föhrt, kann veel grötter ween!

Dateiname	Größe	Typ
Arbeitsplatz		Systemordner
Papierkorb		Systemordner
aktuell	1 KB	Verknüpfung
dw4	1 KB	Verknüpfung
Spiele	1 KB	Verknüpfung
tagebuch	1 KB	Verknüpfung

Süh! Verknüpfungen sünd heel lütt

Woneemhen föhrt se denn? Dat köönt Se rutfinnen. Rechtsklickt Se doch mal so en Verknüpfung. In't Kontextmenü (ja! woneem süß?) giff't den Befehl **Eigenschaften**. Dor klickt Se op.

Kiekt Se op de Registerkoort **Verknüpfung**. In dat Feld **Ziel:** steiht, welk Datei

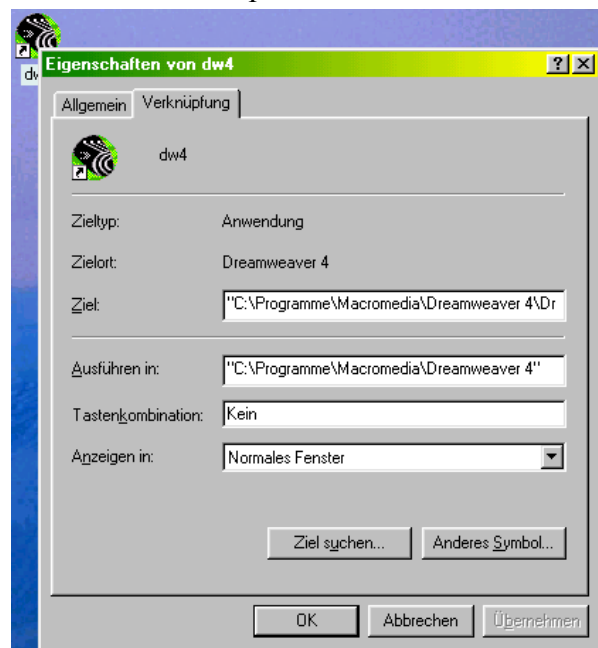
opmaakt warnn schall, wenn düsse Verknüpfung doppelklickt warrt. Hier is dat en Programmdatei (Endung: .exe).

Ziel: Macromedia\Dreamweaver 4\Dreamweaver.exe"

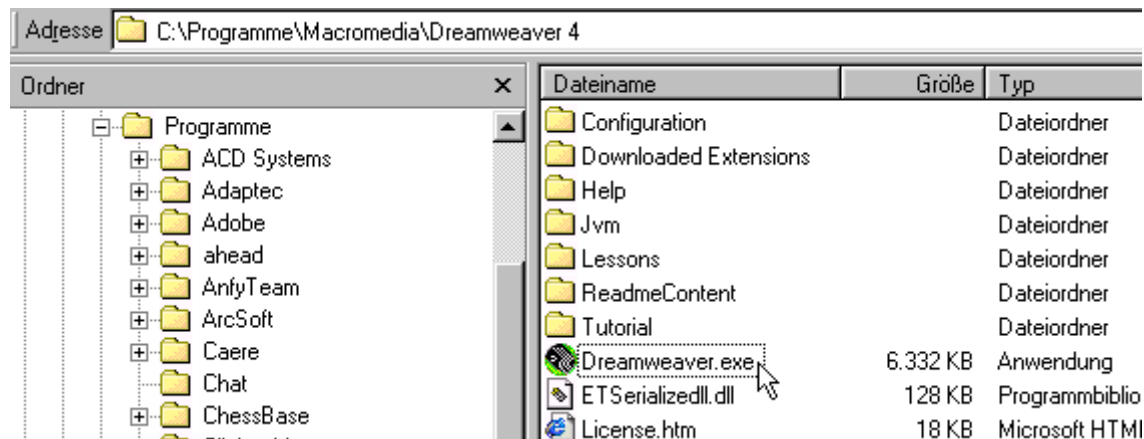
(Faken is de Naam so lang, dat he nich ganz to lesen is. Steiht avers ganz in dat Feld. Denn mööt se rinklicken un beten mit de Pieltasten rümmerfohrn.)

Dor steiht also de Naam vun de Programmdatei un ok woneem se henhöört. Programmdatein höört alle in den Ordner **C:\Programme!**

Woans kümmt dat denn, dat se alle ut dat Startmenü apen to maken sünd? Un mennigmal ok vun'n Desktop? Na, dör de Verknüpfungen!

Ik verfolg mal dat „Ziel“ vun düsse Verknüpfung. In den Ordner C:\Programme\Macromedia4\Dreamweaver4 liggt op min PC de Datei, op de düsse Verknüpfung wiest. Se is 6332 kB groot, also 6 Mb!

De Verknüpfung is veel lütter. 6000 Mal lütter.

Se köönt elk Porgramm ok ut dat Startmenü starten. Man wenn Se en Programm heel veel benütten wüllt, is dat bequemer, dat op'n Desktop to hebben – orr in de Schnellstart-Liest! Noch grötter warrt de Vördeel, wenn Se en bestimmte **Datei** jümmers apen maken wüllt, so as en Daagbook orr Ehr Memoiren. En Verknüpfung op'n Desktop, un Se köönt dat glieks na den Computerstart doppelklicken un anfangen!

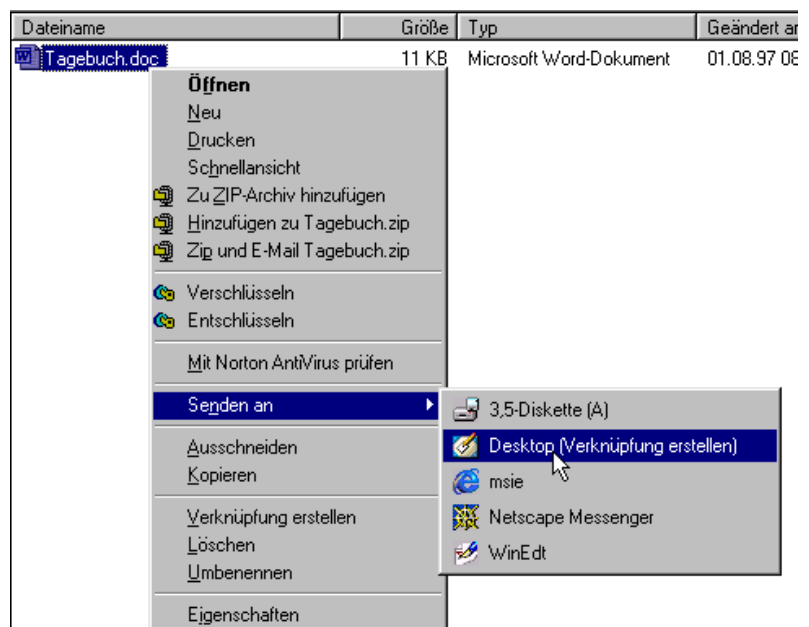
Övertüügt? Good. Woans maakt Se denn nu so en Verknüpfung? Nix is einfacher!

Verknüpfung erstellen

Wi nehmt toerst an, dat Se to en Datei verknüppen wüllt.

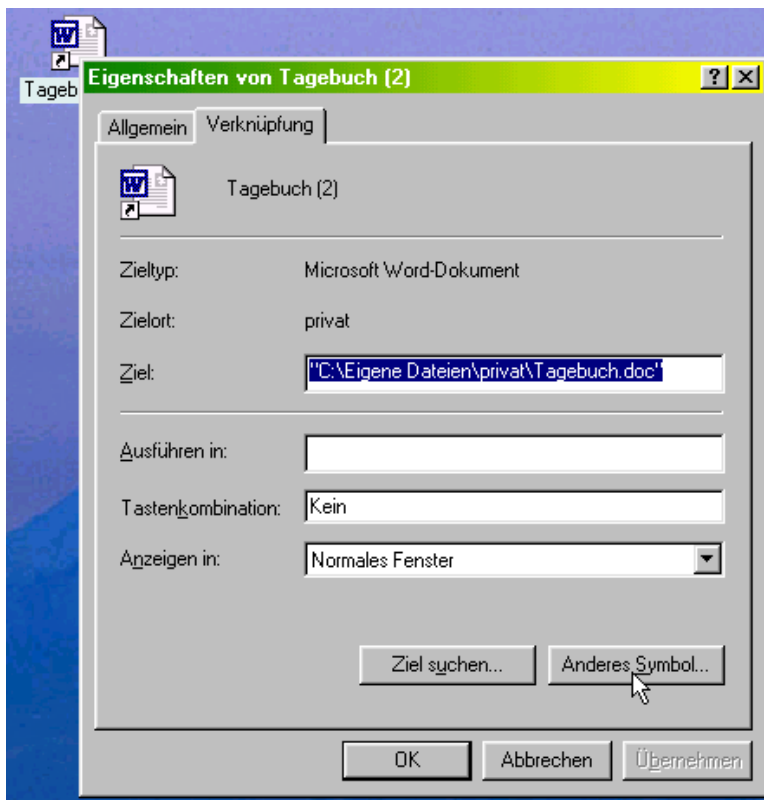
Datei op Desktop

- Gaht Se in den Ordner, 'neem de Datei liggt.
- Rechtsklickt Se ehr.
- Wählt Se in't Kontextmenü den Indrag **Senden an**.
- In det Ünnermenü wählt Se **Desktop (Verknüpfung erstellen)**.
- Fertig. Kiekt Se op den Desktop: De Verknüpfung is dor!

(Op den Desktop kiekt Se an'n gausten mit dat Icon in de Schnellstart-Liest.)

- Test Se de Verknüpfung foorts! Doppelklickt Se ehr. De Datei geht op!
- Nu maakt Se de Datei wedder to.

Verknüpfung verännern

De Verknüpfung hett Naam un Symbol. Beed köönt Se ännern.

De Naam is licht to ännern. Natüürlich köönt Se de Datei ümnöömen – rechtsklicken, Kontextmenü **Umbenennen** wählen! – Dat geiht överall in Windows.

Man dat Bild? Ok dat köönt Se ännern!

Laat Se sik vun Ehr niege Verknüpfung de **Eigenschaften** wiesen (Kontextmenü!).

Dor steiht dat Ziel, de Datei, de apenmaakt warrt. In düssen Dialogoog giff't en lütt Schaltflach **Anderes Symbol**. Klickt Se op.

Nu geiht de Schatzkist vun Symbolen op, de Windows praas höllt. Klickt Se een an (waagrechten Rullbalken nütten!), denn **OK**.

Wenn Se nich so veel Symbolen seht, denn liggt dat daran, dat düsse Symbolen in de Datei C:\WINDOWS\SYSTEM\SHELL32.DLL steken daat. In düsse Datei mutt Windows na Datein söken. Draagt Se düssen Naam in dat Feld baven in, denn kriggt Se de Utwahl to sehn.

In de Schnellstart-Liest

Wenn Se nich dat alleröllste Windows 98 hebbt, denn hebbt Se de Schnellstart-Liest rechts blangen den Startknoop. Dor sitt – natüürlich – luter Verknüppungen in.

Düsse Liest hett twee Vördelen:

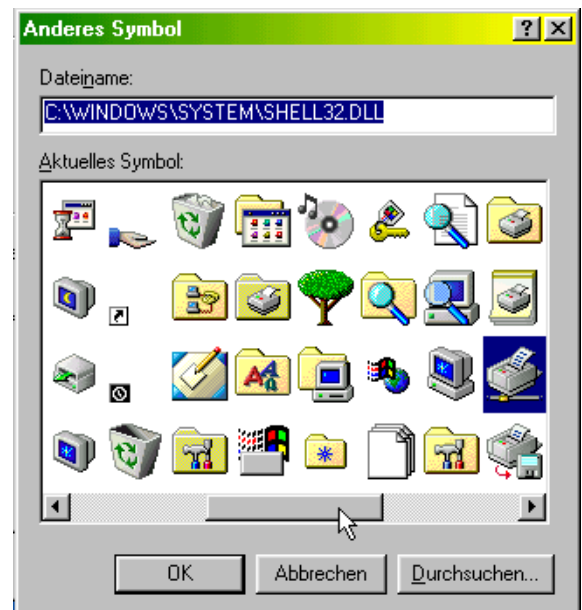
- De Verknüppungen brukst nich doppelklicken, een Klick riekt, und dat Programm/Datei geiht op.
- De Icons sünd jümmers to sehn, wenn de Taskliet to sehn is.

In de Schnellstart-Liest köönt Se Ehr egen Verknüppungen rindaan – ganz licht:

- Faat Se dat Desktop-Icon vun de Verknüpfung mit de Muus an un treckt Se dat op de Schnellstart-Liest.

- Se mööt so'n verschwommenen Strich sehn können; dor warrt dat Icon landen.
- Laat Se dat falln.

De Verknüpfung is nu in de Schnellstart-Liest **kopeert**; op den Desktop blifft se liekers bestahn. Dor köönt Se ehr avers nu ok löschen, denn beed brukt Se nich.

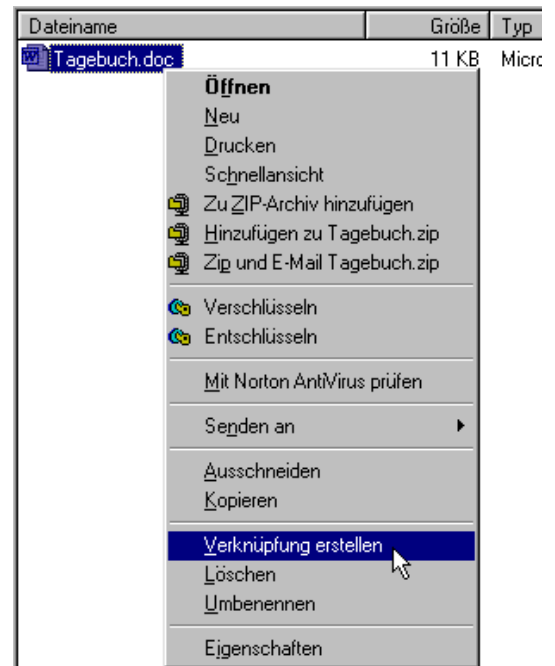
Nich vergeten: Testen!

Datei woannershen

Wenn Se Ehr Verknüpfung gor nich op den Desktop hebben wullt, man ganz woanners, denn gaht Se anners vör.

- Fangt Se wedder in den Ordner an, 'neem de Datei liggt.
- Rechtsklickt Se ehr.
- Wählt Se in't Kontextmenü den Indrag **Verknüpfung erstellen**.
- Se kriggt swupps en Verknüpfung in densülvigen Ordner.

Dateiname	Größe	Typ
Tagebuch.doc	11 KB	Microsoft Word-Dokument
Verknüpfung mit Tagebuch.doc	1 KB	Verknüpfung

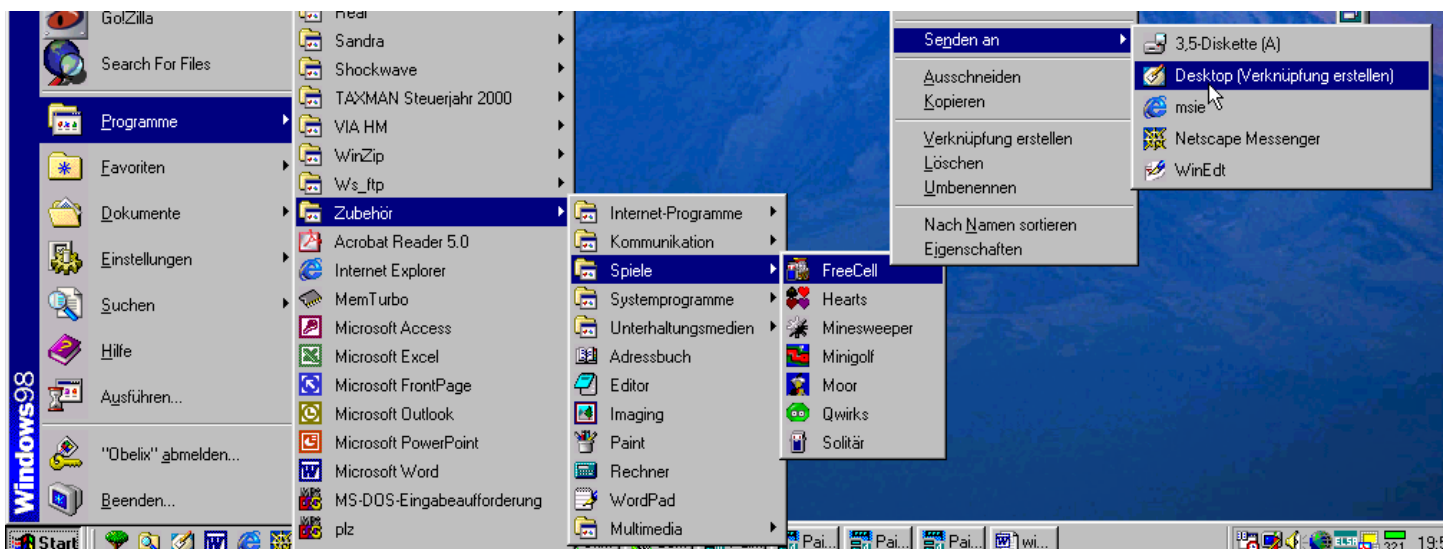
Düsse Verknüpfung is en ganz normale Datei; Se köönt ehr nu kopeern, utsnieden, infügen, löschen orr overall henschuven, as Se dat lehrt hebbt.

Verknüpfung to Programmen

Wüllt Se gor nich to en egen Datei verknüppen, man to en Programm-Datei? Ehr Leevlings-Programmen vun'n Desktop starten? Keen Problem!

Woans wöörn Se dat angahn? Nieschierige Natuurn sünd nu villicht al in den Ordner C:\Programme navigiert un hebbt na de Oginaal-Programmdateien söökt. Good so! Nieschierig ween is nienich verkehrt. Dat gifft avers en einfacheren Weg!

- Gaht Se in't Startmenü op dat Programm, dat Se geern direkt vun'n Desktop starten wüllt. – In dü't Bild heff ik dat Speel „FreeCell“ nahmen. Dat liggt heel versteckt in **Start | Programme | Zubehör | Spiele**.

- Rechtsklickt Se den Indrag för dat Programm. Dat hett'n Kontextmenü!
- Wählt Se **Senden an**, Ünnermenü-Indrag **Desktop (Verknüpfung erstellen)**.
- Fertig, de Verknüpfung liggt op'n Desktop.

Dormit köönt Se nu allens doon, wat Se mit en Verknüpfung so doon köönt: Naam ännern, Bild ännern, in de Schnellstart-Liest trecken...

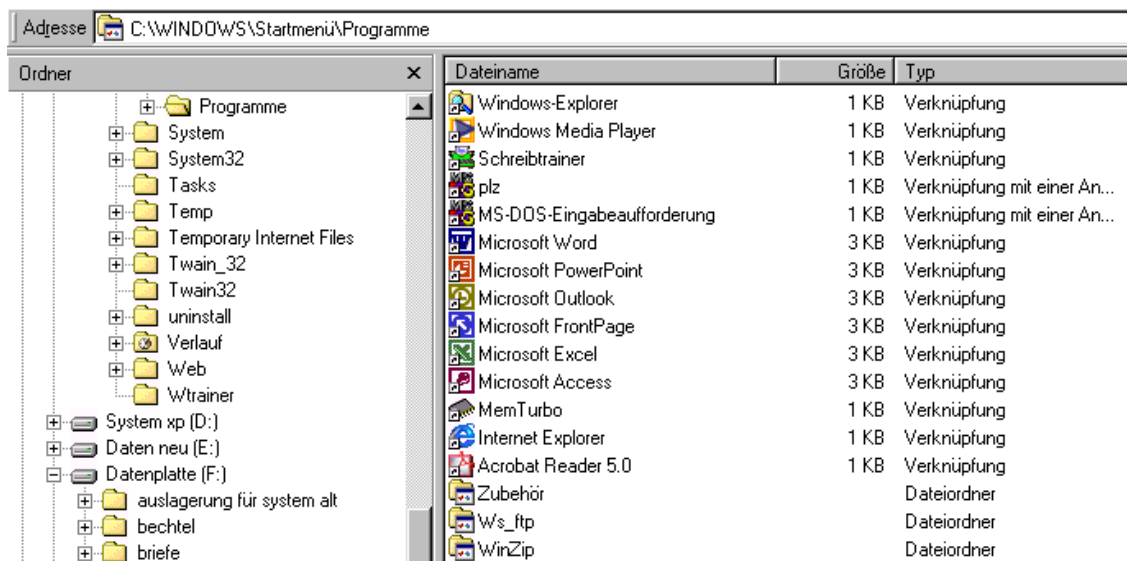
Öven: Verpasst Se de Verknüpfung doch mal en heel „seriöses“ Outfit! Geevt Se ehr en annern Naam un en anner Symbol. Denn süht dat seriöös ut, un wenn't doppelklickt wartt – geiht'n Speel op! 😊

Wat stekt dorachter?

Kiekt wi us mal dat Startmenü an – avers nich „vun vörn“ ünner den Startknoop, sünnern „vun achtern“ – mit'n Explorer in den Ordner **C:\Windows\Startmenü!** Ja – ok dat Startmenü kannst in'n Explorer ünnersöken. Avers nix kaputtmaken!

Intressant för us is de Ordner **C:\Windows\Startmenü\Programme**. Dat is de Menüpunkt **Programme** vun't Startmenü. Laat Se sik mal rechts den Inhold wiesen un rullt Se em dör. Veel Programme sünd in Ordner verpackt, anner sünd – Verknüppungen!

So süht dat etwa ut.

Un vun düsse Verknüppungen hebbt Se sotoseggen „Duplikate“ maakt, wenn Se vun Startmenü-Indrääg en Verknüpfung maakt.

Wohrschu! Wenn Se hier en Verknüpfung löscht, is de Indrag ut dat Startmenü verschwunden! Dat Programm is avers noch dor. Wenn Se en Verknüpfung löscht, löscht Se nienich dat Programm!

Mit dat, wat Se nu weet, kunnen Se so en löschte Verknüpfung sogoor wedder repareern, nich?

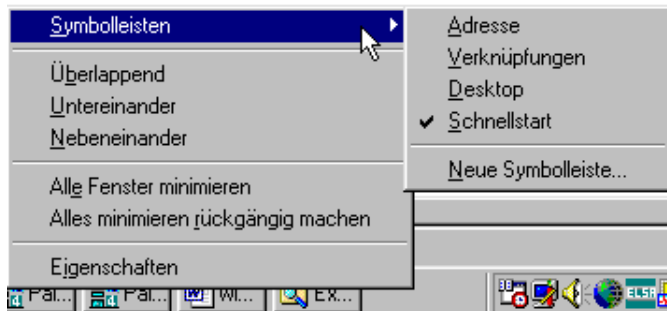
Nu kennt Se alle Techniken, dat Se sik dat op Ehrn PC komodig maken köönt!

De Taskliet rümkommandeern

To de Taskliet giff't ok noch poor Saken, de Se weten schulln. T.B. de Schnellstart-Liet – wenn de nich to sehn is, giff't dat ehr nich? Orr is se bloots verstecken?

Symbollieten in de Taskliet

Se köönt sülvn bestimmen, welk Symbollieten Se in de Taskliet sehn wüllt. De, de Se nienich bruukt, schullt Se utschalten! Platz sparen heet de Devise!

- Rechtsklickt Se de Taskliet an jichenseen Steed.
- Wählt Se in dat Kontextmenü den Indrag **Symbolleisten**.
- Bi **Schnellstart** schull de Haken stahn.

Wenn de Indrag **Schnellstart** bi Se fehlt, giff't ok keen Schnellstart-Liet.

Opklaarn is good, Desktop anzeigen ok!

Se köönt de Icons (Verknüppungen!) in SeEhr Schnellstartliet natüürlich löschen (in't Kontextmenü vun't Icon – Icon rechtsklicken – giff't den Befehl **Löschen**!). Dat schullt Se ok doon, wenn Se de Symbolen nich bruukt! Müll mutt rut!

In de Schnellstartliet hebbt Se villicht en lütt Symbol **Desktop anzeigen**. Dat schulln Se nu nich löschen, denn dat is good! Alle Fenster warrt op'n Slag minimeert, de Desktop is to sehn. Uprobeern!

Wenn de Schnellstartliet „vull“ is, warrt poor Icons einfach ünner so'n Duppelpiel afschaven. Den mööt Se denn drücken, dat Se an de Icons rankaamt. – Villicht beter opklaarn?

De Breed vun de Schnellstartliet köönt Se eenfac h dör Trecken an de rechte Grenz instelln.

Taskliet breder

Se köönt de Breed vun Ehr Taskliet sülvn fastsetten:

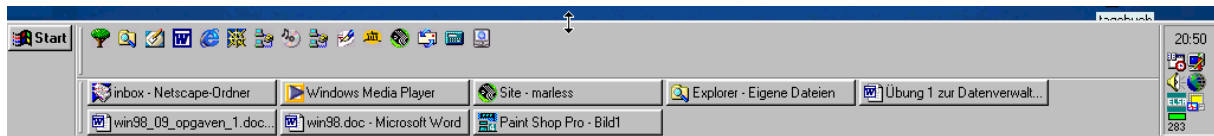
- Wiest Se mit de Muus op den bövelsten Rand vun de Taskliet.
- De Muuswieser warrt to'n Duppelpiel. Dat heet överall in Windows, dat Se an wat trecken köönt!

Düsse Taskliet is vull vun Schaltflächen. De Naams dorop kannst nich mehr richtig lesen.

- Treckt Se nu mit daldrückte Muustast langsam na baven.
- So'n Rahmen ut Pükt kümmt mit. De Taskliet beed an, grötter to warrn.

➤ Laat Se de Muustast los, denn hebbt Se ehr so breed, as Se dat trocken hebbt.

De Taskliet is opmaal veer Reegn hooch – Platz för alle Schaltflächen

➤ Sülvestreden köönt Se dat wedder trüchtrecken. Avers Wohrschu! Treckt Se de Taskliet denn nicht so small, dat Se ganz weg is. Wenn't dochen passeert is, köönt Se ehr avers vörsichtig mit'n Duppelpiel wedder vun'n neddersten Billschirmrand vörtrecken.

Wannehr is düt to bruken? Wenn Se jümmers veel Programme opmaal lopen hebbt, dat de Taskliet vull vun Schaltflächen is, kann dat good ween. Bedenkt Se avers, dat dat veel Platz op'n Billschirm bruken deit!

Taskliet woanners hen trecken

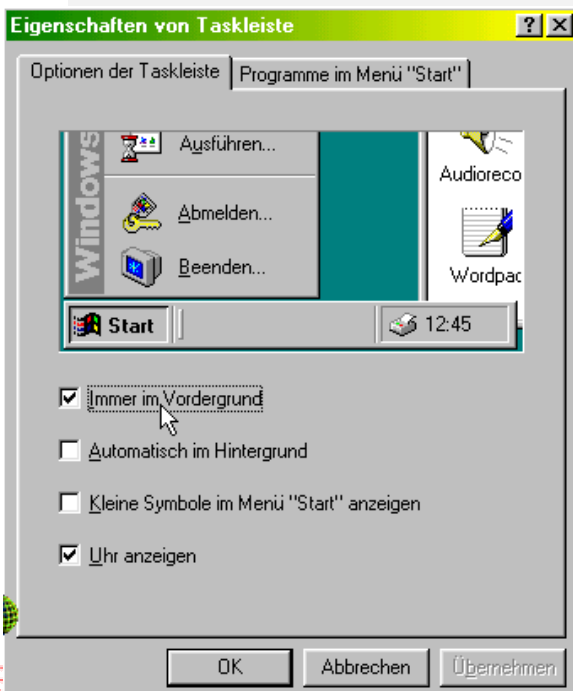
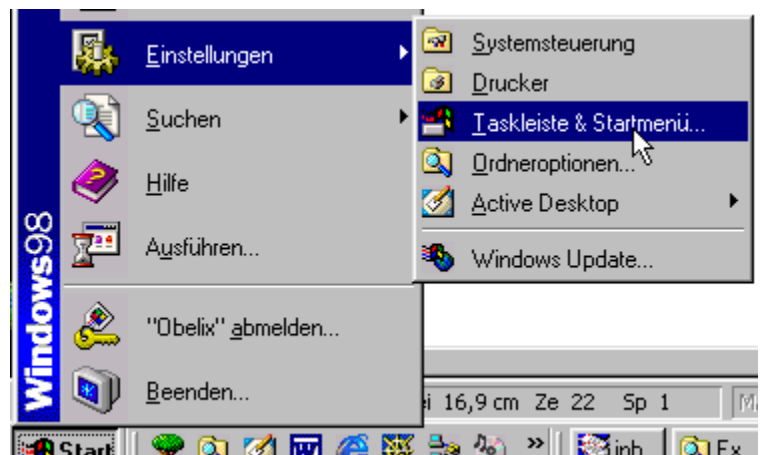
Nanu, gefällt Se dat nich, dat de Taskliet dor nerrn an'n Billschirmrand sitt? Mutt nich so ween! Wiest Se op en frie Steed in de Taskliet un treckt Se ehr mit daldrückte Muustast einfach weg – t.B. an'n linken Billschirmrand. Dör den Rahmen ut Püñkt seht Se, wannehr de Taskliet kapeert, dat se dor „andocken“ schall. Ok rechts un baven kann se sitten! – Man ik finn, nerrn is de rechte Steed.

← **De Taskliet is an'n linken Billschirmrand „andockt“.**

Taskliet verswinnt jümmers!

Dat köönt Se ok sülven instelln.

- Klickt Se op **Start | Einstellungen | Taskleiste & Startmenü.**
- En Dialogg heit op. Gaht Se op de Registerkoort **Optionen der Taskleiste.**

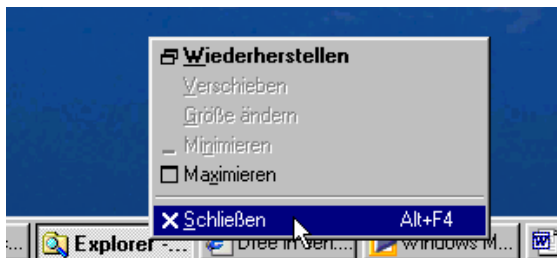
- Wenn de Taskliet anduern verswinnt, liggt dat an, dat bi de Opschoon **Automatisch im Hintergrund** de Haken steiht.
- Klickt Se op den Haken, denn verswinnt he.
- De Haken schulln best so verdeelt ween as in dat Bild.
- Denn **OK**.

Startmenü manipulieren

In düssen Dialog köönt Se ok an't Startmenü dreh'n: Probeert Se mit Vörsicht de Registerkaart **Programme im Menü Start** – süh Bild rechts.

Minimeern/Maximeern per Klick

Hebbt Se stückerwat Schaltflacken in de Taskliet apen? Good, denn klickt Se mal op een. Fenster kümmt na vörn, kennt wi. Nu klickt Se nochmaal op. Fenster is weg! Dat is minimeert. So is dat einfacher as mit den Minimeern-Knoop baven rechts an dat Fenster.

'n Kontextmenü (rechter Muusklick!), 'neem Se ok de Programmen ut tomaken köönt – mit den **Schließen**-Befehl!

Kontextmenü vun Schaltflacken bruken!

De enkelten Schaltflacken op de Taskliet hebbt all

Afstört – nix löppt mehr

Afstörten =

- en Programm reageert nich mehr op Muusklicks un Ingaven orr
- de Muus röhr't sik nich mehr, avers de Tastatur levt noch orr
- de Muus hangt, de Tastatur hangt – nix geht mehr

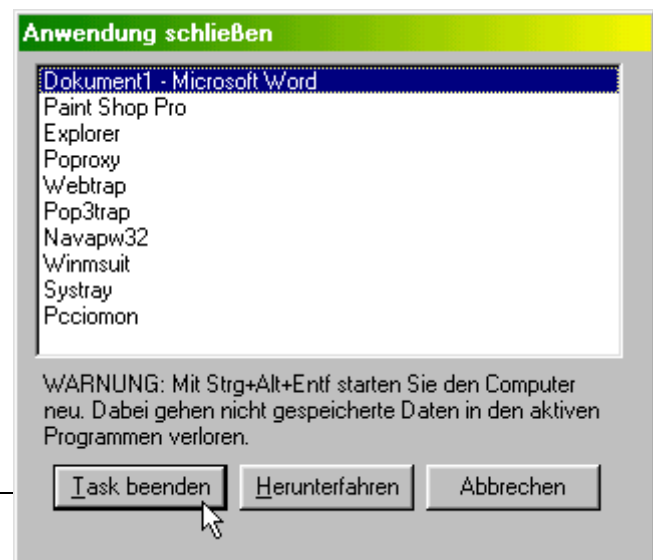
slimmer

Dat Afstörten warrt ok „Ophangen“ nöömt. „Dat Programm/de PC hett sik ophängt“ heet: Dat reageert nich mehr.

1. Dat Programm reageert nich mehr

In düssen Fall sünd wohrschienlich de Daten, de noch nich spiekert weern, ut düt Programm verlaren.

- Drückt Se **Strg + Alt + Entf**.
- Dat Fenster vun'n Task-Manager duukt op.
- Klickt Se op dat Programm („die Anwendung“), dat nich mehr löppt.
- Klickt Se **Task beenden**.

- Se kriggt mehrst noch en Fenster to sehn, 'neem in steiht, dat „die Anwendung nicht mehr reagiert“. Klickt Se dor ok **Task beenden**.
- Roopt Se nochmaal den Task-Manager op (**Strg + Alt + Entf**), natopröven, wat noch Resten vun't afstörte Programm dor rümmerhangt. Wenn ja, scheet Se ok düsse Resten mit **Task beenden** af.

„Affengriep“

De Tastengriep **Strg + Alt + Entf** warrt ok de „Affengriep“ nöömt. Dat is de Standard-Rettungsgriep bi afstörte Programme.

2. De Muus hangt, avers de Tastatur levt noch

Hier is en Niegstart vun Windows fällig.

- Drückt Se **Strg + Alt + Entf**.
- Dat Fenster vun'n **Task-Manager** duukt op. Se mööt dat nu mangels Muus mit de Tasten bedenken.
- Drückt Se **Alt + h**. Dat giff den Befehl **Herunterfahren**.

De Computer warrt nu ganz normaal rünnerfohrn. Windows meckert denn bi en Niegstart nich.

Alternative: Windows mit de Tasten stüern

Glöövt Se't orr nich: Se köönt dat ganze Windows ok mit de Tasten alleen stüern! Wenn de Muus sik ophangt hett, is dat ganz nüttlich.

In Programme: **Alt**-Taste → Menüliest, dor Pieltasten un Entertaste benütten. Bruukt Se düsse Methoden, allens to spiekern un denn dat Programm mit **Datei | Beenden** to sluten. Maakt Se so alle Programme to.

Op'n Desktop: Benütt Se de Tastenkombinaschoon **Alt + S** orr, wenn de nix deit, de Windows-Taste (twüschen Strg un Alt, hett dat Windows-Logo op), dat Se dat Startmenü kriggt. Hier köönt Se wedder mit Piel- und Entertaste den Befehl **Start | Beenden** opropen. So kriggt Se den PC noch anständig rünnerfohrt.

3. Allens hangt

De GAU is passeert. Se mööt en Reset (= Warmstart vun'n Rekner) dörföhren.

- Söökt Se de **Reset**-Taste vörn an't PC-Gehüüs. Faken is se heel lütt un lett sik bloots mit en Bleistift orr Kugelschreiber drücken.
- Drückt Se de Taste.
- De Rekner start nieg. Windows besweert sik, dat Se dat nich korrekt rünnerfohrt hebbt, un smeet **Scandisk** an.

Scandisk is en lütt Programm, dat prüvt, wat bi'n Afstörten Datein tweigahn sünd. Hebbt Se keen Angst, neegto nienich geht wat twei. Windows muult even bloots.

Keen Reset-Tast wied un sied?!

Bi niegere Rekner warrt de Reset-Taste faken inspaart. Denn probeert Se dat mit de Power-Taste (de Taste to'n Anschalten). Wenn dat nix hölpt, mööt Se de Kist mal kort den Netzstroom wegnehmen... Schiet.

Drucker

En Drucker is elementar för'n PC. Wenn Se'n brukten Computer benütt, is dor mehrst al'n Drucker an un ok installeert. Wenn nich orr wenn Se'n niegen Drucker köfft hebbt, mööt Se den eerstmal installeern.

Niegen Drucker inrichten

Hardware

Dormit mööt Se alleen klarkamen. Packt Se den niegen Drucker ut un sluut Se em na de Anleitung, de dorbi liggt, an den PC an. Is nich swaar.

Software

Woso denn Software? De niege Drucker hangt doch al an'n PC, wat fehlt denn noch? – Tja, dat is so: De PC un de Drucker mööt ja mitnanner kommunizeern, un dorto bruukt se tominnst en lütten Dolmetscher, un dat is en lütt Programm. Een nöömt dat Driever (Treiber). He mutt in de rechte Wies op den PC kopeert, also installeert warnn. Achterna warrt Se em nich mehr wies; he arbeit in'n Hinnergrunn, un Se seht bloots, dat Ehr Drucker funkscheneert. Man ahn den Driever – funkscheneert he nich!

Wat is denn en Driever?

Wenn en Drucker över dat Kabel en elektroonsches Signaal vun den PC kriggt, denn mutt he klaarkriegen, wat dormit meent is – nieges Blatt intrecken? Druck afbreken? orr wat anners? Dat is also en Spraak-Probleem. Nich bloots de PC un de Drucker hebbt ünnerscheedlich Spraken – ok Druckers ünnerganner sünd ünnerscheedlich. En HP-Drucker versteiht de Signalen anners as en Epson-Drucker. Dor mutt also en Dolmetscher twüschen PC un Drucker ween – en Dolmetscher, de extra för dat enkelte Druckermodeell maakt is.

All de Hardware-Reedschapen, de nich unmiddelbaar to't Hart vun'n PC tohöört, köönt sik bloots denn mit den PC verstännigen, wenn't Dolmetscher-Programmen giff, de de „Spraak“ vun'n PC in de „Spraak“ vun de Reedschap översett – un annersrüm. De Dolmetsch-Programmen heet **Driever** (Treiber). Ok Tastatuur un Muus snackt över solk Driever mit den PC. De Driever warrt mehrst vun'n Hersteller vun de Reedschap mitlevet. Avers ok mit Windows warrt Driever för vele Reedschapen mitlevet.

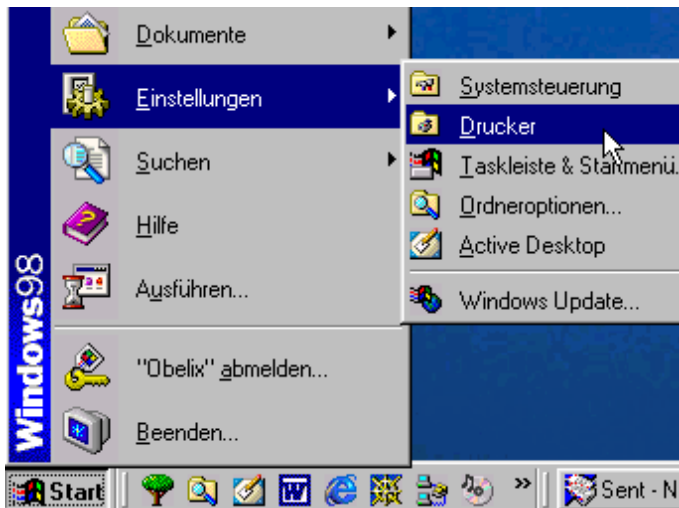
Mit dat Installeern vun den Driever warrt de niege Reedschap sotosseggen Windows „vörstellt“, bekannt maakt.

Bi fabrikniege Drucker is mehrst en CD dorbi (tominnst een, faken wat mehr). Dat Eenfachst is, Se nehmt de CD, op de „Druckersoftware“ orr sowat op steiht, schuuvt ehr in, tööv't op den Autostart (kümmt vun sülv'n) un folgt denn de Anleitungen. Denn warrt de rechte Druckerdriever automatisch installeert. – Wohrschu: Op solk CDs is natüürlich nich bloots de Driever, man veel mehr. Mehrst sünd Programmen to'n Plegen un Instell'n vun'n Drucker dorbi. Installeert Se dat allens. Man dat giff't mehrst ok noch anner Togaven: Programme to'n Erstell'n vun Grußkarten, vun Breepapeer, veel bunten Tüdelkraam. Överleggt Se sik, wat Se dat bruukt!

Man wat daat Se, wenn Se keen fabrikniegen Drucker hebbt? Villicht hebbt Se en afleggt Drucker arvt un mööt em nu installeern. Is keen CD dorbi. Na, denn mööt Se Ehr Glück mit de Driever versöken, de Windows al kennen deit! Gaht Se so vör:

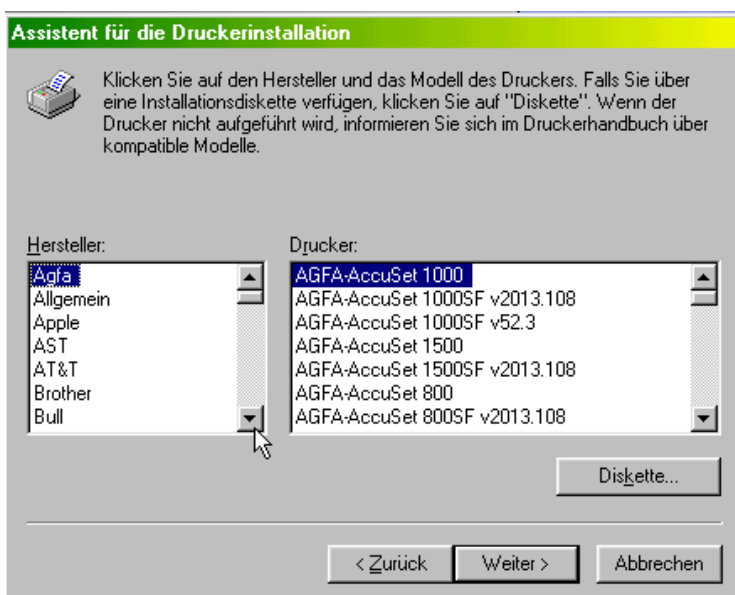
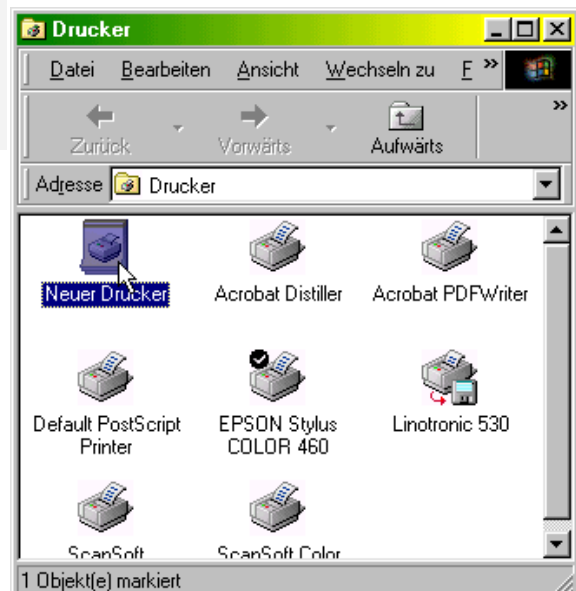
Drucker vun Hand installeern

- Gaht Se in **Start | Einstellungen | Drucker**.

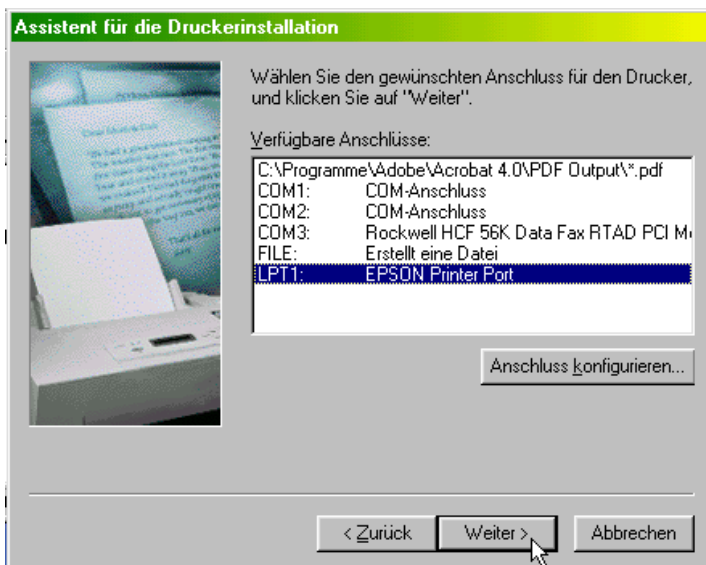

- Dat Fenster **Drucker** geiht op. Dor seht Se all Drucker, de op SeEhrn PC al installeert sünd – de de PC also kennen deit. Een vun de Drucker hett en lütten swatten Hoken – dat is de Standarddrucker, op den Windows normalerweise allens utdruckt. Wenn Se noch keen Drucker installeert hebbt, is dat mehrst lerrig – bet op een Icon: dat Icon **Neuer Drucker**. Dat hebbt Se op jeden Fall.

- Duppelklickt Se dat Icon **Neuer Drucker**.
- Nu geiht de **Assistent für de Druckerinstallaschoon** op. He wiest Se in en Liste all de Driever, de mit Windows mitlevert warrt. De sünd avers noch nich installeert, d.h. se sitt nich an de rechten Steden.
- Söökt Se den Driever för SeEhrn Drucker. Dorto kiekt Se toerst in de List linkerhand na de richtige Marke un klickt ehr an.

- Denn kümmt rechterhand de List vun de Modelle vörtüüg, för de Windows Driever hett. Klickt Se ok dor den rechten an. – Dat is faken nich so eenfach. Wenn dat rechte Modell nich dorbi is (SeEhr Drucker is villicht beten to modern för Windows 98?), nehmt Se een, de so ähnlich heet.
- Klickt Se op **Weiter**.
- Nu will de Assistent weten, woneem de Drucker anslaten is. Bi öllere Drucker/PC-Kombinaschoonen is **LPT 1** en gode Wahl.

Moderne Drucker: USB!

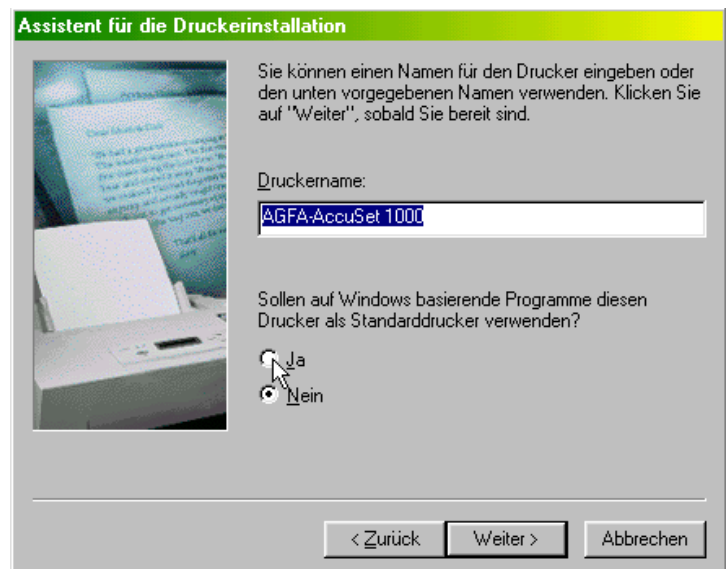
Fabrikniege Drucker sünd vundaag mehrst för den USB-Anschluss maakt. De LPT1-Anschluss is en wat konservativere Ansluss.

- Klickt Se **Weiter**.
- Nu will de Assistent weten, wat Windows den niegen Drucker as Standarddrucker verwennen schall.

Wat is denn de Standarddrucker?

Wenn Se in en Programm as Word, Paint orr WordPad en Dokment maakt hebbt un denn op de Symbolliest einfach op dat Icon **Drucken** klickt, denn druckt dat Programm 1 Exemplar vun't Dokment op den Standarddrucker ut. Wenn Se en annern Drucker wüllt, mööt Se över **Datei | Drucken** gahn (süh Siet 70).

Wenn Se bloots een Drucker an'n PC hebbt, is de Saak klaar – dat is de Standarddrucker. Man wenn dor stückerwat Drucker sünd, mööt Se sik een dorvun as Standarddrucker utsöken.

- Klickt Se **Weiter**.
- Se köönt nu den Drucker testen laten, indem dat Se en Testsiet drucken laat. Dennso seht Se glieks, wat de Installaschoon funkscheneert hett.
- Folgt Se de restlichen Anwiesen bet to'n **Fertig stellen**.
- Nu is in SeEhr **Drucker**-Fenster en Icon för den niegen Drucker to sehn.

Keen Driever funnen?

Giff't in de Listen vun Windows keen passlichen Driever för SeEhrn Drucker? Mit anner Driever funkscheneert he nich? Na, denn hölpt nix – Se mööt in't Internet gahn un dor na den Driever söken. In't Internet giff't Driever för neegto allens! Versöök se de Websieden <http://treiber.de> orr ok www.herstellernaam.com – sett Se dorbi den Naam vun'n Hersteller vun SeEhrn Drucker in!

Standarddrucker

Se köönt ok nadräglich noch jedeenen Drucker, de bi Se installeert is, to'n Standarddrucker maken.

- Gaht Se in **Start | Einstellungen | Drucker**.
- Rechtsklickt Se den Drucker, den Se as Standarddrucker hebben wüllt, un klickt Se in't Kontextmenü op **Als Standard definieren**. – De lütt Hoken mutt dor to sehn ween, denn is dat recht.

- Nu hett dat Icon vun'n Drucker en lütten Piel in'n swatten Krink an'e Backe. Dat heet, he is de Standarddrucker.

Wenn Se en annern as Standard defineert, verswinnt de Hoken hier un duukt dor wedder op.

Drucker löschen

Drucker-Icons vun Druckern, de Se nich bruukt orr de gor nich mehr an SeEhrn PC anslaten sünd, schullt Se man glieks löschen. Opklaarn is jümmers good, Datenmüll bruukt wi nicht.

- Rechtsklickt Se dat Icon vun den Drucker, den Se löschen wüllt.
- Wählt Se ut dat Kontextmenü **Löschen**.
- Nu fraagt Windows nochmal, wat Se dat ok ernst meent – seggt Se **Ja**.
- Nu wartt de Druckerdriever vun den Drucker löscht, dat Icon verswinnt.

Drucken

Nu hebbt Se den Drucker installeert un köönt em ok benütten. Dat daat Se normalerwies ut de Programme, mit de Se Dokumenten maakt.

Gaht Se t.B. in Word orr WordPad un schrievt Se beten wat. Dat wüllt Se nu drucken.

Eenfach

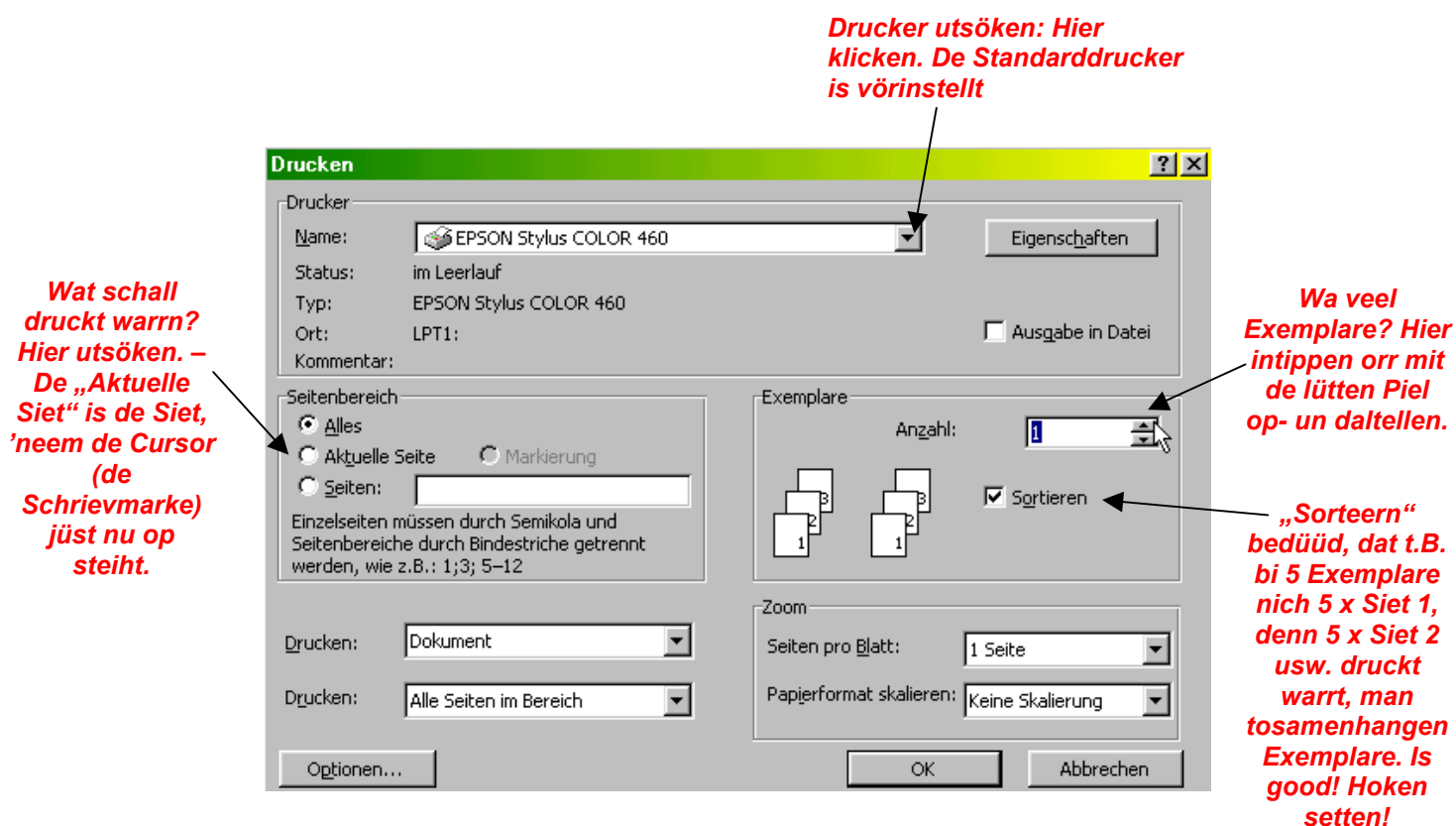
Op de Symboollist vun quasi jedeem Programm giff't en Drucker-Icon , dat Se anklicken köönt. Nu wartt dat Programm drucken, un twoors:

- 1 Exemplaar
- vun't ganze Dokument
- op den Standarddrucker.

Wenn Se avers nu wat anners wüllt, mööt Se anners vörgahn. Un faken will een ja wat anners. Wannehr? Na, t.B. hebbt Se en langes Dokment vun 20 Sieden schreven un al utdruckt. Nu fällt Se op de vörletzte Sied en Fehler op. Se korrigiert em. Un denn? De ganzen 20 Sieden nochmaal drucken? Wat denn, nee! Se köönt ok ut lange Dokumenten enkelte Sieden drucken.

Speziell

- Gaht Se in Menü **Datei | Drucken**.
- Se seht düssen Dialog. De Instelln, de Se dor vörfinnt, sünd jüst dat, wat dat Drucker-Icon ok deit: 1 Exemplaar vun't hele Dokment op den Standarddrucker. Man hier köönt Se dat verännern!

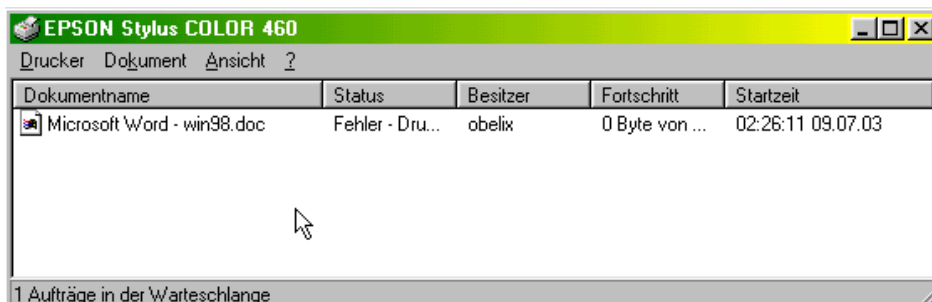
Düsse Dialog is in neegto all Anwannerprogramme liek. Dat lohnt sik also, em to kennen.

De Töövslang vun'n Drucker

Nu hebbt Se wat druckt, en langes Dokment vun 80 Sieden, un denn fällt Se op, dat dat vull vun Fehlers is – Se wüllt dat so gor nich drucken! Wat is to doon? Köönt Se't noch stoppen?

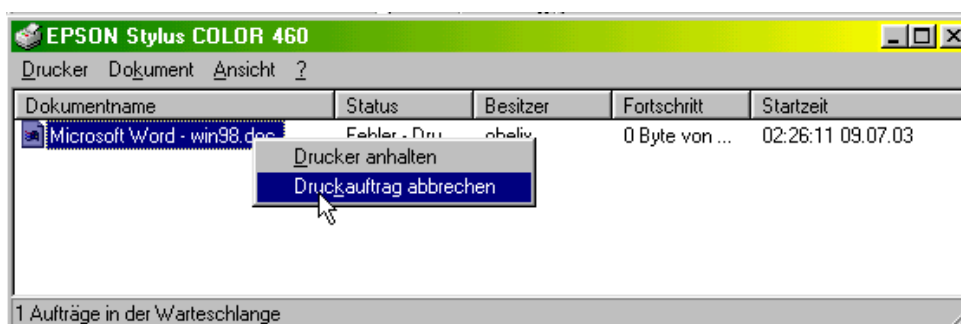
Ja. Se bruukt gor nich so wied gahn, den Drucker dat Papeer orr gor den Stroom wegtonehmen (klaut Se den Drucker man beter nich den Stroom, wenn he graad bi't Drucken is! Leegstenfalls klaut Se em dat Papeer, denn höört he ok op!) So geiht't beter:

- Gaht Se in **Start | Einstellungen | Drucker**.
- Duppelklickt Se den Drucker, an den Se den Druckopdrag geven hebbt.
- Se seht nu in en nieges Fenster de Töövslang vun düssen Drucker. Dor staht alle Druckopdrääg binn, de de Drucker hett – bin PC tohuus mehrst bloots een.

Se köönt nu den Opdrag, den Se nich utföhrn laten wüllt, in de Töövslang löschen.

- Rechtsklickt Se den Druckopdrag,
- wählt Se ut dat Kontextmenü **Druckauftrag abbrechen**.

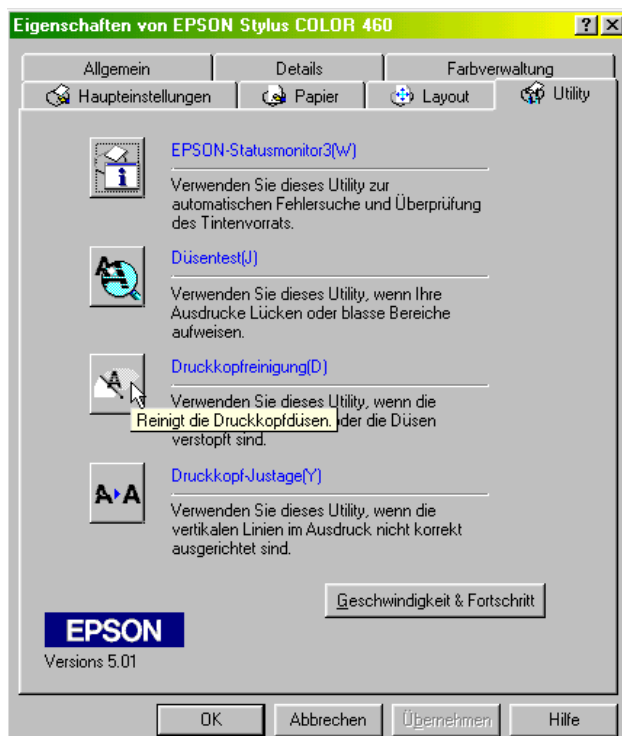

Nu höört de Drucker nich foorts op; de Daten, de al to em dörlopen sünd, de druckt he ok noch. Man dorna is dat ut.

Drucker instelln

Sünd Se mit SeEhrn Druck nich tofreden? Süht nich good ut? Versöckt Se mal, wat an de Instellungen bi den Drucker to ännern.

- Gaht Se in **Start | Einstellungen | Drucker**.
- Rechtsklickt Se den Drucker un wählt Se ut't Kontextmenü **Eigenschaften**.

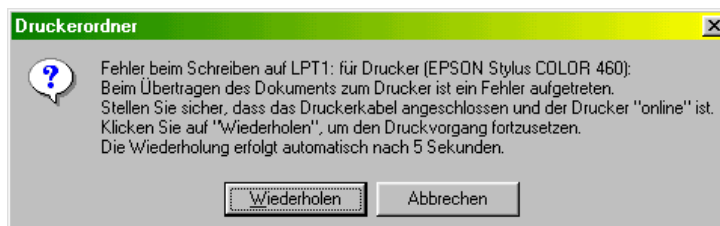
- Nu schull en Fenster opgahn, mit dat Se de Eigenschaften vun den Drucker suern köönt. Dat höört to de Software dorto, de mit en niegen Drucker vun de CD installeert warrt.
- Kiekt Se de Registerkoorten dör. Se köönt t.B. Papeerformat un Druckqualität verännern. – Acht Se dorop, dat Se hier keen Unsinn instellt. Stellt Se t.B. nich Querformat för't Papeer in, wenn Se doch mehrst Texte druckt, de in Hoochformat ween schallt!
- Süht dat Druckbild striepig un schietig ut? Denn söökt Se mal de Deenstprogramme, de de Druckköpp reinigen köönt!

Dat druckt nich

Uuuh. Dat kann veel Grünnen hebben.

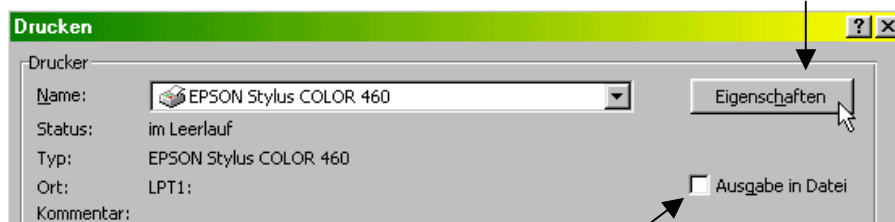
- **Gifft dat en Fehlermeldung vun'n Ducker?** Orr wiest de Drucker villicht en Fehlermeldung op en egen Display?
Denn hett de Drucker sülven en Problem. Prööv't Se düt:

- Hett de Drucker Stroom? Is he inschalt't?
- Is he mit den Rekner korrekt verkabelt? (Stecker nochmal rindrücken!)
- Hett he Papeer? Liggt dat Papeer richtig, kann dat introcken warm, is dat villicht verklemmt (Papeerstau)?
- Op Papeerstau to prüfen orr een wegtomaken, mööt Se villicht den Drucker apen maken. Wüllt Se dat nich, bidd Se en Fründ, de sik utkennt. Man dat is nich swaar; bloots vun Drucker to Drucker ünnerscheedlich. Benütt Se nödigenfalls de Dokumentaschoon to'n Drucker.
- Hett de Drucker noog Dint? (Bi Laserdrucker: Toner?) Wenn nich, blinkt dor mehrstens wat vörn an'n Drucker.

- **Dat druckt nich, un keen Fehlermeldung duukt op.** Dat süht denn ehrder na en Software-Problem ut. Ünnersöök't Se düt:

- Kiekt Se na, wat bi **Datei | Drucken** de richtige Drucker instellt is.

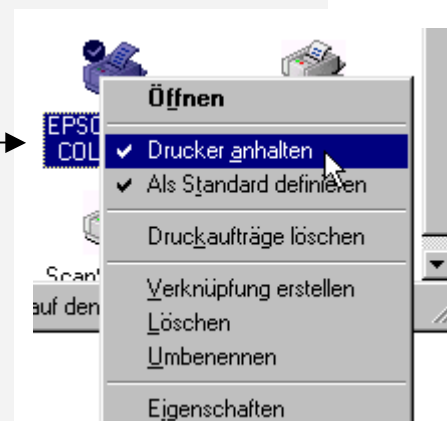

- Stimmt de **Eigenschaften** vun'n Drucker?

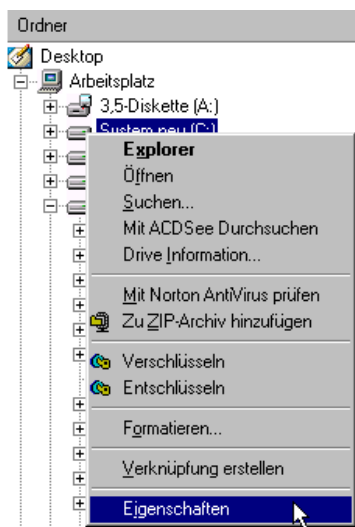
- Is ok nich **Ausgabe in Datei** ankrüüzt?
Denn wartt dat nämli nich op den Drucker utgeven.

- Is de Drucker villicht anholten? Kiekt Se bi **Start | Einstellungen | Drucker** in't Kontextmenü vun den verdächtigen Drucker na, wat dor en Hoken bi **Drucker anhalten** steiht. Klickt Se em weg!

- Geiht jümmer noch nich? – Köönt Se ut en anner Programm drucken? Probeert Se dat. Ja? Denn liggt dat an de Einstellungen in dat een Programm. För Word: Stimmt bi Menü **Seite einrichten | Papierzufuhr** allens? Bi **Datei | Drucken**, Schaltflach **Optionen**, Feld **Standardschacht** schull „Druckereinstellungen verwenden“ stahn. Nootfalls klickt Se mal alle Hoken bi **Optionen** weg un probeert, wat dat denn geiht.

De Fastplatt plegen

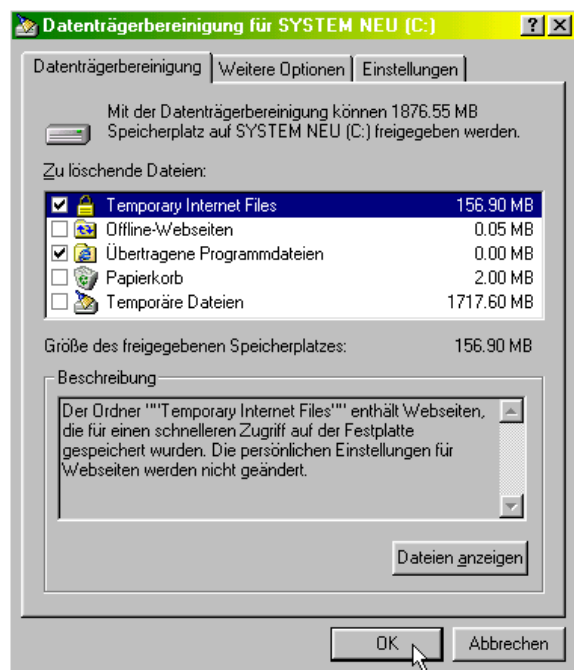
Op de Fastplatt sammelt sik mit de Tied veel Daten. De warrt dor so afleggt, as se opduukt – also in chronoloogsche Reegnfolg; nich na'n sinngemäßen Tosamenhang. Klingt al beten na Kuddelmuddel, nich? Noch leger warrt dat, wenn Se faken mal gröttere Datenmengen löscht orr Programme de-installeert. Denn giff't dat „Löcker“ in de Datenblöcke; in de Löcker warrt denn wedder Datein rinstoppt; passt nich ganz; Datein warrt in Fragmente opdeelt... Opklaarn is ansegg!

Bereinigen

- Gaht Se in'n Explorer in't Kontextmenü vun de Fastplatt (Rechtsklick).
- Wählt Se **Eigenschaften**.
- Op de Registerkoort **Allgemein** köönt Se dat **Laufwerk**

aufräumen laten.

- Nu warrt eersmal överflödige Datein löscht. Kiekt Se sik nau an, wat ankrüüt is. Nern in't Fenster giff't en

Beschreibung vun den markeerten Indrag. Se köönt Krüüzten setten orr wegstücken.

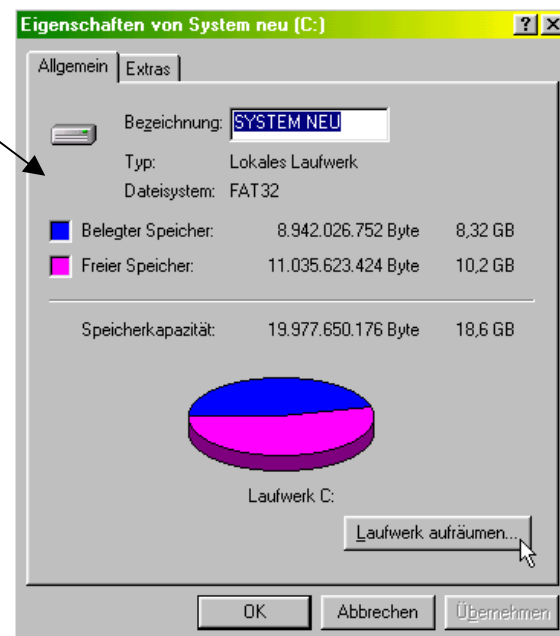
- Denn **OK**.

Nu sünd beten Daten löscht, avers de „Löcker“ in de Konfiguraschoon sünd dormit nich weg. Dorför mööt alle Daten systemaatsch ümschicht't warrn, dat se optimaal tosamenpasst. Dat maakt de **Defragmentierung**.

Defragmenteern

- Gaht Se in'n Explorer in't Kontextmenü vun de Fastplatt, Befehl **Eigenschaften**, Registerkoort **Extras**.
- Klickt Se op de Schaltflach **Jetzt optimieren**.
- Geevt Se den PC je na de Grött vun de Fastplatt un Tostand vun't Dateisystem 1-3 Stünnen Tied. Se hebbt nu Paus; laßt Se den PC in Roh lopen; he deit allens automaatsch.

De Defragmentierung schullen Se alle poor Maanden lopen laten – sünnerlich na grote Löschungen orr Installaschoonen.

Inholl vun düssen Kurs

WAT IS DENN WINDOWS?	1
<i>Dat deit dat Bedreevssystem:</i>	1
<i>Vergliek mit den Minschen:</i>	1
<i>Annere Bedreevssysteme:</i>	1
HARDWARE, SOFTWARE & CO.	2
<i>De Hardware</i>	2
WOANS DAT LÖPPT	3
SOFTWARE	4
<i>Daten un Datein</i>	4
DESKTOP UN MUUS	5
WINDOWS MIT DE MUUS ERFORSCHEN	6
<i>Wiesen un Quickinfo</i>	6
<i>Klicken</i>	6
<i>Windows beenden</i>	7
<i>Drag & Drop = Trecken</i>	7
<i>Rechtsklicken</i>	8
<i>Dat Kontextmenü</i>	8
<i>Duppelklicken</i>	9
DIALOOGFENSTER	10
<i>...un so geiht dat – an't Bispill vun 'e Klock:</i>	10
FENSTERTECHNIK	11
<i>Merkmale vun Programmfenstern:</i>	11
DE WINDOWS-HÜLP	12
<i>De dree Registerkoorten vun 't Hülpfenster</i>	13
<i>Hülp in en Dialoogfenster</i>	13
SIK DAT KOMODIG MAKEN	15
<i>De Muus inrichten</i>	15
<i>Den Billschirm inrichten</i>	18
<i>Egen Hinnergrunnbild</i>	19
<i>Hinnergrunnfärv</i>	19
<i>Mehr Farven</i>	20
<i>Schriften un Fenster</i>	20
<i>Billschirmverpuuster</i>	21
<i>Billschirmoplösung un –farvdeepde (föör Nieschierige)</i>	22
<i>Sound</i>	23
PROGRAMME	24
<i>Welk Programme heff ik?</i>	24
<i>Typische Menüs vun Anwännerprogramme</i>	26
<i>De Taskliet un de Programme</i>	27

DE TWÜSCHENAFLAAG	28
<i>Un woto schall dat good ween?</i>	28
<i>Infögen in anner Programmen</i>	31
<i>Översicht över de Bearbeiten-Funkschoonen:</i>	32
DATEIN: SPIEKERN	33
<i>To'n eersten Mal spiekern</i>	33
<i>Naspiekern</i>	34
<i>Speichern unter</i>	35
<i>Apen maken</i>	35
DATEI-TYPEN	36
DE WINDOWS-EXPLORER	37
<i>Explorer un Arbeitsplatz</i>	37
<i>Linkes Fenster: De Datenstruktur</i>	38
<i>Inholl bekieken</i>	39
NAVIGEERN	39
<i>Dal naviguern</i>	39
<i>Op naviguern</i>	39
<i>Översicht beholden</i>	40
DE OPBUU VUN'N COMPUTER	40
NAVIGEERN IN PROGRAMME	41
<i>So naviguert Se dal:</i>	43
<i>So naviguert Se op:</i>	44
<i>Tricks:</i>	44
DEN EXPLORER BENÜTTEN	45
<i>Ansicht: Details</i>	45
<i>Sortern</i>	46
<i>Ümnöömen (Umbenennen)</i>	46
<i>Programme starten ut den Explorer</i>	47
<i>Dateitypen</i>	47
DATEIN VERWALTEN	50
<i>Niege Ordner</i>	50
<i>Datein verschuven</i>	51
<i>Datein löschen</i>	52
<i>Ut den Papeerkorf retten</i>	53
<i>Öven</i>	53
<i>Ordner löschen</i>	54
DATEN VERWALTEN FÖR PROFIS	55
DATEIN SÖKEN	55
<i>Registerkoort Name/Ort</i>	55
<i>Bispelen</i>	55
<i>Söök na enthaltenen Text</i>	56
<i>Suchen in</i>	56
<i>Registerkoort Datum</i>	56
<i>Registerkoort Weitere Optionen</i>	57
<i>Afkörten to'n Söken: Kontextmenü!</i>	57

MARKEERN: TRICKS	57
DATEN SEKERN	58
<i>Op wat sekern?</i>	58
<i>Op Diskett spiekern</i>	59
VERKNÜPPUNGEN.....	60
<i>Verknüpfung erstellen.....</i>	<i>61</i>
<i>Verknüpfung to Programmen</i>	63
DE TASKLIEST RÜMKOMMANDEERN	65
<i>Symbolliesten in de Taskliet</i>	65
<i>Taskliet breder</i>	65
<i>Taskliet woanners hen trecken</i>	66
<i>Taskliet verswinnt jümmers!</i>	66
<i>Minimeern/Maximeern per Klick</i>	67
AFSTÖRT – NIX LÖPPT MEHR	67
1. <i>Dat Programm reageert nich mehr</i>	67
2. <i>De Muus hangt, avers de Tastatur levt noch</i>	68
3. <i>Allens hangt</i>	68
DRUCKER.....	69
NIEGEN DRUCKER INRICHTEN	69
<i>Hardware</i>	69
<i>Software</i>	69
<i>Standarddrucker</i>	72
<i>Drucker löschen</i>	72
DRUCKEN	72
<i>Eenfach</i>	72
<i>Speziell</i>	73
<i>De Töövslang vun 'n Drucker</i>	73
<i>Drucker instelln</i>	74
<i>Dat druckt nich</i>	75
DE FASTPLATT PLEGEN.....	76
<i>Bereinigen</i>	76
<i>Defragmenteern</i>	76
INHOLL VUN DÜSSEN KURS.....	77